

ÍSLENZK FORNKVÆÐI

udgivne

af

det nordiske Literatur-Samfund

ved

Svend Grundtvig og Jón Sigurðsson.

II.

—x—

KJØBENHAVN.

Trykt i Brødrene Berlings og S. L. Møllers Bogtrykkeri.

1859—85.

Tófu kvæði.

Tove sidder i sit bur og foder i löndom et drengbarn; Björn hedder dets fader. Hun tør ikke opføde det af frygt for sine frænder, og hun tør ikke dræbe det af frygt for Gud. Så svøber hun det i silke og peld og sætter det ud på marken. En ravn griber barnet og flyver med det ud på havet, hvor skibet skrider, sætter sig på mastetop og lader barnet falde ned i grevens skød. Han tager det og ser på det: han kender på dets svøb, at en greve var dets fader, og på dets hånd, at Tove var dets Moder; han skønner af dets vindebånd, at det vil komme til at styre lande, og han ser af guldringen, som fulgte det, at dets moder med sorg har skilt sig ved det.

Så vidt følges alle opskrifter, og hermed slutte **BCD**; men i de andre fortsættes fortællingen på forskellig måde: **A** og **E** (der vistnok kun er en vilkårlig sammensætning af **A** og **E**) lade den greve, som lik barnet i sit skød, være Toves fader, som da ved sin hjemkomst går ind med det til hende og spør, hvi det barn bærer hendes öjne; hvortil hun svarer: intet under er det, mangen en er anden lig. Faderen slår hende da tre gange, så blodet rinder over hendes skarlagenskind. — **E** derimod lader det være barnets fader Ashjörn, i hvis skød raven lader barnet falde, og som da ægter dets moder.

Norsk genfindes nogle af denne vises vers i Bugges Gl. norske folkeviser, nr. 19: „Unge Våkukadd” (v. 13—15), men ikke i nogen dansk eller svensk opskrift af samme vise (Syv, nr. 16; Abr., nr. 176; — Afzel., nr. 56; Arwidss., nr. 58).

A.

(Giss. Sv., 61.)

1.

Tófa situr inni,
 — Leggjum lænd undir fót —
 Ól hún barn við Birni.
 — á Danamót;
 og dans vill hún heyra.

2.

Ól hún eitt, og Ól hún tvö,
 bæði kendi hún Birni þau.

3.

Lagði hún barn í pelli,
 gróf hún í græna velli.

4.

Þar fló yfir svartur hrafn,
 greip hann upp það bjarta barn.

5.

Hrafninn sezt á siglutopp,
 hann er vanr að koma þar opt.

6.

Hrafninn sezt á siglutrè,
 barnið datt í greifans hnè.

7.

„Það sè eg á þínum reifum:
 þinn er faðirinn greifi.

8.

Það sè eg á þínum lófum:
 þín er móðir Tófa.”

9.

Tekr hann sveininn undir sín kinn,
so gengr hann í skemmuna inn.

10.

„Heyrðu það, Tófa, dóttir mín!
því ber sveinninn augun þín?“

11.

„Undrastu ekki, faðirinn ríkur!
þó hver sè öðrum maðrinn líkur.“

12.

Hann sló henni pústr á kinn:
„hafðu það fyrir viljann þinn!“

13.

Hann sló hana í annað sinn,
tárin féllu um safalaskinn.

14.

Hann sló hana í þriðja sinn,
— Leggjum land undir fót —
blóðið féll um safalaskinn.
— á Danamót;
og dans vill hún heyra.

B (C).

(**B, a**: Arnam. 153, a, 4. **b**: Arnam. 153, e, 16 [kun
1ste vers]. **C**: Arnam. 151, d, 14.)

1.

Tófa situr inni,
— Leggjum land undir fót —
ól hún barn við Birni.

— á Danamót;
og dans vill hún heyra.

2.

Ól hún eitt, Ól hún tvö,
bæði kendi hún Birni þau.

3.

Hún þorir ekki að fæða
fyrir föður bræðrum.

4.

Hún þorir ekki að pína
fyrir guði sínum.

5.

Vafði hún barn í pelli,
gróf í grænum velli.

6.

Vafði hún barn í silkidúk,
varpar hún því á strætíð út.

7.

Hér fló einn villibrafn,
greip upp það eð hjarta barn.

8.

Hrafninn fló so víða,
þar sem skipin skriða.

8 b.

Hrafninn sezt á siglutopp,
hann var vaur að koma þar opt.

9.

Hrafninn sezt á siglutrè,
felldi hann barn í greifans hnè.

10.

„Það sè eg á þínum reifum;
þinn er fadirinn greifi.

11.

Það sè eg á þínum lófa;
þín er móðirin Tófa.

12.

Það sè eg á þínum linda;
sú kann barn að binda.

13.

Það sè eg á þínum böndum;
þú munt stýra lönðum.

14.

Það sè eg á þínu höfuðgulli;
— Leggjum land undir fót —
þín er móðir af sorgum full,“
— á Danamót;
og dans vill hún heyra.

D.

(Arch. F, 12.)

1.

Tófa liggur inni,
— Leggjum land undir fót —
ól hún barn með Birni.
— um Danamót;
og dans vill hún heyra.

2.

Ól hún eitt, og ól hún tvau,
bæði kendi hún Birni þau.

3.

Hún þorði ekki að fæða
vegna sinna bræðra.

4.

Hún þorði ekki að týna
fyrir guði sínum.

5.

Óf hún barn í pelli
út á grænum velli.

6.

Óf hún barn í silkidúk
og kastaði því á völlinn út.

7.

Þar kom einn flughráfn,
hann tók upp það hjarta barn.

8.

Hrafninn flaug svo víða,
sá hann skipið skriða.

9.

Hrafn settist á siglutopp,
hann var ekki vanr að koma þar opt.

10.

Hrafn settist á siglutrè,
svo barnið féll í greifans hnè.

11.

Tók upp barn og horfir á:
„lítt fylgja þér móður ráð.

12.

Það sè eg á þínum linda,
að sú kann barn að binda.

13.

Það sè eg á þínum kodda blá,
að fleiri börn hafa sofið þar á.

14.

Það sè eg á þínu fingurgulli,
að þín er móðirin sorgfull.

15.

Það sè eg á þínum augum,
að þín er móðir í nauðum.

16.

Það sè eg á þínum lófa,
að þín er móðirin Tófa.

17.

Það sè eg á þínu reifi,
— Leggjum land undir fót —
að þinn er faðirinn greifi.”
— um Danamót;
og dans vill hún heyra.

E.

(J. Steph., 26.)

1.

Tófa situr inni,
— Leggjum land undir fót —
ól hún barn við Birni.
— á Danamót;
dansinn heyra, dansinn vill hún heyra.

2.

Hún þorði ei upp að fæða
sökum sinna bræðra.

3.

Hún vafði barn í silkiklút,
þar það svo á akrinn út.

4.

Þar kom hrafn hinn brúni,
tók upp barn úr túni.

5.

Hann tók þá til að fljúga
langa leið og drjúga.

6.

Hann flaug sig á siglutopp,
þar hafði hann ei komið opt.

7.

Hann flaug sig á siglutrè,
lagði hann barn á greifans knè.

8.

Hann tók svein og horfði á:
„því ber þú svo augun blá?”

9.

Það sè eg á þínum linda:
þín kann móðir barn að binda.

10.

Það sè eg á þínum reifi:
þinn er faðir ríkur greifi.

11.

Það sè eg á þínum kuff:
þín er móðir sorgarfull.

12.

Það sè eg á þínum lófa:
þín ber móðir nafnið Tófa.

13.

Það sè eg á þínum höndum :
þú munt kóngur stýra löndum.”

14.

Ásljörnu siglir heim í lönd,
festi Tófu sèr við hönd.

15.

Sný eg mínu kvæði í kross :
— Leggjum land undir fót —
Kristr og María sè með oss í
— á Danamót ;
dansinu heyra, dansinn vill hún heyra.

F.

(a : kgl. fol., 57. b : G. Ív., 57.)

1.

Tófa situr inni,
— Leggjum land undir fót —
ól hún barn við Birni.
— á Danamót ;
og dans vill hún heyra.

2.

Ól hún eitt, og ól hún tvö,
bæði kændi hún Birni þau.

3.

Hún þorir ekki að fæða
fyrir föður bræðrum.

4.

Hún þorir ekki að þína
fyrir guði sínum.

5.

Vafði hún barn í pelli,
gróf í græna velli.

6.

Vafði hún barn í silkidúk,
varpar síðan á strætíð út.

7.

Þar fló yfir einn villihrafn,
greip hann upp það fagra barn.

8.

Hrafninn fló svo víða,
þar sem skipin skríða.

9.

Hrafninn sezt á siglutopp,
var hann vanr að koma þar opt.

10.

Hrafninn sezt á siglutrè,
felldi hann barn í greifans knè.

11.

„Það sè eg á þínum reifum,
að þinn er faðirinn greifi.

12.

Það sè eg á þínum lófa,
að þín er móðirin Tófa.

13.

Það sè eg á þínum linda,
að þín kann móðirin barn að binda

14.

Það sè eg á þínum höndum,
að þú munt stýra löndum.

15.

Það sè eg á þínu höfuðgulli,
að þín er móðirinn sorgum full.

16.

Tekr hann sveininn undir sín skinn,
svo gengr hann í skemmuna inn.

17.

„Heyrðu það, Tófa, dóttir mín!
því ber sveianinn augun þínu?“

18.

„Undrastu ekki, faðir minn ríkur!
þó hver sè maðrinn öðrum líkur.“

19.

Hann sló henni pústr á kinn:
„hafðu það fyrir viljann þinn!“

20.

Hann sló hana í annað sinn,
tárin féllu um safalaskinn.

21.

Hann sló hana í þriðja sinn,
— Leggjum land undir fót —
blóðið féll um safalaskinn.
— á Danamót;
og dans vill hún heyra.

-
- Overskrift.* **D**: Tófu kvæði. **E**: Kvæði af Tófu og Birni.
A, *Omkvæð.* 1) Leggjum, *hdskr. har én gang*: Og leggjum.
B, v. 2, l. 1. eitt, **C**: eitt og.
— v. 3, l. 1. þorir, **C**: þorði (*lígesá i n. v.*). L. 2. **C**: fyrir sakir bræðra.
— v. 4, l. 1. pína, **C**: týna.

- B**, v. 5, l. 1. Væði, **C**: Vefr (*ligeså i n. v.*). L. 2. gróf, **C**: gróf það.
- v. 6, l. 2. hún, *fattes i C*.
- v. 7, l. 1. Hér fló, **C**: þar flaug um (*også i n. v. flaug f. fló*).
- v. 8 b c: **C**, v. 9.
- v. 9 (**C**, 10), l. 2. hann, *fattes i C*.
- v. 10–11 = **C**, 13–14.
- v. 12 (**C**, 11), l. 2. **C**: þín kann móðirin barn að binda.
- v. 13 *fattes i C*.
- v. 14 (**C**, 12), l. 2. **C**: þín er móðirin sorgarfull.
- F**, v. 15, l. 2. sorgum full, **b**: sorgfull.

36.

Alexanders kvæði.

Aleksander bærger kong Rings lande og bortfører hans eneste datter på sine skibe. Det var en vinternat, Aleksander havde svære drømme, og hans frille, kong Rings datter, vakte ham med de ord: det er tid for eder at vågne af den onde drøm. Han lader sin moder fru Sidsel kalde og siger hende sine drømme: Mig tyktes, at kong Ring var kommen her med en krigsmagt, hans lejr stod på strandbredden med blodige tjæld; han gav mig en led hest, gjort af træ, den nåde mig kun til knæ. Moderen råder drømmene så, at han skal ægte kongens datter, og at han skal byde kong Ring forlig. Ret som hun havde rådet drømmene, da så de en flåde komme sejlene, og da sagde Aleksander:

Ej vil jeg, min kære moder, mæle dig imod:

her er kommen konning Ring, vil byde mig banespjød.
Kong Ring lander med sin hær, og Aleksander byder ham
brodden, skönt kongens folk er som to mod én. Først
blev den højre hånd hugget af Aleksander; hans moder for-
bandt ham, og han fortsatte Kampen. Så bleve begge fædder
hugne ham fra: da stod han på sine knæ og kæmpede
endda. Kong Ring spør, om han vil bede om sit liv, men
Aleksander svarer: nej, tænk du heller på den store skam,
jeg har gjort dig! Så fik Aleksander sin bane, mens konge-
datteren græd bittre tårer for ham. Kong Ring taler til sin
datter: Nu skulle vi hjem til land at drikke mjød og vin.
Hun svarer: Det skal den unge ridder lønne dig, at du vog
Aleksander for mine øjne.

Så sad hun den rige frue måneder fem:

ikke tørredes tåren på hendes kind i dem.

(Her bryder visen af, ti nogen ret slutning er der ikke;
den må tænkes fortsat ved „den unge ridders,” formodenlig
hendes endnu ufødte søns, hævn over kong Ring.)

(**A**, **a**: Arnam. 153, a, 12. **b**: kgl. fol., 65. **c**: G. Ív.,
65. **B**: Arnam. 153, e, 37 [kun v. 3].)

So gjörist í heiminum,

ei má öðrum trúá;

Alexander lætur byrðing búa.

1.

Hríngur hét sá kóngur,

fyrir löndum røð:

eina átti hann dóttur þá,

sem sagt var mæ.

Alexander lætur byrðing búa.

2.

Eina átti hann dóttur þá,
sem sagt var frá.

* * *
* * *

3.

Alexander lætur smíða
gyllta skeið:
herjar hann og sækir
ríka kóngsins mey.

4.

Alexander flutti mey
til skipa sín:
„um allan aldur skaltu vera
kæran mín.“

5.

Alexander sofnar
eina vintrar nátt:
ríka frú hún vakti hann
af svefni brátt.

6.

Upp settist hin ríka frú,
hún var sig aum:
„mál er yðr að vakna
af vondum draum.“

7.

Alexander settist upp
í sænginni sín:
„kallið á mína kærú móður,
hún komi til mín!“

8.

Sesselfa klæðir sig
með drífð skinn:
só gekk hún í höllina inn
fyrir soninn sinn.

9.

„Vel þú komin, sæla móðir!
sit hjá mér:
þú skalt mína drauma ráða,
eg segi þá þér.

10.

En mér þótti hann Hríngur kóngur
kominn við land:
hann var allur stáli sleginn
með bitran brand.

11.

Að mér þótti herbúð hans
við sjáfar flóð:
hún var ekki sálduð
nema rauða blóð.

12.

Hann gaf mér þann ljótan fola,
gjörðan af trè:
hann tók mér ei lengra upp,
en neðan að hnè.”

13.

„Að þér þótti herbúð hans
við sjáfar flæður:
það mun dóttir kóngsins tekin,
og löndum ræður.

14.

Að þér þótti hann Hringur kóngur
gefa þér hest:
þar muntu með ríka frúna
með vökum fest.

15.

Það þér þótti hann Hringur kóngur
kominn á land:
þú munt honum sættir bjóða
og undarband.”

16.

Þá hún hafði drauminn ráðið,
sem hún kuoni bezt,
margan sá hún af hafi drífa
hlunna hest.

17.

„Eg má ekki, sæla móðirin!
mæla þér á mót:
fyrrí mun hann Hringur kóngur
bjóða mér banaspjót.”

18.

Bistur gekk hann Hringur kóngur
upp á land,
þar sá úngi Alexander
reikaði um sand.

19.

Úngur var hann Alexander
í rómu seinn:
þar var ekki meiri munr,
en tveir um einn.

20.

Úngur var hann Alexander
í rómu kendur:
þá hann felldi kóngsins lið
á báðar hendur.

21.

Hjuggu þeir af honum Alexander
hægri hönd:
þar kom að hans móðir,
lagði um bönd.

22.

Hjuggu þeir af honum Alexander
fætur tvo:
þá stóð hann á báðum hnjám
og barðist so.

23.

Og so svaraði hann Hríngur kóngur,
klappar sér á hnè:
„viltu, úngi Alexander,
þiggja líf af mèt?”

24.

„Eg vil ekki, Hríngur kóngur!
þiggja líf af þèt:
mianstu á þá miklu smán,
eg veitti þèt!”

25.

Hjuggu þeir hann Alexander
af stafni fram:
sáran grèt hún ríka frúin
eptir hann.

26.

Hríngur kóngur talar þá
við dóttur sín:
„við skulum heim til landanna,
drekka mjöd og vín.“

27.

„Það skal sá hinn úngi ridðarinn
launa þér:
að þú hjóst hann Alexander
fyrir augum mèr.“

28.

Og so sat hún ríka frúin
mánudi þrjá:
ekki þornar vatnið
á hennar brá.

29.

Og so sat hún ríka frúin
mánudi fimm:
ekki þornar vatnið
á hennar kinn.

Alexander lætur byrðing búa.

Over skrift. **Abe:** Kvæði af Hríngi kóngi og Alexander.

Om kvæð. Hóad i teksten er stillet i spidsen som omkvædets
stamme, findes kun i **Aa**, hvor det ved en misforståelse
er gjort til sidste vers. — byrðing, **AbeB**; **Aa**: byrinn.

V. 1, l. 1. kóngur, **be:** kóngurinn. *L. 3.* þá, **be:** sér.

V. 2. Af dette v. haves kun de to første lin., der i **Aa** stú
sammenskrevne til ett v. med v. 3, uden at skriveren synes
at have savnet noget; **Abe** overspringe dem med.

- V. 3. *Hertil svarer det eneste, vi have af opskr.* **B:**
 Alexandur lætur búa gílda fley:
 siglir hann og sækir ríka kóngsins mey.
- V. 5, l. 3. frá hún, **he:** fráin.
- V. 6, l. 1. Upp settist, **he; a:** Upp stattu. L. 3. vakna, **he:**
 vakna senn.
- V. 7, l. 2. sænginni, **he:** sængum.
- V. 8, l. 1. Sesseljá, **he:** Sesselja hún. L. 3. **he:** og gengur
 svo í h. i.
- V. 9, l. 2. sit, **he:** og sit.
- V. 10, l. 1. En, *fattes i he.* L. 2. kominn, **he:** hér kominn.
- V. 11, l. 1. Ad, **he:** Og. L. 3. sálduð, **he:** tjölduð. L. 4.
 rauða, **he:** með rauða.
- V. 12, l. 1. þann, **he:** einn. L. 3. upp, *fattes i he.* L. 4.
 neðan, **he:** upp.
- V. 13, l. 3. það, **he:** þar. L. 4. og, **he:** er.
- V. 14, l. 1. hann, *fattes i he.* L. 3. **he:** þar mun þér sú
 ríka frá. L. 4. vökum, **he:** vottum.
- V. 15, l. 1. það, **he:** þar. L. 1. hann, *fattes i he.* L. 4.
 undarband, **he:** fríðarband.
- V. 16, l. 3. sá, **he:** leit. L. 3. drífa, **he:** sigla.
- V. 17, l. 1. **he:** Eg má ei mín sæla móðir. L. 2. fyrri, **he:**
 en fyrri. L. 3. kóngur, *fattes i e.* L. 4. mér, **he; a:** þér.
- V. 19, l. 2. **he:** en aldrei í rómu seinn [**h:** „sen“]. L. 3.
 meiri, **he:** minni.
- V. 20, l. 2. í, **he:** við. L. 3. þá, **he:** þegar.
- V. 21, l. 4. **he:** og lagði við bönd.
- V. 23, l. 1. svaraði, **he:** svarar. L. 2. klappar, **he:** hann kl.
- V. 24, l. 4. veitti, **he:** gjörði.
- V. 25, l. 2. stafni, **he:** stofni.
- V. 26, l. 4. drekka, **he:** að drekka.
- V. 27—29 *fattes i he.*

37.

Bóthildar kvæði.

Ung Bodil kvæder så lydt, at kongen hører det under tjæld, hvor han hviler. Er det harpeslæt eller lurens lyd, jeg horer her den hele nat? spør han. Nej, svares der, det er en mø, der kvæder så lydt. Før hende til mig! siger kongen. Svendene komme til Bodil og sige, at kongen vil tale med hende. Hvad kan han ville mig? siger hun; jeg kan da ikke føre hans banner i strid. Fulgt af sin broder Filip, stedes hun for kongen, som beder hende sidde hos, lader tavlebord hente og leger tavl med hende. Hun vinder hver leg:

Vandt hun af ham både høg og hund,
fagre skove og grønne grund.

Vandt hun af ham både hjælm og hest,
alt det gods, der han åtte best.

Da siger kongen til møens broder:

Tyve mark røde guld i skrin
dem byder jeg dig for søster din.

Men broderen svarer:

Ham kalder jeg ej for brav karls mage,
som røde guld vil for søster tage.

Da blev sværd af skede dragen,
Filip blev der med våben slagen.

Bodil ponser på hævn; hun spør sin terne, om hun kan blande svigevín. Ternen svarer:

Ja så mænd, jeg det vel kan:
jeg var så liden, der jeg det nam.

Bar hun ham mjød i sølverhorn,
og der fled i de edderkorn.

„Drik nu, konning, du drik mig til,
og alle dine svende, om du vil!”

Den første drik, der kongen drak,
ringebrynjen om ham sprak.

Den anden drik, der kongen drak,
i stykker ni hans hjerte sprak.

Bodil gav sig i kloster under ø:
alle sine dage så skær en mø.

Således lyder sægnet temmelig overensstemmende i alle fire opskrifter. **B** udelader dog ganske tavlebordslegen. **C** kalder kongen Olav og beskriver giftens tilberedelse så: at de gik til skovs og plukkede urter og toge den glatte orm, som de kogte. **D** kalder broderen Magne og lader Bodil straks ved hans drab true kongen med hævn; det er hendes fostermøder, der blander giften, og ved den første drik af den brister kongens belte, og han siger (som i en rus):

Hør du det, Bodil, hvad jeg siger dig:
så mangan mø har jeg lokket för dig.

På mit belte der skrev jeg dem:
firesindstyre og dertil fem.

Ved den anden drik synker han frem over bordet, og ved den tredje brister hans hjerte. Bodil vil intet øje af det gods, hun har vundet fra kongen, men deler det blandt de fattige.

A.

(Arnam. 153, g, 12.)

Svanrinn sýngur víða,
 alla gleðina fær,
 blómgæður lundrinn
 í skógi grær.

1.

„Hvort eru þetta lúðra lát,
 — Alla gleðina fær —
 sem hér ganga í alla nátt?“
 — í skógi nær;
 svanrinn víða, svanrinn sýngur víða.

2.

„Ekki eru þetta lúðra lát,
 heldr ein mey, sem sýngr svo hátt.“

3.

Kóngurinn talar við sveina sín:
 „segðu, Bóthild hún komi til mín!“

4.

Sveinninn stè fyrir Bóthildar borð:
 „kóngurinn sendi yður orð.

5.

Kóngurinn sendi mig til þín:
 biðr þig ganga í höll til sín.“

6.

Bóthild hugsar með sjálfri sér:
 „hvað mun kóngurinn vilja mæ?“

7.

„Stattu upp, Filpó, bróðir minn!
 fylgðu mæ fyrir kónginn inn!“

8.

Hvað skal mèt fyrir kónginn gera?
eg kann hans ekki merki að bera."

9.

Hún stè á sinn hvíta hest:
allra kvenna reið hún mest.

10.

Hægra fæti í höllina stè:
„heill sit, kóngr! hvað viltu mèt?"

11.

Kastar hann hjá sèr kodda blá:
„Bótbild únga, sit þar á!"

12.

Kóngrinn talar við sveina sín:
„þèr skuluð sækja taflborð mín."

13.

Tefldu þau so dagana þrjá,
Filpó sat og horfði á.

14.

Tefldi hún af honum hauk og hund,
fagra skóga og græna grund.

15.

Tefldi hún af honum hjálm og hest,
alla þá gripi, hann átti bezta.

16.

Upp stóð kóngrur, hátt hann hló:
„nú er vel teflt á mína trú!"

17.

Tuttugu merkur rauða gulls skrín
býð eg þèr Filpó fyrir systur þín."

18.

„Eg held þann ei vera karlmanus maka,
sem gull vill fyrir systur taka.”

19.

Þá var sverð úr slíðrum dregið:
Filpó var með járnum veginn.

20.

Bóthild sitr og hugsar á:
hverja hefnd mun kóngrinn fá.

21.

Bóthild talar við þennu sín:
„kanntu að blanda svikavín?”

22.

„Já vel, já vel! eg það kann:
níu vega að, eg nam.”

23.

Hún fékk henni mjadarhorn,
þar flaut ofaná eiturskorn.

24.

Þann fyrsta drykkinn, sem hann drakk,
í níu hluti hjartað sprakk.

25.

Bóthild settist í helgan stein,
— Alla gleðina fær —
alla daga var mey hrein.
— í skógi nær;
svanrinn víða, svanrinn sýngur víða.

B.

(a: cod. Holm., 7. b: Arnam. 153, c, 38 [kun
1ste vers].)

1.

Bóthildr únga kvað so hátt,
— Með riddurum —
það heyrði kóngur, í tjaldi lá.
— í leyndum,
í leynd þar þeir ríða.

2.

„Hvort er þetta hörpu sláttur?
eða er þetta lúðra blástr?“

3.

„Ekki er þetta hörpu sláttur,
heldur meyjan, hún kveðr so hátt.“

4.

Kóngurinn skipar sveinum sínum:
„kallið á Bóthildi, hún komi til mín!“

5.

Sveinarnir fóru sem boðið það:
þeir fundu hana Bóthildi þegar í stað.

6.

„Hvað skal eg fyrir kónginn gera?
eg kann hans engi merki bera.“

7.

Hægra fæti í höllina stè:
„sitið heill, kóngur! og hvað vilið mèt?“

8.

Kóngurinn klappar í sess hjá sér:
„Bóthildr únga, sit hjá mèt!“

9.

„Eg set mig ekki þar uppá:
þinn blái brandur býr þar á.”

10.

Kóngrinn talar við Filpó únga:
„seldu mér hana systur þín!”

11.

„Eg kalla þann engan karlmanns maka,
sem rauða gull vill fyrir jómfrú taka.”

12.

Fljótt var sverð úr slöðrum dregið:
hann Filpó var fyrir jómfrú veginn.

13.

Bóthildr talar við þernu sína:
„kanntu að blanda svikavín?”

14.

„Já guð, já guð! eg það kann,
sem níu hlutina granda kann.”

15.

Drósin blandar drykk á horn,
þar flutu ofan á gullkorn.

16.

„Kóngur, drekktu drykk til mín!
so til allra sveina þín!”

17.

Fyrsta drykkinn að hann drakk,
hríngabrynjan af honum sprakk.

18.

Annan drykkinn að hann drakk,
í níu hluti hans hjartað sprakk.

19.

Kóngrinn féll á hallar gólf,
stóðu yfir honum sveinar tólf.

20.

Bóthildr settist í helgan stein,
— Með riddurum —
einum kóngi vann hún mein.
— í leyndum,
í leynd þar þeir ríða.

C.

(J. Steph., 22.)

1.

Bóthildr únga sýngr svo hátt,
— Með riddurum —
það heyrði Ólafr í tjöldunum brátt.
— í leyndum þar þau líða.

2.

Ólafr talar við sveina sín:
„segðu, hún Bóthildr komi til mín!”

3.

Sveinarnir komu fyrir Bóthildar borð:
„hann herra Ólafr sendi yður orð.”

4.

„Hvað skal eg með kóngi gera?
eg kann hans engin merki bera.”

5.

Dró hún yfir sig safalaskinn,
gengur svo í höllina inn.

6.

Hægra fæti í höllina stò:
„heil sèrtu, kóngr! hvað viltu mèr?“

7.

Ólafr klappar í sess hjá sèr:
„Bóthildr únga, sittu hjá mèr!“

8.

Tefldi hún af honum hauk og hest,
alla gripi, sem kóngr á bezt.

9.

Tefldi hún af honum hauk og hund,
skóga og alla græna grund.

10.

Tefldu þau daga, og tefldu þau þrjá,
Filippó sat og horfði á.

11.

„Filippó! giptu mèr systur þín!
þú skalt drekka skæra vín.“

12.

„Þó nóg hafir þú af gulli vól,
samt er ei mín systirin fól.“

13.

„Þá skal upp hið hvassa sverð,
fái eg ekki af brúði verð.“

14.

Þar var brandr úr slíðrum dreginn,
Filippó var fyrir brúði veginn.

15.

Bóthildr talar við þernu sína:
„kannstu að brugga svikavín?“

16.

„Já vel, já! eg vel það kann:
níu vetra eg það vann.“

17.

Þær gengu sig til skógar,
drógu upp eikur nógar.

18.

Þær drógu upp orminn hála,
bræddu hann sundr í skálar.

19.

Bóthildr talar við sveina sína:
„segid, að kóngur drekki til mín!“

20.

Þá vínið kom á kónsins varir,
veik þá burt frá honum svarið.

21.

Fyrsta drykkinu er hann drakk,
breiða beltið af honum sprakk.

22.

Við annan drykkinn, er hann drakk,
sundr í honum hjartað sprakk.

23.

Bóthildr settist í helgan stein,
— Með riddurum —
einum kóngi vann hún mein.
— í leyndum þar þau líða.

D.

(a: Arch. E, 1. b: Arnam. 153, b, 6 [kun 1ste vers].)

1.

Bóthildr únga dansar svo,
— Með riddurum —
það heyrði kóngur, í tjaldi lá.
— í leyndum,
í leyndum þar þau ríða.

2.

Kóngurinn talar til sveina sína:
„segið, hún Bóthildr komi til mín!”

3.

Sveinarnir komu fyrir Bóthildar borð:
„Kóngurinn sjálfur sendi þér orð.”

4.

„Hvað skal mér fyrir kónginn að gera?
eg kann hans engin merkin að bera.”

5.

Kóngurinn kastar kodda blá:
„Bóthildr únga, sittu þar á!”

6.

Kóngurinn talar til sveina sína:
„þið skuluð fá mér tafborð mín!”

7.

Fyrsti teningur um tafborð rann:
kóngurinn tapar, en jómfrúin vann.

8.

Hún tefdi af honum hauk og hund,
aldingard og sagra grund.

9.

Annar teníngur um taflborð rann:
kóngurinn tapar, en jómfúrin vann.

10.

Hún tefldi af honum heilan hest
og alla hluti, hann átti best.

11.

Þriðji teníngur um taflborð rann:
kóngurinn tapar, en jómfúrin vann.

12.

Hún tefldi af honum hosur og skó,
leggja-böndin fögur og mjó.

13.

Kóngurinn talar til sveina sína:
„segid, hann Magni komi til mín!“

14.

Magni inn fyrir kónginn fer:
„sit heill, kóngur! hvað viltu mér?“

15.

„Þrjátíu merkur rauða gulls [skrin]
býð eg þér fyrir systur þína.“

16.

„Nú var nóg á gulli völ,
þó er ei mín systirin föl.“

17.

Brandurinn var úr stóðrum dreginn,
sveinninn var fyrir Bóthildi veginn.

18.

„Það skal muna þér, kóngurinn!
þú vógst hann Magna, bróður minn.“

19.

Bóthildr talar til fósturu sín:
 „Kannstu ekki að brugga mér svikavín?“

20.

„Já já, já já! eg það kann:
 eg var úng þegar [eg] það nam.“

21.

Hún rétti að henni lítið horn,
 þar flaut niðr í eiturokorn.

22.

Við fyrsta drykkinn, sem hann drakk,
 hringabelti af kóngi sprakk.

23.

„Heyrðu, Bóthildr! eg tala til þín:
 margar hef eg meyjjar ginn.“

24.

Þær eru á mínu belti skrifadar:
 þær eru fimm á níunda tug.“

25.

Við annan drykkinn, sem hann drakk,
 kónggrinn fram á borðið datt.

26.

Við þriðja drykkinn, sem hann drakk,
 sundr í miðju hans hjartað sprakk.

27.

Bóthildr út úr höllu gekk,
 heldur vafin hrygðar smekk.

28.

Auðnum býtti út aumum þá,
 — Með riddurum —

lítið vildi hún af honum fá.
 — í leyndum,
 í leyndum þar þau ríða.

Overskrift. **Da:** Bóthildur, afgamalt kvæði.

A. *Omkvæd.* 3) Svarinn víða, svarinn sýngur víða, *sál. stár det helt ud el. antydet ved hvert v. uddtagen ved v. 1, hvor svarinn sýngur víða stár to gange; men dette sidste tør vel antages for en fejlskrift.*

— v. 3, l. 1. Kónggrinn, *hdskr. her (ved en fejlskrift):* Herra Pétur.

B. *Omkvæd.* 3) í leynd, **B** har begge steder: í leyndum.

— v. 1, l. 1. Bóthildr, **B**: Bóthild. L. 2. það, *falles i B.*

— v. 17, l. 2. brynjan, *skriverens rettelse i hdskr. fra: beltid.*

D, v. 1, l. 1. Bóthildr, **B**: Bóthild. L. 1. dansar svo, **B**; **a**: dansaði. L. 2. það, **B**; *falles i a.*

— v. 12, l. 2. hosur, *opskr.: „hafur“.*

— v. 19, l. 1. fósturu, *opskr.: fóstura.*

— v. 24, l. 1. mínu, *opskr.: þínu.*

38.

Taflkvæði.

1.

Det er så fagert om sommerstid;
 hver en mø göres mild og blid.

Jomfruer klæde sig så vel.

Om sommeren, der alle fugle sjunge vel.

2.

Jomfruer klæde sig så vel:
 somme i silke, og somme i peld.

3.

Silke svøbe de sig om ben,
 de hviles op under lindegren.

4.

De hviles op under linderod,
 hjorten støder sine horn imod.

5.

Hjorten støder sine horn i træ,
 fisken leger så let i læ.

6.

Jomfruen sidder i højeloft,
 tavler hun både tit og oft' l

7.

Tavler hun med de riddere fem,
 al arv og eje vandt hun af dem.

8.

Fra somme tavled hun hoser og sko,
 fra somme tavled hun femten bo.

9.

Ingen svend var så djærv i råd,
 han turde med hende til tavelbord gå.

10.

Foruden han Limike ungersvend:
 hjærte hans var så hårdt som sten.

11.

„Vil nu stolt jomfru lege tavl med mig,
 sadel og ganger sætter jeg mod dig.”

12.

„Der sætter jeg ikke mindre igen:
jeg må vel svare dig, velbårne svend!”

13.

Den første terning over tavelbord randt:
Limike tabte, og jomfruen vandt.

14.

Op stod jomfruen, og højt hun lo:
„Vel er nu tavlet på min tro!”

15.

Stander op, mæer, og görer ad gammen!
sadel og ganger de kunne vel sammen.”

16.

„Vil end stolt jomfru lege tavl med mig,
hoser og sko sætter jeg mod dig.”

17.

„Der sætter jeg min terne igen:
jeg må vel svare dig, velbårne svend!”

18.

Den anden terning over tavelbord randt:
Limike tabte, og jomfruen vandt.

19.

Op stod jomfruen, og højt hun lo:
„Vel er nu tavlet på min tro!”

20.

Stander op, mæer, og görer ad gammen!
hoser og sko de kunne vel sammen.”

21.

Limike ganger i gården ud:
han kalder på Gud og Sante Knud.

22.

Gud og alle hellige kalder han på,
at han måtte sejr i legen få.

23.

Han kalder på Gud og det hellige kors:
„Lad jomfruen ej tavle livet af os!”

24.

Limike ganger i loftet ind
med sorgfuldt hjærte og blegen kind.

25.

„Vil nu stolt jomfru lege tavl med mig,
mit hoved og halsben sætter jeg mod dig.”

26.

„Der sætter jeg mig selver igen:
jeg må vel svare dig, velbårne svend!”

27.

Den tredje terning over tavelbord randt:
jomfruen tabte, og Limike vandt.

28.

Op stod han Limike, højt han lo:
„Vel er nu tavlet på min tro!

29.

Stander op, svende, og görer ad gammen!
ridder og jomfru de kunne vel sammen.”

30.

„Ti mark røde guld udi skrin
dem byder jeg nu for ære min.”

31.

„Ej kalder jeg ham for brav karls mage,
som røde guld vil for jomfru tage.”

32.

Så tændte de op de brudeblus,
fulgte ridder og jomfru til brudehus.
Om sommeren, der alle fugle sjunge vel.

Således omtrent alle opskrifterne, undtagen **G**, hvis slutning synes lånt fra den foregående vise; i steden for det sidste vers har den nemlig disse:

Frem bar jomfruen drikkhorn,
der flød udi de edderkorn.

Den første drik, deraf han drak,
i stykker ni hans hjerte sprak.

Den jomfru gav sig i kloster ind,
så god en ridder voldte hun men.

Dansk haves denne vise om jomfruen og „gangerpiltten” eller „den liden bådsmænd” trykt hos Syv, nr. 36; Abr., nr. 186; Winding, s. VII; samt som flyveblad. Den findes ikke i ældre danske bdskr., men er almindelig i folkemunde.

Norsk står den blandt Lindemans Fjeldmelodier, I, nr. 29 (teksten i bilaget).

Svensk: hos Afzel., nr. 37; Arwidss., nr. 103; Atterboms Poetisk kalender f. 1816, s. 41.

Færoisk kendes endnu kun nogle vers, af den, som findes indblandede i en vise om Dronning Dagmar: Danm. gl. folkev., nr. 132 D.

Desuden har den nogen lighed med en vendisk vise hos Haupt og Schmalzer, II, nr 60, og med en russisk hos Goetze, s. 163.

A(BCD).

(**A**, **a**: Giss. Sv., 20. **b**: kgl. fol., 20. **c**: G. Ív., 20. **B**: Arnam., 155, a, 3. **C**, **a**: kgl. fol., 71. **b**: G. Ív., 71. **D**: Arnam., 153, e, 27 [kun 1ste vers].)

1.

Það er so fagrt um sumartíð,
frúrnar gjöra sig so blíð.

Frúrnar klæða sig so vel.

— Um sumurin,
þær allir fuglar sýngja vel.

2.

Sig so vel,
sumar með silki, og sumar með pell.

Silkinu sveipa þær um sín bein.

— Um sumurin,
þær allir fuglar sýngja vel.

3.

Um sín bein,
þær hvíla sig undir lindinni hrein.

Þær hvíla sig undir lindinni rót.

4.

Lindinni rót,
hjørtrinn breiðir sín horn á mót.

Hjørtrinn breiðir sín horn í trè.

5.

Horn í trè,
fiskrinn rennr sig hægt með hlè.
Jómfrú sitr í hæga lopt.

6.

Í hæga lopt,
hún teflir bæði títt og opt.
Teflir hún við þá riddara fimm.

7.

Riddara fimm,
alla þeirra æru vann hún af þeim.
Af sumum tefldi hún hosur og skó.

8.

Hosur og skó,
af sumum tefldi hún fimtán bú.
Sá var enginn frúinnar sveinn.

9.

Frúinnar sveinn,
að þori að tefla við hana einn.
Utan hann Limiki, úngr smásveinn.

10.

Úngr smásveinn,
hans var hjartað hart sem steinn.
„Vilið þèr, jómfrúin, tefla við mig?”

11.

Tefla við mig,
minn söðul og gángvera set eg út við þig.”
„Þar set eg annað jafngott ígen.

12.

Jafngott ígen,
eg má vel svara þèr, velborinn sveinn!”
Fyrsti teníngur um taflborð rann.

13.

Um taflborð rann,
 Limiki tapaði, jómfúin vann.
 Upp stóð hún jómfúin, hægt hún hló.

14.

Hægt hún hló:
 "nú er vel teft á mína trú!
 Standið upp, meyjar, og hendið það gaman!

15.

Hendið það gaman!
 söðull og gángveri stár vel saman."
 Limiki gengr í garðinn út.

16.

Í garðinn út,
 heitir hann á hinn helga Hoút.
 Heitir hann á hinn helga Pál.

17.

Hinn helga Pál,
 hann skuli sigr í taflí fá.
 Limiki gengr í loftin inn.

18.

Í loftin inn
 með sorgfullt hjarta og bleika kinn.
 „Vilið þér, jómfúin, tefla við mig?

19.

Tefla við mig,
 mitt höfuð og hálsbein set eg út við þig."
 „Þar set eg mína þernuna ígen.

20.

Þernu ígen,
 eg má vel svara þér, velþorinn sveinn!"
 Þernunni varð so skjótt til svara.

21.

Skjótt til svara:

„Því læstu þig ekki sjálfa fara?“

„Þar set eg mig sjálfa ígen.“

22.

Sjálfa ígen,

eg má vel svara þér, velborinn sveinn!”

Fyrsti teningr um taflborð rann.

23.

Um taflborð rann,

jómfrúin tapaði, Limiki vann.

Upp stóð hann Limiki, hægt hann hló.

24.

Hægt hann hló:

„nú er vel teft á mína trú!

Standið upp, sveinar, og hendið það gaman!

25.

Hendið það gaman!

riddari og jómfrú stár vel saman.”

„Tíu merkr rauða gulls út í skríni.

26.

Út í skríni

það býð eg fyrir meydóm minn.”

„Eg held þann öngvan karlmanns maka.

27.

Karlmanns maka,

sem rauða gull vill fyrir jómfrú taka.”

Tólf þúsundruð kertí loga.

28.

Kerti lóga,

þegar þau fóru í sæng að sofa.

Vendi eg mínu kvæði í kross.

— Um sumurin,

þar allir fuglar sýngja vel.

E.

(J. Steph., 11.)

1.

Jónfrúin sitr í hægu lopti,

— Um sumarið —

teldi hún bæði ótt og opt.

— Þar allir fuglar sýngja vel.

2.

Hún hafði telt við riddara fimm,

alla teldi hún æru af þeim.

3.

Þar var enginn smásveinn,

sem þyrði tefla við hana einn.

4.

Utan hinn úngi Levikus sveinn,

hans var hjarta hart sem steinn.

5.

„Vili jónfrúin tefla við mig,

sex kastala set eg út við þig.”

6.

„Þá set eg ei minna á móti ein,

eg má vel svara úngum svein.”

7.

Fyrsti teningr um taflborð rann :
sveinninn tapaði, jómfrúin vann.

8.

Upp stóð jómfrúin, hægt hún hló :
„ú er vel teft á mína trú!”

9.

Hann setti undir sinn hank og hest
og alla gripi, hann átti bezt.

10.

„Þar set eg mína systur í veð,
úngum sveini svara eg fêð.”

11.

Annar teningr um taflborð rann :
sveinninn tapaði, jómfrúin vann.

12.

Upp stóð jómfrúin, hægt hún hló :
„ú er vel teft á mína trú!”

13.

Hann gekk þá í gardinn út,
heitir á guð og hinn helga Knút.

14.

Hann heitir á guð og hinn helga kross :
„að jómfrúin telli ei lífið af oss!”

15.

Hann heitir á guð og hinn helga Pál,
að megi hann sigra tafisins tál.

16.

Hann heitir á guð og hið helga skríu,
að jómfrúin skuli verða sín.

17.

„Vili jómfrúin telfa við mig,
höfuð og háls set eg við þig.”

18.

„Þar set eg mig sjálfa í veðum ein,
eg má vel svara úngum svein.”

19.

Þriði teningr um taflborð rann:
jómfrúin tapaði, sveinninn vann.

20.

Hundrað merkur gulls á stig
baud hún fyrir sjálfa sig.

21.

„Kalla eg það ekki karlmanns maka,
sem gullið vill fyrir jómfrú taka.”

22.

Hvort þau töludu mart eða fátt,
— Um sumarið —
eina bygðu þau sæng um nátt.
— Þar allir fuglar sýngja vel.

F.

(Arch. B, 5.)

1.

Jómfrúin sitr í hægu lopti,
— Um sumarið —
telfdi hún bæði títt og opt.
— Þar allir fuglar sóngu vel.

2.

Tefldi hún við þá riddarana fimm,
alla tefldi hún æruna af þeim.

3.

Svo sá engi var smásveinn,
sem þyrði að tefla við hana einn.

4.

Nema sá úngi Lémíngi sveinn,
hans var hjarta hart sem steinn.

5.

„Vilir þú, frúin, tefla við mig,
hosur og gullskó set eg út við þig.“

6.

„Þar set eg mína þernu ígen,
eg má vel svara þèr, velborni sveinn!“

7.

Þá teníngur fyrsti um taflborð rann,
sveinninn tapaði, en jómfúin vann.

8.

„Standið upp, sveinar, og hendi þið gaman!
hosur og gullskór stár vel saman.“

9.

„Vilirðu, frúin, tefla við mig,
sextíu kastala set eg út við þig.“

10.

„Þar set eg mína þernu ígen,
eg má vel svara þèr, velborni sveinn!“

11.

Þá annar teníngur um taflborð rann,
sveinninn tapaði, en jómfúin vann.

12.

„Standið upp, sveinar, og hendi þið gaman!
að halr og frúin stár vel saman.”

13.

Lèmingi gengr í garðinn út,
hann leitir á þann helga Knút.

14.

Hann heitir á þann helga Pál,
að hann skuli sigr í taflí fá.

15.

Hann heitir á hið helga skrín,
að jómfúin skuli nú verða sín.

16.

Lèmingi gengr í garðinn inn
með sorgfullt hjarta og bleika kinn.

17.

„Vili nú frúin tefla við mig,
höfuð og hálsbein set eg út við þig.”

18.

„Þar set eg mig sjálfa ígen,
eg má vel svara þèr, velborni sveinn!”

19.

Þá þriði teníngur um taflborð rann,
jómfúin tapaði, en sveinniún vann.

20.

„Sextíu merkir af rauða gulli þig
býð eg þèr fyrir sjálfa mig.”

21.

„Tel ek þann engan karlmanns maka,
er rauða gull vill fyrir jómfú taka.”

22.

Hvort þau skröfudu margt eða fátt,
 — Um sumarið —
 eina höfðu þau sæng um nátt.
 — Þar allir fuglar sýngu vel.

G.

(Cod. Holm., 6.)

1.

Jómfrú sitr í hæga lopt,
 — Um sumarið —
 teflir hún bæði títt og opt.
 — Þar allir fuglar sýngja vel.

2.

Teflir hún við þá riddara fimm,
 alla tefldi hún aleigu af þeim.

3.

Sá var engi frúinnar sveinn,
 sem þorði að tefla við hana einn.

4.

Utan hann Lemiki úngi manns sveinn,
 hans var hjarta hart sem steinn.

5.

„Vilir þú, jómfrúin, tefla við mig,
 gull og gángskó set eg út við þig.“

6.

„Þar set eg mína þernu ígen,
 eg má vel svara þér, velborinn sveinn!“

7.

Fyrsti teningr um taflborð rann :
Lemiki tapaði, jómfrúin vann.

8.

Upp stóð jómfrúin, hægt hún hló :
„nú er vel teft á mína trú!”

9.

Lemiki gekk sig í garðinn út,
hann hét á guð og hinn helga Knút.

10.

Hét hann á guð og hinn helga Pál,
hann skuli sigr í taflí ná.

11.

Hann hét á guð og hinn helga kross :
„jómfrúin tefli ei æru af oss!”

12.

Lemiki gekk sig í garðinn inn
með sorgfullt hjarta og bleika kinn.

13.

„Vill ei jómfrúin tefla við mig?
mitt höfuð og háls set eg út við þig.”

14.

„Þar set eg mig sjálfa ígen,
eg má vel svara þér, velbotinn sveinn!”

15.

Fyrsti teningr um taflborð rann :
jómfrúin tapaði, en Lemiki vann.

16.

Upp stóð Lemiki, hægt hann hló :
„nú er vel teft á mína trú!”

17.

„Þrjátíu merkr er úti skrin,
það býð eg þér fyrir bliðu mín.“

18.

„Eg kalla þann engan karlmanns maka,
sem rauða gull vill fyrir jómfrú taka.“

19.

Drósin blendna drakk honum horn,
þar flaut niðr' í eitur-korn.

20.

Fyrsta drykkinn að hann drakk,
í níu hluti hans hjarta sprakk.

21.

Jómfrúin settist í helgan stein,
— Um sumarið —
einum riddara vann hún mein.
— þar allir fuglar sýngja vel.

Overskrift. **AaF:** Talskvæði; **Abe:** Kvæði kallað talskvæði;

C: Kvæði af riddara Línika og einni jómfrú.

A. *Omkvæð og versemál.* **D** = **A**, *kun har den: sumarið, hvílket Aad også have hver én gang.* **C:** Um sumarið þar altur fugliun sýngur vel; *versemál* = **A**, *kun at l. 1 af hvert v. er en gentagelse af den hele linie; indtagelser herfra gøre v. 9, der begynder: Hægt hún hló, samt v. 18, 19 b og 20 b, hvor hele første linie er udeladt. (C, v. 19 og 20 indholde hvert to v., hvilket for denne opskr. giver ikke 20 men 22 vers.) B har versemál fælles m. EFG, hvorved omkv. falder i to dele, sál. (v. 1):*

það er so fagurt út að stíga,

— Um sumarið —

þar frúrnar dansa og gjöra sig blíða.

— þar allir sýngja fuglarnir.

L. 1 af hvert v. i A fattes altså i B, hvis l. 1 derfor her tages som variant til l. 3. af det v. i A, der går forud for det tilsvarende i B.

A, v. 1—1 fattes i C.

— *v. 1. B: se ovenfor; D: það var eina sumartíð, frúrnar dansa og gjöra sig blíðar. Sumar báru silki og skrud.*

— *v. 2, l. 1—2 fattes i B.*

— *v. 3, l. 2—3. B: þ. hv. s. u. lundinn rein . . . lundinn rót.*

— *v. 4, l. 2. B: en hj. beygir sín h. í mót.*

— *v. 5, l. 1—2, fattes i BC. L. 2. með, ABe: í. L. 3 udgør i forbindelse m. omkv. hele 1ste v. af C. L. 3. Jómfrú, ABeB: Jómfrúin, L. 3. lopt, C: lopti.*

— *v. 6, l. 1—2 fattes i C. L. 2. B: teflir hún b. t. o. o. L. 3. C: Hún teflir við þ. r. f.*

— *v. 7, l. 2. BC: alla þeirra [fattes i C] aleigu v. h. a. þ. L. 3. tefldi, C: vann.*

— *v. 8, l. 2. B: a. s. t. h. allt þeirra bú; C: en af sumum vann hún seyðjón bú. L. 3. Sá, B: þar.*

— *v. 9, l. 2. B: sem við hana þyrði að tefla einn; C: að þyrði tefla við hana einn. L. 3. Límiki, Ab undertiden: Límiki; B: „Lemick“, „Lemieke“. L. 3. úngr, B: úngi.*

— *v. 10, l. 3. Vilid þér, C: Vilir þú. L. 3. Jómfrúin, ABe: jómfrú.*

— *v. 11, l. 2. B: góðan gángvara set eg út við þig; C: góz og garda set eg út við þig. L. 3. þar, ABe: þá. C: þar set eg mína peninga ígen. L. 3. ígen, ABe: við þig (skrief. - ikke i n. v.).*

— *v. 12, l. 3. B: Fyrsta sinni teningrium um taflborðið rann. L. 3. Fyrsti, ABe: Fyrst er; C: Fyrst þá (Cb ligeså i n. v.; Ca der: Fyrst þegar).*

— *v. 13, l. 2. jómfrúin, ABeBC: en jómf. L. 3. hún jómfrúin, Ae: jómfrú en; B: hún jómfrú so; C: hún ríka frú.*

— *v. 14, l. 3. það, ABeBC: að (AbeC ligeså i n. v.). (Lige det samme er tilfældet i v. 24—25.)*

— *v. 15, l. 2. B: hvort jómfrúin og Lemieke teflir saman; C: góz og gardar st. v. s. L. 3. gengr í, B: gekk yfir; C: gekk í.*

- A**, v. 16, l. 2. **BC**: hann heitir á guð og hinn helga Knút.
L. 2. Huút, **Abe**: Knút. L. 3. **BC**: Hann heitir á guð og
hinn helga Pál.
- v. 16—17. *Mellem disse v. har B (v. 15):*
Hann heitir á guð og hinn helga kross:
að jómsfráin vinni ei tafl af oss.
- v. 17, l. 2. **B**: að jómsfráin vinni ei tafl í ár. L. 2. hann,
AbCa: að hann. L. 2. í, **Ca**: á. L. 3. **BC**: L. gekk
yfir [**B**; **C**: í] garðinn inn. L. 3. loptin, **Abe**: loptid (*ligeså*
i n. v.).
- v. 18, l. 2. hjarta, **B**: hjartað. L. 3. Villid þér, **C**: Villir þú.
L. 3. jómsfráin, **Ae**: jómsfrú.
- v. 19, l. 2. mitt, *fattes i BC*. L. 3. **B**: þar set eg undir
þernu mín. L. 3. þernuna, **C**: þernu.
- v. 20, l. 1. þernu, **Abe**: þernuna. L. 2. þér, **B**: yðr.
L. 3. skjótt, **B**: skjót.
- v. 21, l. 2. **B**: þú mátt vel láta þ'g sjálfa fara (*in parenthesi*
tilföjet: láí sú skamm sem það vill fara). L. 2. ekki, **Abe**:
ei. L. 3. mig, **Abe**: mig þá. L. 3. ígen, **B**: í veð.
- v. 22, l. 1. **Ab**: Mig sj. ígen. L. 2. velþorinn, **Cb**: úngur.
L. 3. **B**: Fyrsta sinni tenfugrinn um taflborðið rann. L. 3.
Fyrsti, **AbeC**: Fyrst er.
- v. 23, l. 2. tapaði, **B**: tapar. L. 2. Limiki, **AbeBC**: en
Lim. L. 3. hægt, **B**: so hægt; **C**: hægt að.
- v. 24, l. 1. **Ca**: Upp stóð L. hægt að hann bló. L. 3.
Se v. 14.
- v. 25, l. 2. **B**: hvort L. og jómsfrú teflir saman; **C**: jómsfrú
og riddari st. v. s. L. 3. Tíu, **B**: Tólf; **C**: Fimmtán. L. 3.
rauda gulls, *fattes i C*.
- v. 26, l. 2. **C**: það [**Cb**; **Ca**: þann] býð eg fyrir blíðu mín.
L. 2. eg, **B**: eg yðr. L. 2. meydóm minn, **AbeB**: m. [**Ab**:
meydóminu] míu. L. 3. Eg held þann, **Abe**: Eg held það; **B**:
það tel eg; **C**: Eg tel þann.
- v. 27, l. 3 og v. 28, l. 1—2 *fattes i BC*.
- v. 27, l. 3. kerti, **Abe**: kerta (*ligeså i n. v.*).
- v. 28, l. 3 er i **B** *udvidet til et vers (v. 27):*
Venda eg mínu kvæðinu í kross:
guð og María sé með oss!

Verserfølgen i opskr. **A B C D** ses af denne tavle:

A:	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15
B:	1 . 3 2 . 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13
C: 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
D:	1
A:	16 . 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28
B:	14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 [27]
C:	11 . 12 13 14 15 16 17 18 19 ^a 19 ^b 20 ^a 20 ^b

G, v. 1 og 2 stå i hdskr. som ett vers, med omkvædene efter 3dje og 4de linie.

39.

Draumkvæði

eða

Stjúpmóður minning.

Fagert synger svanen
den lange sommerstid:
lysteligt at lege da,
min lilje hvid!
mens fagert synger svanen.

1.

Stifmoder gik til bure,
— Den lange sommerstid —

hun vakte op mø så prude.

— min lilje hvid!

fagert synger svanen,

2.

„Stifmoder, råd du drømmen min!
jeg vil give dig gyldenskrin.”

3.

„Ikke da kan jeg råde ham,
förend du selv siger drømmen fram.”

4.

„Mig tyktes, at han måne
skinnede over al Skåne.

5.

Mig tyktes, at så favrt et træ
böjed sig over mit hoved ned.

6.

Mig tyktes, at den sorte ravn
sattes på min burebrand.

7.

Mig tyktes, alt så favr en fugl
sattes på mit hovedguld.

8.

Mig tyktes, to stjerner klare
alt på mit bryst de sade.

9.

Mig tyktes end, den salte flod
skylled hen over min fagre fod.

10.

Nu har jeg sagt dig drømmen min:
råd du ham efter godvilje din!”

11.

„Det dig drömte han måne:
dig beder kongen af Skåne.

12.

Det dig drömte det fagre træ:
alt folket böjer for dig knæ.

13.

Det dig drömte den sorte ravn:
alt bliver du med kongens barn.

14.

Det dig drömte den fagre fugl:
søn skal du føde, fager som guld.

15.

Det dig drömte de stjerner klare:
dine døttre og kongens de vare.

16.

Det dig end drömte den salte flod:
al tid vorder din .lykke god.

17.

Nu har jeg rådet drømmen din,
— Den lange sommerstid —
hav du kun selv dit gyldenskrin!“
— min lilje hvid!
fagert synger svanen.

Dansk haves denne vise i flere fuldstændigere opskrifter fra 16de og fra 19de århundrede. Hidindtil er kun trykt en af de sidste i Rasks „Morskabslæsn. f. d. danske almue” f. 1840, s. 578.

Norsk står en opskrift hos Landstad, nr. 72.

Svensk: Arwidsson, nr. 110. Også kan jævnføres en estnisk vise hos Neus, nr. 26.

(**A, a:** Giss. Sv., 51. **b:** kgl. fol., 48. **c:** G. Ív., 48. **B:** eod. Holm., 2. **C:** Arnam. 151, d, 16. **D:** Gunnl. Jónss., 103. **E:** Arch. D, 7. **F:** Arch. B, 2. **G:** Arch. A, 2. **H:** Arch. I, 5. **I:** Arch. K, 1. **K:** Arch. L, 6. **L:** J. Steph., 12.)

Fagurt sýngur svanrinn
um sumarlanga tíð:
þá mun lyst að leika sèr,
mín liljan fríð!
fagurt sýngur svanrinn.

1.

„Stjúpmóðir, ráðtu draumion minn!
— Um sumarlanga tíð —
eg skal gefa þér gullskrin.
— mín liljan fríð!
fagurt sýngur svanrinn.

2.

Að mèt þótti hann máni
skína yfir alla Skáney.

3.

Að mèt þótti rótar-trè
hánga hátt yfir höfði mèt.

4.

Að mèt þótti fagur fugl
renna á mitt skemmu-gull.

5.

Að mér þótti stjörnur tvær
á mínum brjóstum sátu þær.

6.

Að mér þótti sjáfar-flóð
renna á mitt skemmu-gólf.

7.

Nú hef eg sagt þér drauminn minn:
ráðtu hann eptir vilja þín!"

8.

„Að þér þótti hann máni:
þín biðr kóngur af Skáney.

9.

Að þér þótti rótar-trè:
allur lýðr mun lúta þér.

10.

Að þér þótti fagri fugl:
þinn son verður fagr sem gull.

11.

Að þér þótti stjörnur tvær:
kónga-dætur eru þær.

12.

Að þér þótti sjáfar-flóð:
það verður þín ævin góð.

13.

Nú hef eg ráðið drauminn þinn:
— Um sumarlánga tíð —
eigðu sjálf þitt gullskrin!"
— mín liljan fríð!
fagurt sýngur svanrinn.

Overskrift: Draumkvæði, **DDE**; Stjúpmóðurs minning, **EE**;
Stjúpmóður kvæði, **FG**.

Om kvæðets stamme findes alene i A.

Om kvæð: 1) Um s. l. tíð, **C** *nogle gange*: lángan, 2) mín l. fríð, **C** *har stundom*: segir liljan fríð; **Aa** *har to gange*: sín f. fríð. 3) **BDEK** *overalt og C fem gange*: og fagurt s. sv.; **E**: fagurt s. sv. um sóleyjar hlíð.

V. 1. Forud for det have GEE begyndelsesverset:

Stjúpmóðir gekk til brúna [**G**; **EE**: búa],
vakti upp mey svo þrúa.

L. 1. Stjúpmóðir, **E**: Stjúpa; **K**: Fóstra. *L. 1.* drauminn minn, **E**: drauma mín. *L. 2.* gullskrin, **Abe**: gullskinn; **B**: gullhring.

V. 1–2. Mellem dem have BCDKGEHLL verset:

EE: Eg get ekki ráðið hann,
{ **B**: þú hefir ekki sagt } mér hann.
 { **E**: nema þú segir }

CDKGEHLL: Hvernig kann [**CD**; **FG**; **EE**]: á] eg að ráða hann?

{ **CDKGL**: þú hefir ekki sagt mér } hann [**L**: þann].
 { **EE**: eg hef ekki heyrt }

K *har her et andet vers (2) sålydende:*

Að mér þótti svartur hrafn
setjast á minn skeimnu-stafu.

Svaret herþú er K, 9 (mellem tekstens v. 7 og 8):

Að þér þótti svartur hrafn:
það verður kóngur þú átt við barn.

V. 2, l. 1. Að, **L**: það. *L. 1.* hann, *fattes i* **BEFK**. *L. 2.* **BCEDEFGHLLK**: skera mér lokk úr hári.

V. 3 fattes i I. L. 1. Að, **EE** *her og i de tre næste vers*: Og. *L. 2.* **CDE**: hánga yfir höfði mér; **E**: það að mínu höfði hué; **GII**: standa við mín hæði kné; **K**: lígeja fyrir létum mér.

V. 4, l. 1. fagur, **I**: hinn fagri; **EE**: lítt; **K**: hvítur. *L. 2.* **BEDEE**: setjast á [**E**: í] minn skeimnu-glugg; **C**: setjast á mín axlagull; **FGHLLK**: setjast á mitt höfudgull. *L. 2.* gull, **Ae**: gólf.

V. 5 fattes i B. L. 1. þóti, **ABK**: þóttu. *L. 2.* **C**: standa minni skeimnu nær; **DE**: á minum armi sátu [**E**: léku] þær; **E**: af mínum munni ruunu þær; **GHIK**: gánga [**HIK**: standa]

mínu höfði [**IK**: brjósti] nær; **I**: setjast á mín bæði brjóst.

V. 6, l. 1. sjáfar, **C**: mikið. L. 2. **B**: falla uppá mitt sk. g.; **IK**: fljóta inn á mitt sk. g. **F**: falla á mín klæðin góð; **GHI**: renna uppá mín klæðin góð. L. 2. á, **AbCEI**: um.

V. 7 *fattes i E*; *lyder i GHI*:

Nú er eg búin að segja þér hann,
hvernaig sem þú rædur hann.

L. 1. drauminn minn, **AbC**: drauma mín. L. 2. **B**: ráðtu nú mín stjúpmóðirin; **I**: ráðtu sem þér líkar. L. 2. ráðtu hann, **AbC**: ráðtu þá; **F**: ráð þú.

V. 8, l. 1. Að, **B** her: Að, *men i v. 9, 10, 11 og 12*: þar; **D**: það (*ogsá i de fire n. v.*); **G**: þar (*ogsá i de fire n. v.*).

L. 1. hann máni, **FIK**: máni. L. 2. kóngur, **D**: kóngurinn. L. 2. af, **BCDEFGHIK**: úr.

V. 9 *fattes i I*. L. 2. **BE**: allur lýður lýtur þér; **C**: lýðrinn allur lýtur þér; **DF**: allar lýðrinn lýtur þér; **GHI**: allar skepnur [**I**: þjóðir] lúta þér; **K**: flestir munu lúta þér.

V. 10, l. 1. fagri, **AbC** **CEFIH**: fagur; **G**: sá fagri; **I**: hinn fagri; **BD**: lífull; **K**: hvítur. L. 2. **Abc**: þinn verður sonur fagr sem gull;

B: þinn sonr verður

F: það er sonr þinn

HI: það er þinn sonur

I: það verður þér sonur

G: þú elur einn son skarón sem gull;

C: þinn mun sonrinn glóa sem gull;

D: það verður sveinn, hann

E: ykkar sonur

K: það verður þér sonr, hann

} skær sem gull;

} glóir sem gull.

V. 11 *fattes i B*. L. 1. þótti, **FIK**: þóttu. L. 2. **D**: fagrar meyjar verða þær; **CIK**: fagrar dætur verða [**K**: eru] þær; **F**: þínar dætur eru það; **E**: það verða ykkar dæturnar; **GHI**: það verða [**I**: eru] þínar [**I**: þér] dætur tvær.

V. 12, l. 1. sjáfar, **C**: mikið. L. 2. **B**: öll þín æfi verður góð; **DEFGHIK**: öll verður þín [**I**: ykkar] æfi góð; **C**: þín mun verða æfi góð.

V. 13, l. 1. **GHI**: Nú er eg búin að ráða hann. L. 1.

lægge sig som død på bære. Han gör så, og det spørges over al Danmark, at junker Morten er død. Alle klostermøerne gå ud og tage imod liget, som fores til deres kirke. Efter messen bliver Lusía alene tilbage ved liget, at syngé og bede over det. Da rejser han sig af børen og siger:

„Hør du det, fru Lusía,
og ræddes du ej for mig!
ganger stander i Vivels gård
og trår fast efter dig.

Hor du det, fru Lusía,
du lad bortfare al kvide!
hundrede mænd i hårde jærn
de monne efter os bide.”

Høres måtte den harpestæt
så vide under o,
der han junker Morten
hjemførte sin fæstemø.

Ud da ginge de klostermøer,
taledé hver ved sig:
„Give Gud fader i Himmerig,
at engle vilde hente og mig!”

Dansk findes denne vise i større udforlighed i flere opskrifter fra 16de årh.; en sådan er trykt i Levninger, I, nr. 4; og hos Abr., nr. 212.

(Cod. Holm., 12.)

1.

Júngherra Marteinn
 spurði sveina sín:
 „hvernig skal eg úr ríkjum
 lokka Lúciu mín?“

Þar þeir vinna sigr allt innan borgar.

2.

„Legðu þig á börur,
 láttu sem þú sèrt deyð!
 láttu engan manninn vita,
 þèr sè lífið með!“

3.

Fimmtudaginn og föstudaginn
 sóttina hann fékk:
 laugardaginn um nónbil
 kvíkr á börurnar gekk.

4.

Fréttist það um Danaveldi
 og borgina Rein:
 að júngherra Marteinn
 væri sig líf úr heim.

5.

Út gengu þær klausturmeyjar
 saman í einum skara,
 þegar þær sáu Marteins líki
 að sínum garði fara.

6.

Úti var messan,
 frúrnar gengu sig heim,

utan frúin Lúcia,
hún stár sig eptir ein.

7.

Saung hún honum psaltara,
saung hún honum þá þrjá:
lífna tók þá Marteins líki,
á bōrunum þar það lá.

8.

„Heyrðu það, frúin Lúcia!
óttastu ekki mig!
gángvari stendr í Vífils garð,
þreyir hann eptir þig.

9.

Heyrðu það, frúin Lúcia!
þú óttast ekki stans!
gángvarinn stendr í Fífils garð
og brynjað hundrað manns.”

10.

Heyra má til hörpunuar
sudur undir ey,
þegar júngherra Marteinn
flutti sína festarmey.

11.

Út gengu þær klausturmeyjar,
talaði hver við sig:
„gæfi það guð í himnaríki,
að englar sæktu og mig!”

Þar þeir vinna sigr allt innan borgar.

Overskriften: Marteins kvida, står i hdskr.

*V. 1, l. 1. jángherra, sál. her, men i v. 4 og 10 står:
„Jomkiære.“*

V. 4, l. 4. líf, skrivfejl for líðinn?

41.

Gunbjarnar kvæði.

Gunbjörn af Oplandene (i Norge?) længes efter sin kæreste: Snefred, kong Svends datter af Grækenland (hvormed vistnok her, som oftere, menes Garderige). Han drager did og sætter sig i kvindedragt med lin og slør ved borgeled, hvor kong Svend kommer ridende. Hvor er du fra, min stolte mø? spør kongen. Fra Oplandene, siger Gunbjörn, men min moderne æt er fra de sydlige lande, og jeg er i slægt med din datter Snefred. Kongen beder da den fremmede mø gå i bur til hans datter og blive der en stund. Gunbjörn er ikke sen til at følge denne indbydelse; han mælder sig hos Snefred med de ord, at hendes fader har sendt ham, at være hendes tjenestemø. Af terner har jeg nok, siger hun, så vel som af gods og guld:

Men sæt du dig på hynde alt i din fagre skrud!

så gærne spør jeg tidende, og helst af Opland ud.

„Rygtet går mellem lande, dog færer det tit med tant:
hvad lyster dig at vide mest? det siger du mig
for sandt!“

Ett lyster mig at vide, det lyster mig mest at høre:
hvad hin unge Gunbjörn han lader nu virke og göre

„Snekker lader han virke, de flyde på salten flod:
han agter sig til Grækland ud, og konning Svend imod.

Snekker lader han virke og fagre skibe i so:
han agter sig til Grækland ud, at fæste sig en mø.”

Gud give hannem Gunbjörn sejr i sin brune brand!
så han vinder under sig alt Grækenland.

Gud give hannem Gunbjörn sejr i æl sin færd!
Gud unde hannem bliden bør hen til sin hjærtensker!

Gud give hannem Gunbjörn både sejr og held:
at han måtte hjemføre som fæstemø mig selv!

Vi kunne jo tale frit sammen, siger Gunbjörn, da vi ere
ene to: sig mig da, om dit hjærte hænger ved den unge
mand! Snefred svarer:

Ej er jeg løs i ord og tro, jeg siger det uden svig:
for vist skulde jeg ham Gunbjörn love, om det kun
stod til mig.

Da kastede han slør og hovedlin med de ord: så ser du
her Gunbjörn for dig. Snefred blev både rød og bleg: hun
syntes, hun havde sagt vel meget. Da sagde Gunbjörn:

Ej tør du ved at blegne så, hjærte allerkæreste min!
alle de dage, jeg leve må, jeg lønner dig ordene din’.

Hermed er visen ude i de tre opskrifter **CDE** og
fattes da både begyndelse og ende. **B** tilføjer to vers,
hvori Snefred udtaler sin frygt, Gunbjörn sin faste beslut-
ning, at hun skal være borte med ham, før sol oprinder.
A har en længere slutning, som dog kendelig er af senere

oprindelse, hvori berettes, at Snefred til sidst, for at forhindre en kamp mellem Gunbjörn og hendes fader, følger ham af land. Dette er måske også den rette ende på visen, omendskönt de vers, hvori den nu findes, ere nyere end resten, fordi den gamle slutning er tabt.

(**A**: kgl. okt., 7. **B**, **a**: Arnam. 153, g, 8. **b**: Arnam. 153, h, 4 [kun ett vers: 1 c]. **C**, **a**: kgl. fol., 78. **b**: G. Ív., 78. **D**: Arnam. 151, d, 10. **E**: J. Steph., 25. **F**: Arnam. 153, e, 45 [kun det ene vers: 1 b].)

1.

Gunnbjörn á Upplöndum
fengið hefir hann þín:
allan aldur þreyir hann
eptir unnustu sín.

Kónga börn hafa sorg fengið.

eða: Þó er enn sami vilinn minn til hennar.
eða: Af rauðu gulli eru strengirnir snúvir.

1 b.

Gunnbjörn á Upplöndum
fángað hefir hann sút,
því hann rennir huganum
til Grikklands út.

1 c.

Faldar hann sig með
höfuðdúki smá,
því hann hugði að hylja
sín augun blá.

2.

Faldar hann sèr með pelli
og með silkiklút:
settist hann í borgar hlið,
þar kóngurinn ríður út.

3.

Og so svaraði kóngurinn,
hann ríður honum nær:
„hvaðan af löndum ertu,
hin völduga mæ?”

4.

„Af Upplöndum, en Suðurlöndum
er móðurættin mín:
skylt á eg við Snjáfríði,
dóttur þín.”

5.

„Eigir þú skylt við Snjáfríði,
gáðu þig upp í lund!
ráð hefir mín dóttirin
að dvelja þig um stund.”

6.

Strax sem hann orðlof
af kónginum fékk,
hann Gunnbjörn so snúdugt
í kastalann gekk.

7.

Og so svaraði hún Snjáfríður,
hún leit undir sín skinn:
„hver gaf þèr orðlof
að ganga hær inn?”

8.

„Þinn faðir gaf mér
orðlof í gær,
að eg skyldi verða
þín þjónustumær.“

9.

„Nóg á eg gullið,
og nóg á eg fè,
og so margar þernurnar,
að þjóna mér.“

10.

Set þig niðr á dýnuna
með þitt skraut og skart!
þú munt kunna að segja mér
af Upplöndum mart.“

10 b.

„Mart fer um bygdir,
skrökvað er það flest:
á hverjum er þér hlutnum
forvitnin mest?“

11.

„Á einum er mér hlutnum
forvitnin mest:
hvað hann ríki Gunnbjörn
lætur smíða flest.“

12.

„Hann lætr ekki smíða
nema smáskipin ein:
ætla hann til Grikklands,
að berjast við hann Svein.“

13.

Hann lætr ekki smíða
nema smáskip og fley:
ætla hann til Grikklands,
að festa sér mey.”

14.

„Guð gefi honum Gunnbirni
sigur á sinn brand:
so hann geti unnið
allt Grikkjaland !

15.

Guð gefi honum Gunnbirni
sigur og so traust:
so hann geti aptur komið
þetta sama haust !

16.

Guð gefi honum Gunnbirni
sigur en öngva þín,
og so lika byrinn
til að biðja mín !

17.

Guð gefi honum Gunnbirni
sigur og so dád:
so hann geti aptur komið
og sjálfri mér náð !”

18.

„Hvað varðar um hvað eg tala !”
eg er hjá þér ein:
er þér nokkuð hugurinn
á mannum þeim ?”

19.

„Eugin er eg flapurkona,
fer eg sízt með háð:
giptast skylda eg Gunnbirni,
ætti eg mín ráð.”

20.

Sviptir hann af sér
höfuðdúki smá:
„hèr máttu, hin ríka frúin!
Gunnbjörn sjá.”

21.

Blikna tók hún Snjáfríður
með sitt skraut og skart:
því hún þóttist talað hafa
heldur til mart.

22.

„Ekki þarftu að blikna,
Snjáfríður mín!
ekki skal þèr gjald verða
að orðunum þin.”

23.

Tóluðu þau frammar,
tjáð er það mèr:
„hvort skal eg, mín Snjáfríður!
hvarla með þèr?”

24.

Hefi eg eigi hrausta menn,
nè skipastól minn,
eigi heldur skildi
eður sverðin stinn.

25.

Væri hér minn stríðs-styrkur
og voldugur her,
vildi eg stríða á Svein kóng
og ná sjálfri þèr."

26.

„Móti er það mínum vilja,
þú ónáðir hann Svein:
þar bið eg ellegar af
bótalaust mein."

27.

Hvort þau hèrum hjöluðu
fátt eður mart:
hún gekk sig á braut
með sitt skraut og skart.

28.

Og með honum Gunnbirni
hún går sig á braut:
gekk upp þeirra hagar,
en frá eynda þraut.

Kónga börn hafa sorg fengið.

eða: Þó er enn sami vilinn minn til hennar.

eða: Af rauða gulli eru strengirnir snúnir.

Overskrift. **B:** Gunnbjarnar kvæði.

Omkvæð. Kónga börn hafa sorg fengið, **ABF**; þó er enn sami vilinn minn til hennar, **C** [**Cu** har én gang: hion f. enn]; Af rauða gulli eru strengirnir snúnir, **DE** [**D** har én gang: snúnu].

V. 1 stár kun i **A**.

V. 1 b er alt hvud vi have af **F**.

V. 1 c er **B**, v. 1.

V. 2, fattes i **D**. — **B** (2):

Faldar hann sig með — höfuðdúki breið,
settist hann í borgar hlið — sem kóngurinn reid.

C, v. 1 = **B**, v. 2 [*L. 1: Skautar f. Faldar, sér f. sig; L. 3: við f. í; L. 4: þar k. um reid*]. — **E**, v. 1:

Faldaði hann úngi Gunnbjörn sér — með höfuðdúki breiðum
settist hann í borgar hlið, — þar Sveinn kóngur reid um.

V. 3 fattes i **D**; **E**: En því svarar hann Sveinn kóngur, —
hann reid honum svo nær:

hvadan ertu af löndunum, — völduga mær?

L. 1—2. B: þegar hann kónginum — kom svo nær; *C*: þegar
kóngurinn þetta sér — og kemur svo nær. *L. 3. af, B*: úr.

L. 3. ertu, C: erud þér. *L. 4. hin, C*: mín.

V. 4 fattes i **D**. *L. 1—2. C*: Úti í löndum — er móðurætt mín;
E: Um suðurföld og austurlönd — móðurætt er mín.

L. 1. B: Á Uppl. og Suðurl. *L. 3. B*: eg á skylt við S.;
C: eg er skyld S.; **E**: á eg skylt við Snjófríði (*sál. har
E overalt dette navn*).

V. 5 fattes i **D**. *L. 1. B*: Ef þú átt sk. v. S.; **C**: Ef þú ert
sk. Sn. *L. 2. B*: gáðu þig undir lund; **E**: gakkta heim í
lund; **C**: þá hafðu þig heim í land. *L. 3. E*: hún hefir ráð
til þess. *L. 3. ráð hefir, B*: ráð á; **C**: ráði því.

V. 6 fattes i **D**. *L. 1. B*: þegar hann orðlof; **C**: þegar hann
leyfi; **E**: Strax sem hann leyfi þetta. *L. 2. E*: af kónginum f.
L. 3. B: svo snúðugt hann G.; **E**: svo snúðulega G.; **C**:
snar var hann G. (*C_a har overalt navnet Gunnbjörn, C_b
derimod: Gunnar*).

V. 7 fattes i **D**. *L. 1—2. BC*: Bleikna [**C**: Roðna] tók hún
Snjófríður — undir sín skiun; **E**: En því svaraði Snjófríður
— og hrosti undir sín skiun. *L. 3. þér, C*: yður. *L. 3.*
orðlof, **E**: leyfi.

V. 8, l. 1. **E**: Faðir þinn hefir gefið mér. *L. 1. þinn faðir, D*:
Faðir þinn. *L. 2. orðlof, BDE*: það orðlof. *L. 3. verða,*
CD: vera.

- V. 9 *fattes* i **C**; **E**: Nóg hefi eg gullið bær, — og nóg hefi eg fêð,
þernurnar líka — að þjóna mér með.
L. 2. **fê**, **BBD**: fêð. L. 3. **B**: líka á eg þ.; **D**: nógar fæ eg þ.
- V. 10. **E**: En því svarar Snjófríður, — báin í sitt skart:
þú munt kunna úr útlöndum — að segja mart.
L. 1. **D**: Settu upp í bekkinn L. 1. Set, **BC**: Settu. L. 2.
D: m. þ. hár og sk.; **B**: gjörðu þér hægt. L. 3—4. **B**:
þú munt hafa úr öllum löndum — að segja mér svo mart.
L. 4. **Ca**: úr mörgum löndum mart; **Cb**: úr löndunum so
mart; **D**: af löndunum mart.
- V. 10 b c: **B**, v. 11; *fattes* i **AD**; **E** *har et tilsvarende*
v. (10): Henni svarar hann Gunnbjörn — og lét ei á því frest:
af [c: á?] hverjum er þér fréttunum — forvitni mest?
C *har af dette og det flgde gjort ett v. (9)*:
Á hverjum er þér hlutunum [**Cb**: hlutunum] — forvitnin mest?
Hvar er hann [**Cb**: hinn] ríki G. — sem lætur smíða flest?
- V. 11, l. 1—2. **D**: þú munt kunna að segja mér — af lönd-
unum flest. L. 1. **E**: Á þeim er mér fréttunum. L. 3. líki,
E: úngi. L. 4. flest, **D**: mest.
- V. 12 *fattes* i **B**. L. 1. ekki, **CbD**: ei. L. 2. **C**: utan
stórskipin ein; **D**: nema lángskipin ein; **E**: nema lángskip og
flein. L. 3. **CE**: hann ætlar t. G. L. 4. berfast, **D**: tala.
L. 4. hann, *fattes* i **E**.
- V. 13, l. 1. ekki, **B**: ei; *fattes* i **Cb**. L. 1. smíða, **D**: skipa
út. L. 2. nema, *fattes* i **Cb**. L. 2. smáskip, **BDE**: láng-
skip. L. 3. ætlar hann, **CE**: hann ætlar. L. 3. til Grikk-
land s, **Ca**: í Grikkland. L. 4. **B**: að sækja sér mey; **C**: að
fá sér væna mey; **D**: að sækja ríka mey.
- V. 14, l. 1. **D**: Veit eg honum G. L. 1. Guð, **E**: Hamingjan.
L. 1—2. *Mellem Gunnbirni og sigur stár i A ved en skriv-*
fejl: Sigurbirni. L. 2. sigur, B: sigrinn. L. 3—4. CDE:
svo [**D**: þó] hann geti unnið mig — og allt Grikkland. L. 4.
Grikkjaland, **B**: Grikkland.
- V. 15 *fattes* i **BCDE**.
- V. 16 *fattes* i **BCD**. L. 1. Guð, **E**: Hamingjan.
- V. 17 *fattes* i **BDE**. L. 2. dád, **C**: náð. L. 3. **C**: svo hann
geti komið hér. L. 4. sjálfri, **Ca**: sjálfur.
- 18, l. 1. **BE**: það gildir einu hvað við tölum; **C**: Við hirdum

- ekki hvað við tölum; **D**: Hvað varðar hvað við tölum. *L. 2.* **B**: við erum hér ein; **D**: við erum ein; **C**: meðan eg er hjá þér ein. *L. 3.* **C**: er þér nokkud hugur; **E**: er þér nokkur hugur; **B**: er þér nokkur hugurinn; **D**: leikur þér hugur.
- V. 19, l. 1.* Engin er eg, **BCDE**: Eg er engin [**C**: líti]. *L. 1.* flapurkona, **E**: flöþukanna. *L. 3.* **C**: Gunn. sk. e. g.; **BD**: honum sk. e. g.; **E**: eiga skyldi eg hann Gunnbjörn. *L. 4.* **C**: æ. e. sjálf m. r.; **E**: ef ætti eg ráð; **B**: hefði eg m. r.
- V. 20, l. 1—2.* **E**: Svípti hann af höfði sínu — dúkinum blá. *L. 1.* **B**: Ofan svípti hann Gunnbjörn; **C**: Flettir hann af sér; **D**: Kastar hann af sér. *L. 3.* hin ríka frúin, **BD**: h. r. frú; **C**: nú ríka frú; **E**: únga frú. *L. 4.* Gunnbjörn, **BCD**: hann G.; **E**: hann ríka G.
- V. 21.* **E**: Bliknaði hin únga Snjáfríður — með sitt fagra skart: hún þóttist hafa fleiprað — heldur til of mart. *L. 1.* Blikna, **C**: Rodna. *L. 2.* **D**: uudir sitt skart. *L. 3—4.* **B**: að hún þóttist hafa — talað of mart. *L. 3.* talað hafa, **D**: hafa talað. *L. 4.* til, **Ca**: of.
- V. 22, l. 1—2.* **B**: Ekki þarftu Snjáfríður — að bleikna undir þín skinn. *L. 1.* **E**: E. þ. svo að bl. *L. 2.* **C**: unnusta mín. *L. 3.* **C**: ei skulu þér að gjaldi koma; **D**: þér skal ekki að gjaldi koma. *L. 3.* gjald, **E**: klandur. *L. 4.* **B**: að orðum þín; **CD**: orðin þín.
- V. 23—28.* *Disse seks vers findes kun i A og ere kendelig en nyere tildigtning; CDE slutte med forr. v.; B har endnu to andre sålydende:*
- (*v. 20.*) Eg má ekki, Gunnbjörn, — fara með þér: sóu elur sjúkan, — og hamlar það mér.
- (*v. 21.*) Eg hirði ekki, hver það — hannar eða býður: burtu skaltu, Snjáfríður, — áður en sól líður.

Versenes følge i opskrifterne er denne:

A:	1 . . 2 3 4 5 6 7 8 9 10 . 11 12 13 14
B:	. . 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 . 13 14
C:	. . . 1 2 3 4 5 6 7 . 8 9 . 10 11 13
D: 1 2 3 . 4 5 6 7
E:	. . . 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14
F:	. 1
A:	15 16 17 18 19 20 21 22 . . 23 24 25 26 27 28
B:	. . . 15 16 17 18 19 20 21
C:	. . 12 14 15 16 17 18
D:	. . . 8 9 10 11 12
E:	. 15 . 16 17 18 19 20

42.

Vilhjálm's kvæði.

Guttorm kommer hjem fra tinge; hans søster Vendelmod tager imod ham og spør om tidende. Guttorm siger, at hendes fæstemand, Vilhelm den tyske er død. Vendel-

mod vil ikke tro det: hendes drømme have sagt hende, at hun skal se ham i live. Broderen foreslår hende nu en række af bejlere, dem hun dog alle afviser: hun vil ikke have den mand, der udmærker sig ved sin sang, ti, siger hun, ham fattes mod; hun vil ikke have den udmærkede styresmand, ti bølgen sviger så mangen; hun vil ikke have den kunstfærdige smed, ti sort er han, og krumbøjjet bliver han; hun vil heller ikke have Jon stallersön, men för sidde ene sin livstid. Da kommer en smådreng ind i hallen med de ord: nu véd jeg mere end i alle tilsammen: jeg så seksten skibe komme sejlene østerfra, og det er Vilhelm den tyske, som råder for alle dem. Var det kun sandt, siger Vendelmod, da skulde jeg give dig alt det guld jeg ejer. Ja, er det ikke sandt, svarer drengen, så må du hænge mig så höjt som du kan se.

Villum og hans væne hustru de vare i hu så fro:
gave de den liden smådreng fulde seksten bo.

A.

(a: Arnam. 153, g, 7. b: Arnam. 153, h, 5
[kun 1ste vers].)

1.

γ Guttormur ríður sig
af þingum heim:
úti sitr hún Vindilmóð
og fagnar þeim.
Öl segir allan sinn vilja.

2.

„[Hefrðu það] Guttormur,
bróðir minn:
hvað er nú títt
á þingum þín?”

3.

„Þau hef eg tíðindin,
sem þér líkar verst:
daudur er hann Vilhjálmur,
sem þig hefir fest.”

4.

„Svo hafa mæð draumarnir
gengið í ár:
aptur mun eg hann Vilhjálmm
á lífinu sjá.”

5.

„Vindilmóð, mín systir!
villt þú þann mann,
sem á allan hátt
sýngja kann?”

6.

„Ekki vil eg þann mann,
sem sýngja kann:
huglausu hjartanu
stýrir hann.”

7.

„Vindilmóð, mín systir!
viltu þann mann,
sem á allan hátt
sigta kann?”

8.

× „Eg vil ekki þann mann,
sem sigla kann]:
háran blekkir
svo margan mann.”

9.

× „Vindilmóð, mín systir!
viltu þann mann,
sem á allan hátt
smíða kann?”

10.

„Eg vil ekki þann mann,
sem fyrir afinum situr:
líkist hann svínum
og verður niðurlátur.”

11.

„Vindilmóð, mín systir!
viltu þann mann:
Jón stallarason
heitir hann?”

12.

„Eg hirði ei um
þinn stallasvein:
svo lengi sem eg lifa má
þá ræð eg mér ein.”

13.

Þar kom einn lítill piltur
gángandi í höll:
„nú er eg einn vitrari,
en þið eruð öll.

14.

Eg sá sigla sextán skip
 austan undir fjöllum:
 Vilhjálmur hinn þýzki
 hann á þau öll."

15.

"Sè það svo satt,
 sem þú segir mér:
 nóglegt gullið í veröldinni
 skyldi eg gefa þér."

16.

"Sè það ekki satt,
 sem eg segi þér:
 láttu mig hánga
 svo hátt sem þú sér."

17.

Vilhjálmur hinn þýzki
 og hans kæra frú
 þau gáfu sínum sögumanni
 sextán bú.
 Ól segir allan sinn vilja.

B.

(Arnam. 153, c, 24.)

Rögvaldur kom
 af þingi heim:

úti stóð hún Endermon
og fagnaði þeim.
Öl mælir allan sinn vilja.

A, v. 2—3 stá i *hdskr.* som ett vers. Ligeså v. 7—8,
9—10, 11—12.
— v. 13, l. 3. einn, *hdskr.*: enn. (*Jfr. nr. 30 A, 33.*)

43.

Eiturbyrlunar kvæði.

Kirstin (**AC**), Gunild (**B**) eller Sidsel (**D**) havde tre sønner, som hun aldrig gad se. Med sin ternes hjælp bereder hun en giftig drik (**A** siger, at giften kom fra en orm, som de grove op af jorden), og den byder hun sønnerne. Den ældste søn beder hende selv drikke først; hun undskylder sig med, at der er fastedag, men må dog smage drikken, hvorved hendes falske hjerte brister.

Svensk haves samme vise, i en opskrift efter nutidens tradition i Vermland, hos Arwidss., nr. 89, der begynder:

Fru Gundela hon går sig till bergrummet fram:
— tungt faller mitt unga lif —

„Hur skall jag få lifvet af styfsöner min?“

— men hon förråder sitt unga lif.

Norsk genfindes visen som sidste halvdel af „Signalill å hennes synir,” Bugge, nr. 20. Dennes første hælvt svarer derimod til en anden dansk-svensk vise: Syv, nr. 16; Abr., nr. 176; Afzel., nr. 56; Arwidss., nr. 58; norsk hos Bugge, nr. 19.

Fjærnere beslægtet er en dansk vise, i flere opskrifter fra 16de årh., af hvilke én er trykt i Hist. biogr. samlinger (1851), s. 501. Her er det sin söns brud, som fru Mette vil tage af dage ved en drik, brygget på giftige urter. Sönnen herr Peder nøder hende til selv at smage den først, skönt hun undskylder sig med, at det er hendes fastedag; og så snart den kommer över hendes læber, falder hun død om.

A.

(Arch. L, 1.)

1.

Kristín átti syni þrjá,

— Öldin man til hófa —

aldrei mátt' hún þá alla sjá.

— það kostar svo margan gullpening í lófa.

2.

Kristín talar við þernu sín:

„eg vil brugga svikavín.”

3.

Orm einn grófu þær upp úr jörð:

ill voru þessi svikin gjörð.

4.

„Drekktu af horni, sonur minn!
eg hefi bruggað þér heilsuvin.”

5.

„Drekktu af horni, móðir, fyrst!
þig hefir meira í morgun þyrst.”

6.

„Ekki má eg drekka það:
föstudagur er í dag.”

7.

Þegar leið að morgni,
þá drakk hún af horni.

8.

Þegar það kom á tungu,
kveid hún 'stríði þángu.

9.

Þegar það kom á tungu rætur,
aldrei trú' eg hún biði þess bætur.

10.

Þegar það kom á barka,
þá sprakk hennar hjarta.

11.

„Guð fyrirgefi þér, móðir mín!
þú hefir bruggað svikavín.”

12.

Vendi eg mínu kvæði í kross:
— Öldin man til hófa —
Kristr og María sè með oss!
— það kostar svo margan gullpening í lófa.

B.

(J. Steph., 14.)

1.

Gunnhildr átti syni þrjá,
 — Grætr hin bjarta bauga rist —
 hún vildi ekki alla sjá.
 — um kveld og morgna;
 hvað bar þá til, þýð mín lindin þorna?

2.

Talar hún við þernu sín:
 „kanntu að búa til svikavín?”

3.

„Já, mín kæra, eg það kann:
 níu vetr eg verk það vann.”

4.

Hún bar það þeim yngsta:
 hann fékk þeim enum elzta.

5.

„Tak við, móðir, og drekktu fyrst!
 þig hefir meira í morgun þyrst.”

6.

Það kom á hennar tungu:
 svo sprúngu hennar lúngu.

7.

Það kom á hennar hjarta:
 — Grætr hin bjarta bauga rist —
 það sprakk í marga parta.
 — um kveld og morgna;
 hvað bar þá til, þýð mín lindin þorna?

C.

(Arnam. 153, e, 20.)

Kristín á sér syni þrjá,
 — Garþarnir gengu —
 engan þeirra mátti hún sjá.
 — um grundir bratt;
 ljós breunr yfir henni liljunni glatt.

D.

(Arnam. 153, e, 59.)

Sesselja stóð undir blíða,
 hún sá sína synina ríða.
 Og talar við þernu sín.
 Eg var úng í græna lund gengin.

44.**Kvæði af Nikulási.**

Herr Nilavs klæder sig en morgen årle i silkeskjorte og kjortel rød, lader heste sadle og rider med sine svende i herr Peders gård, hvor han modtages med de ord:

Velkommen, Nilavs, broder min!
 gak du i loft og drik der vin!

Peder byder ham et horn med mjød, men edderkorn fløde deri, og Nilavs føler straks drikkens dødelige virkning. Han rider da tilbage og tænker at nå hjem, før døden får bugt med ham; men i skoven falder han død af sadelen. Hans svende føre liget hjem, og hans hustru, som ser det fra lårnet, hvor hun står, falder død om ved det syn. Så lagdes de begge i grav tilsammen.

Således **A**; **B** kalder morderen kong Salomon og nævner ikke hustruen; svendene bære hans lig på skjold og jorde det i viet muld.

A.

(**a**: Giss. Sv., 10. **b**: kgl. fol., 10. **c**: G. Ív., 10.)

1.

Árla myrgins, klerkrinn saung,
 Nikulás klæðist í sinni sæng.

Hann fór í sinn kyrtíl reyð.

Hann til hófa reið, hún sá hann aldrei optar.

2.

Kyrtíl reyð,
 silkitreyjuna fyrir sinn deyd.
 Spennir hann að sér beltíð breitt.

3.

Beltíð breitt,
 hvergi sást þvilíkt annað neitt.
 Nikulás talar við sveina sín.

4.

Sveina sín:

„Þér skuluð söðla hesta mín
Söðlið Bleik og söðlið Brún!

5.

Söðlið Brún!

vær skulum ríða í Péturs tún.”
Þegar þeir komu í borgar hlið.

6.

Borgar hlið,

úti stóð Pétur með sitt lið.

„Velkominn, Nikulás, bróðir minn!

7.

Bróðir minn,

gakk í búð og drekk hér vín!”

Hann fékk honum eitt mjaðar horn.

8.

Mjaðar horn,

þar flaut niðri í eitur-korn.

Fyrsta drykkinn að hann drakk.

9.

Að hann drakk,

breiða beltið frá honum sprakk.

Annar drykkinn að hann drakk.

10.

Að hann drakk,

þá fann hann sitt hjartað sprakk.

Nikulás talar við sveina sín.

11.

Sveina sín:

„Þér skuluð söðla hesta mín.

Söðlið þann sem bestur finnst!

12.

Bestur finnst,

nú skal ríða, meðan lífið vinnst.”

Þegar þeir komu á einn skóg.

13.

Á einn skóg,

Nikulás leit sitt hjartablóð.

Nikulás féll úr söðli niður.

14.

Söðli niður,

hans kærri sveinar stóðu þar viður.

Þjuggu þeir um hann títt og opt.

15.

Títt og opt,

og fluttu hann heim í sín lopt.

Jómfrú út í turni stóð.

16.

Turni stóð,

hún sá, hvar lík að garði fór.

Hún studdist við einn línustreng.

17.

Línustreng,

þeirri hustrú lá við spreng.

Þar var meiri grátr en gaman.

18.

Grátr en gaman:

tvö fóru líkin í steinþró saman.

Vendi eg mínu kvæði í kross.
Hann til hófa reið, hún sá hann aldrei optar.

B.

(Arnarn., 153, a, 1.)

1.

Árla morguns, klukkan saung,
Nikulás klæðist í sinni sæng.

Nikulás klæðist með kyrtil reyð.
— Eg man vel orðin þín,
mjúklát er menskorð, og minnstu mín!

2.

Nikulás klæðist með kyrtil reyð,
silkiskyrту fyrir sinn deyð.

Spennir hann að sèr beltið breitt.

3.

Spennir hann að sèr beltið breitt,
það kostar ei minna en þúsund merkr.

Nikulás talar við sveina sín.

4.

Nikulás talar við sveina sín:
„þèr skuluð söðla hesta mín.

Hestr er blakkur, söðull er brúnn.

5.

Hestr er blakkur, söðull er brúnn:
vèr skulum ríða á Salómons tún.”

Þegar þeir komu á Salómons garð.

6.

Þegar þeir komu á Salómons garð,
Salómon kóngur úti var.

„Velkominn, Nikulás, heim til mín!

7.

Velkominn, Nikulás, heim til mín!
Þér er bland og skíra vín.”

Fyrsta drykkinn, er hann drakk.

8.

Fyrsta drykkinn, er hann drakk,
bettið breiða af honum sprakk.

Nikulás talar við sveina síu.

9.

Nikulás talar við sveina síu:

„Þér skuluð söðla hesta mín.

Hestinn þann sem bestur finnst.

10.

Hestinn þann sem bestur finnst,
vær skulum ríða, meðan lífið vinnst.”

Þegar þeir komu á Salómons skóg.

11.

Þegar þeir komu á Salómons skóg,
þar lét hann sitt hjartablóð.

Þeir tóku hans lík og lögðu á skjöld.

12.

Þeir tóku hans lík og lögðu á skjöld,
og létu hann so í vígða mold.

— Eg man vel orðin þín,
mjúklát er menskorð, og minnstu vel mín!

Overskrift: Kvæði af Nikulási, **A**.

A. Omkvæd. Hann til, **he** overalt: Hann svo til.

- v. 1, l. 1. **he**: Árla morguns klukkan saung. (**a**'s klerkrinn *máske forvanskning af: lerkin.*) L. 2. klædist, **he**: klæddist. L. 3. reyð, **e**: breið (*ligeså i n. v.*).
- v. 2, l. 2. trejuna, **he**: trejuni.
- v. 3, l. 2. sást þvífíkt, **he**: þvífíkt fannst.
- v. 6, l. 1. **h**: í borgar hlið.
- v. 7, l. 2. húð, **he**: borg.
- v. 8, l. 2. niðri, **h**: niðr. L. 2. í, **e**: í eitt. L. 3. að, **he**: er (**h** *ligeså i n. v. l. 1*).
- v. 9, l. 2. breiða beltið, **he**: beltið breiða.
- v. 12, l. 2. vinnst, **he**; **a**: endst.
- v. 13, l. 2. leit, **he**: sá.
- v. 15, l. 2. heim í sín, **e**: í sín eigin. L. 3. út, **h**: uppi, **e**: upp.
- v. 16, l. 1. **h**: í turni stóð.
- v. 18, l. 2. líkin, **he**: lík.

45.

Harma bótar kvæði.

Jomfruen har en lønlig elsker. Ingen vidste deraf, uden hendes søster; hun sagde det til deres moder; moderen lod nogle ord falde derom, som kom for jomfruens broder (**AD**) eller fader (**BC**). Han lader hende kalde og spør, om det er sandt, hvad han har hørt om hende. Hun nægter alt, men sælges dog til et fremmed land. Der er hun først trækvinde hos en rig greve eller ridder; holdes om dagen til strængt arbejde og er om natten ene med sin

sorg. Hun bliver solgt anden gang og kommer da i sin elskers (en greves eller ridders) eje, og da er sorgen slukket: om dagen spinder hun silke og lin, og om natten sover hun hos kæreste sin.

Dansk haves denne vise, endnu utrykt, i flere opskrifter fra 16de årh. En af dem (i Karen Brahes foliohdskr., nr. 172) lyder så:

1.

Jeg var mig så lidet et barn,
— Så listelig lover man liden en lilje —
jeg tog en ungersvend i min arm.
— for elskoy fanger man sorrig. —

2.

Det stod så i otte år:
og ingen det vidste, og ingen det frå.

3.

Så lod jeg mig lyste:
jeg sagde det for min søster.

4.

Så kom hun det så vide i ord,
at det kom over min faders bord.

5.

Min fader han sendte bud til mig,
bad, jeg skulde komme og tale med sig.

6.

Og længe stod jeg og borsted mit hår:
„min kærest! du est min største attrå.”

7.

Jeg stod så længe og lydte derpå:
jeg turde ikke i stuen indgå.

8.

Op jeg lod, og ind jeg tren:
bænken' var omsat med frænder min'.

9.

De var omsat både neder og op:
de vilde mig ondt, og ingen godt.

10.

Min fader sagde, jeg skulde kvæles:
min morbroder sagde, jeg skulde sælges.

11.

Min morbroder sagde, jeg skulde sælges:
min moder sagde, jeg skulde læres.

12.

De skod mig ud i sådan en nød,
at jeg måtte gange og bede mit brød.

13.

De skod mig ud i sådan en vânde,
at jeg måtte fare i fremmede lande.

14.

Da kom der en dod på det land:
at der døde bort både kvinde og mand.

15.

Der døde bort fader og moder,
min søster og min broder.

16.

Der døde og bort al min slægt:
så var jeg ene af al den æt.

17.

Så bades mig til den samme svend
så blev jeg frue på det land.

18.

Den, mig gav förre både öl og mad,
den gjorde jeg siden af hjærtet glad.

19.

Den, mig gav förre et lidet stykke brød,
— Så listelig lover man liden en lilje —
den hjalp jeg siden af al deres nød.
— for elskov fanger man sorrig.

Færoisk haves flere utrykte opskrifter; en i Schroters
hdskr. (ny kgl. saml. 346. 8vo), nr. 16 begynder:

Eg elskaði mær ein svein í lön,
og tað visti ongin utan eg og hann.

A.

(a: kgl. fol., 87. b: G. Ív., 87.)

1.

Einum unna eg manningum
— Á meðan það var —
heima á fœður míns garðinum,
— og það fór þar;
þó hlýt eg minn harm að bera í leyndum stað.

2.

Enginn maðr það vissi,
nema mín yngsta systir.

3.

Systir sagði móður frá:
svo vissu það allar þrjár.

4.

Móðir talaði nokkur orð:
svo kom það fyrir bróður míns borð.

5.

Bróðir gjörði boð til mín
og bað mig ganga í höll til sín.

6.

Hægra fæti í höllina stè:
„sittu heill, bróðir! og hvað viltu mèt?”

7.

„Er það satt, sem mèt er sagt,
að þú hafir ást við riddarann lagt?”

8.

„Ei er það satt, sem þér er sagt,
að eg hafi ást við riddarann lagt.”

9.

Bróðir var mèt ekki trúr:
hann seldi mig burtu landi úr.

10.

Seldi hann mig á annað land,
einum ríkum greifa í hand.

11.

Greifinn var mèt nokkuð trúr:
seldi hann mig landi úr.

12.

Seldi hann mig á annað land,
mínum bezta vin í hand.

13.

Daginn trað eg múr og torg,
en nóttina svaf eg með engri sorg.

14.

Daginn drakk eg mjöd og vín,
um nóttina svaf eg hjá unnusta mín.

15.

Vendi eg mínu kvæði í kross:
 — Á meðan það var —
 guð og María sè með oss!
 — og það fór þar;
 þá þurfti eg ekki harm að bera í leyndum stað.

B.

(Arch. D, 6.)

1.

Einum unni eg manningum
 — Á meðan það var —
 í míns föðurs ranninum.
 — og það fór þar;
 þá hlaut eg minn harm að bera í leyndum stað.

2.

Enginn af því vissi,
 utan mín yngsta systir.

3.

Systir sagði móður frá:
 svo vissum við það allar þrjár.

4.

Móðir talaði fáein orð:
 svo komst allt fyrir föður míns bord.

5.

Faðir minn kallar á sveina sín:
 „leiðið hingað dóttur mín!“

6.

Faðir minn sló mig þústr á kinn,
 svo blóðið flaut um möttulinn.

7.

Faðir minn sló mig þústra tólf,
svo blóðið flaut um hallar gólf.

8.

Eg var gefin og eg var seld
eínum ríkum riddara á vald.

9.

Á daginn spann eg hör á torg,
á nóttunni hafði eg núga sorg.

10.

Eg var gefin og eg var seld
mínum bezta vin á vald.

11.

Á daginn spann eg silki og lín,
— Á meðan það var —
um nætur var eg hjá herra mín.
— og það fór þar;
þá var horfinn harmurinn úr leyndum stað.

C.

(J. Steph., 18.)

1.

Einum unni eg manningum
— Á meðan það var —
heima á fœður míns ranninum.
— og það fór þar;
þó hlaut eg minn harm að bera í leyndum stað.

2.

Enginn maðr það vissi,
utan mín yngsta systir.

3.

Systir sagði systur frá:
svo vissum við það allar þrjár.

4.

Systur sögðu móður frá:
svo vissu það fjórar þá.

5.

Móðir talaði nokkur orð:
þau komu þá fyrir föður borð.

6.

Faðir minn varð furðu reiður:
honum var minn vili leiður.

7.

Eg var seld á annað land,
einum ríkum riddara á hand.

8.

Á daginn var eg að vinna á torg,
um nætur var eg með nógrri sorg.

9.

Eg var seld á þriðja land,
mínum bezta vin á hand.

10.

Á daginn spanu eg silki og lín,
— Á meðan það var —
um nætur svaf eg hjá herra mín.
— og það fór þar;
þá var lokið harminum úr leyndum stað.

D.

(Arch. G, 7.)

1.

Einum unni eg manningum
 — Á meðan það var —
 heim í föður míns ranninum.
 — og þar fór það;
 þá hlaut eg minn harm að bera í leyndum stað.

2.

Enginn af því vissi,
 utan mín yngri systir.

3.

Systir sagði systur,
 systir sagði bróður.

4.

Bróðir sagði móður,
 en móðir sagði föður.

5.

Svo komst það fyrir prestinn,
 svo komst það fyrir alla.

6.

Eg var seld á annað land,
 einum ríku riddara í hand.

7.

Á daginn var eg að vinna á torg,
 á næturnar svaf eg með nóga sorg.

8.

Eg var seld á þriðja land,
 öðrum ríku riddara í hand.

9.

Á daginn var eg að spinna lín,
 — Á meðan það var —
 á næturnar svaf eg hjá unnusta mín.
 — og þar fór það;
 þá var horfinn harmurinn í leyndum stað.

A, *Om kvæð 3.* hlýtt, sál. **a** **b** ved v. 1; **b** ved n. v. og **a** ved v. 2—10: hlaut. Som ved tekstens sidste vers har **b** det kun der, men **a** ved v. 11—15.

— v. 3, l. 2. þrjár, **b**: þrjár þá.

B, *Om kvæð 3.* Som ved tekstens v. 1, sál. i opskr. ved v. 1—9; ved opskr.'s v. 10—11 som ved tekstens v. 11.

D, *Om kvæð 3.* Som ved v. 1, sál. helt igennem, undtagen ved sidste v. — For þá læses seks gange: og þá.

46.

Agnesar kvæði.

Kongens datter Agnes har en lönlig elsker. Hendes søster siger moderen det, og endelig kommer det kongen for øre. Han lader sin datter kalde, og hun går til bekendelse: at Vilkin er hendes elsker. Kongen lader da Vilkin hente og giver ham sin datter til ægte.

Agnes svøber sit hoved i lin,
 Vilkin lader blande mjød og vin.

Tolv da åtte de börnene små,
 end flere åtte de borge og bo.

Viser med lignende æmne findes både på svensk (Arwidss., nr. 49), på dansk (Junker Erik og Adelrod, endnu utrykt) og på flere sprog; men selve denne vise, der i formen er en variant af den foregående, er ikke funden andensteds.

(Cod. Holm., 16.)

1.

Enginn maðr það vissi,
 — Á meðan það var —
 utan mín yngsta systir,
 — og það fór þar;
 þó hlaut eg minn harm að bera í leyndum stað.

2.

Systir sagði móður það:
 vissum við af því allar þrjár.

3.

Móðir talaði nokkur orð:
 það fluttist fram á kóngsins borð.

4.

Kóngrinn sendi mann til mín:
 beiddi mig að gánga í höll til sín.

5.

„Þú munt verða að segja mest:
hverjum unntir manni bezt.“

6.

„Vilkin var sá mansari ríkur:
enginn fæðist annar slíkur.“

7.

„Heyrðu það, litla Agnes mín!
hvað fékk hann þér fyrir viljann sínu?“

8.

„Sá er hríngur af brendu gulli:
eg borgaði um síðir hann að fullu.“

9.

„Kallið á Vilkin, hann komi til mín!
spillt skal hann sjálfri eigu sín.“

10.

Hægra fæti í höllina stè:
„sítið heill, kóngur! og hvað vilið mèt?“

11.

„Heyrðu það, Vilkin, mansari ríkur!
Agnes únga er þinn líki.“

12.

Agnes faldar höfuð með lín,
Vilkin blandar mjöð og vín.

13.

Tólf áttu þau börnin,
- Á meðan það var —

fléiri áttu þau kastalana,
 — og það fór þar;
 þó hlaut hún sinn harminn bera í leyndum stað.

Overskriften i hdskr. er: Systra kvæði.

47.

Pernu kvæði.

Liden Kirstin går til kongen og mælder, at hun er med hans barn. Kongen siger: foder du mig et drengébarn, da skal det blive dig til stor hæder; men er det et møbarn, da skal det gives i kloster. Årle om morgenen foder Kirstin et fagert drengébarn. Hendes terne byder sig til at bringe kongen budskabet herom. Men da hun kommer i hallen til kongen, da siger hun: liden Kirstin har født et pigebarn, blegt og grimt som havets sten eller det kolde lig, og det ligner stærkt en af kongens trælle. Hun tilføjer, at liden Kirstin var ikke bedre værd end at brændes på bål. Kongen bliver hæftig vred, men vil dog se Kirstin, og da han kommer til hende, lægger hun den fagre dreng på hans arm. Da bliver kongen glad i hu og tager hende til sin dronning. Men den falske terne lader han brænde på bål.

Dansk haves denne vise i langt fuldstændigere og smukkere skikkelser. Navnene ere der liden Soborg og Adelkind, kongens søn. En opskr. er trykt i Rahbeks Tilskuer f. 1822, nr. 93—94; en anden i Molbechs Hist. biogr. saml. (1851), s. 512.

Norsk stár hos Landstad, nr. 80 en opskr. med navnene
Liti Kersti og Adelkin.

Svensk haves en opskr. hos Afzel., nr. 12, og to andre
hos Arwidss., nr. 98. Navnene ere der: liten Kerstin
och herr Hollkin, konung Adelkin eller juncker Adelkind.

(**a**: Arnam. 153, g, 4. **b**: Arnam. 153, e, 10
[kun 1ste vers].)

1.

Kristín únga klæðist með gull,
— Ekki er dagur enn —
hún á sér þernu flærðarfulla.
— vel dansa vífin.

2.

Kristín gár fyrir kónginn sinn:
„nú stár eg með barni þín.“

3.

„Sè það sveinbarn, fái eg það sèð,
þar liggur þín æran við.“

4.

Sè það meybarn, vili það lifa,
þá skal það í klaustur gefa.“

5.

Þá fyrir sól á fjöllum rauð,
Kristín þoldi þúnga nauð.

6.

Þegar að sól á fjöllum skein,
Kristín fæddi fríðan svein.

7.

Kristín talaði þreytt af móð:
 „hver gjörir mínum herra boð?“

8.

Þernan svaraði þarna:
 „eg ber þín boðin gjarna.“

9.

Þernan fór, sem boðin bar,
 og kemr í höll þar kóngurinn var.

10.

Kóngurinn talar og varð við blíður:
 „seg mér, hvernig Kristínu líður!“

11.

„Henni gengur vel sem má:
 hún hefir fædt eitt meybarn á.“

12.

Hún hefir fædt eitt meybarn á:
 það er líkt einum köldum ná.

13.

Það er líkt sem kaldur nár
 eður ljótur steinn, sem liggur í lá.

14.

Heyrðu, kóngur! eg segi þér slíkt:
 það er þínum þræli líkt.

15.

Mér er hún Kristín illa kend:
 hún væri betr á báli brend.“

16.

Kóngurinn talar og varð við bráður:
 „eg verð að finna hana Kristínu áður.“

17.

Kóngrinn gekk í hæga lopt,
hún Kristín únga svaf þar opt.

18.

Kóngrinn lyptir upp klæði blá:
Kristín únga undir lá.

19.

Tók hún upp hið bjarta harn,
lagði hún það á kóngsins arm.

20.

Hann tók í hennar hægri hönd:
festi frú og gaf henni lönd.

21.

Snemma einn morgun, sagði hann,
— Ekki er dagur enn —
þernan upp á báli brann,
— vel dansa vífin.

Om kvæð 2. Þ har: vel dansar vífið.

48.

Elja Kvæði.

Herre Björn og Ingegerd hans slegfred tales ved i
højeloft:

Hvordan vil du, Ingegerd, leve vel dit liv,
om jeg farer mig op ad land, fæster mig en adelviv?

Liden ligger der magt oppå, enten jeg skal leve eller dø,
om du farer dig op ad land, fæster dig en anden mø.

Det da mælte hun Ingegerd, hun spurde herre Björn så:
Hvad er det for en liljevand, der nu din hu til står?

Engelborg så hedder hun, hun er et kongens barn:
lyster mig at lægge den lilje oppå min arm.

Det da mælte hun Ingegerd, hun spurde herre Björn så:
Når skal jeg da bære min skarlagens små?

I morgen skal du bære din skarlagens skrud:
gange alt så gladelig ind for min unge brud.

Med spil og klang førtes bruden, kong Knuds væne søster
Engelborg, næste dag i herr Björns gård. Silke og pell var
bredt på alle bænke, og herr Björn sad stolt og glad ved
sin unge bruds side, medens Ingegerd gik grædende for
borde.

Det da spurde hun Engelborg brudgommen sin:
Hvo er vel den væne mår, der skænker klaren vin?

Det er hende fru Margret, kære søster min:
hun blander brune mjød og skænker klaren vin.

Er det hende fru Margret, og kære søster din:
hvi rinde stride tårer på hendes hvide kind?

Fordi da rinde tårer på hendes hvide kind:
hun sørger alt så såre for fæstemanden sin.

Silde om aften, da dugg faldt på, da ledtes Björn og Engelborg til brudehus over tæpper af silke og gyldenstykke.

Neder sattes herre Björn alt på den sængestok:
frem gik liden Ingegerd, drog af skarlagens sok.

Drog hun af ham hoser, og drog hun af ham sko:
det braged hende i bryste, af sorg og harm hun lo.

Mælte det fru Engelborg, så mangt randt hende i sinde:
Er det hende Margret, søster din, de stride tårer rinde?

Sorger hun for sin fæstemand, han er hende alt så nær;
det tykkes mig for sandingen: det er dig, hun haver
så kær.

Ej duer det længer at dølge for list og snilde din:
at det er liden Ingegerd, og var hun slegfred min.

Hvi fór du da så langt af land, at bedes mig i år,
mens du havde end så væn en viv udi din egen gård?

Fordi fór jeg så langt af land, at bedes til vilje din:
for ikke tyktes mig Ingegerd at være jævnlig min.

Op da sprang hun Engelborg, og det var iså brat:
Lig du neder, fru Ingegerd! og hav du en god nat!

Alt det meget røde guld, jeg forte i gård med mig,
det vil jeg, fru Ingegerd, nu lade give dig.

Det da mælte hun Engelborg, bredte over dem silke
og pell:

Lever i vel udi Guds fred, med glæde alt som med skell

Trende sinde stod jeg brud ved trende ridderes hånd:
 hver gang gav jeg brudgom min en anden litjevånd.

Trende sinde stod jeg brud, og endda er jeg mø:
 nu vil jeg mig i kloster give, jeg vil en jomfru do.

Det da mælte fru Engelborg, der hun af gårde red:
 Hvert barn leve her udi vor herres fred!

Gav hun sig i kloster, hun var en mø så ren:
 trende riddere vandt hun gavn, og ingen vandt hun men.

Dansk haves denne vise i en eneste hidtil utrykt opskrift, der lyder som følger (Karen Brahes foliohdskr., nr. 167):

1.

Herr Karl rider så vide,
 — Men linden gror. —
 til sit bryllup at byde.

De blomster de er faldne, som der var på.

2.

Han bød fader og moder,
 hans søster og hans broder.

3.

Han bød og til hans slegfredviv:
 han holder hende kærer⁷ end sit liv.

4.

Hans slegfred spurde hun herre sin:
 „Må jeg nu gå at skænke vin?“

5.

„Alt om du vilt at skænke gå,
da tag ikke alt dit røde guld på!”

6.

„Hvi formener i mig mit guld så rod?
det gav mig min fader, der jeg var mø.”

7.

Hun gik hen og drog i mantel blå:
det røde guld i sømmene lå.

8.

Hun drog guldets over guld:
alle hendes fingre dennem satte hun fuld.

9.

Hun tog to solvkar på sin hand,
så går hun ind for bruden at stand’.

10.

Så skænked hun vin af harme:
hun spildte på brudens ærme.

11.

Det mælte bruden på bænke:
„Hvem er den frue, der skænker?”

12.

Det svared herr Karl hans moder [så]:
„Det er min søn hans slegfredmår.”

13.

„Imen han havde slig en slegfredviv [prud],
hvi loved han mig da til unge brud?”

14.

Tre gange haver mit bryllup været gjort;
men altid er jeg bleven mø hjemført.

15.

Det første det voldte mig stifmoder strid,
min skæbne er vorden mig meget ublid.

16.

Det andet det voldte mig sværd og kniv,
men dette haver voldt mig slegfredviv.

17.

I spænder nu hesten[?] for karme brat!
jeg vil hjem til min fader i nat."

18.

„Karmen[?] er ikke rede,
og hesten[?] er ude på hede."

19.

„Imen jeg kan ikke karm få,
da skal jæg nu på min fod hjemgå."

20.

Hun slog over sig kåbe blå,
så monne hun udaf gården gå.

21.

Og der hun kom til borgeled,
ud[?] stander hendes fader, han hviler sig ved.

22.

„Hør du det, kære datter min!
hvi kommer du så fra bryllup din?"

23.

„Herr Karl han haver en slegfredviv:
jeg vil ikke være hans hådingsviv.

24.

Jeg skal nu aldrig mere
trolove nogen ridder flere."

25.

Stolt Ellin monne sig i kloster give:

— Men linden gror. —

herr Karl drak bryllup med sin slegfredviv.

De blomster de er faldne, som der var på.

Som beslægtede viser kunne også nævnes den om skön Anna, Syvs nr. 17 (Abr., nr. 177, der også findes på svensk, hollandsk og engelsk), og den om stolt Elinsborg, Levn., I, nr. 14 (Abr., nr. 214; også svensk).

Norsk haves af visen en endnu utrykt optegnelse ved Jorgen Moe med navnene Bendik og Videme.

Færøisk haves denne vise: „Brúnsveins vísa”, i en mellem den danske og den islandske liggende form, trykt i Antikvarisk tidsskrift f. 1849—51, s. 93.

Skotsk genfindes visens grundtræk i „Thomas o'Yonderdale”, hos Buchan, I, s. 221.

A.

(a: Giss. Sv., 8. b: kgl. fol., 8. c: G. Ív., 8.)

1.

Herra Björn og Íngigerður

töludu þau sér gamau:

en í hæga loptinu

lágu þau bæði saman.

Sá er enginn gláður, eptir annan þreyr.

2.

„Hvernig skaltu, Íngigerður!
 una við þitt líf,
 ef eg fer í önnur lönd,
 að fastna mæ'r víf?”

3.

„Annadhvort mun eg
 lífa eða dey,
 þó þú farir í önnur lönd
 og fastnir þær mey.”

4.

Að því spurði hún Íngigerður
 herra Björn þá:
 „hver er nú sú voldugleg,
 að þinn stár hugrinn á?”

5.

„Engilborg heitir sú,
 kóngsins barn:
 hana vilda eg vefja
 á mínum arm.”

6.

Að því spurði hún Íngigerður
 herra Björn sinn:
 „nær á eg að bera
 mín gulli þúin skinn?”

7.

„Á morgun skaltu bera
 þín gulli þúin skinn:
 ganga so glæðlega
 fyrir brúðirnar inn.

8.

Ganga so glæðlega
 fyrir brúðirnar inn:
 nefnast frúin Margrèt,
 systir mín."

9.

Tröðid var þar organ
 og slegid symfón,
 þá hún ríka Engilborg
 ríður sig í tún.

10.

Silkið og pellið
 var á bekkinn breidt,
 þá hún ríka Engilborg
 var til sætis leidd.

11.

Að því spurði hún Engilborg
 herra Björn sinn:
 „hver skenkir mjöðinn
 og það skíra vín?"

12.

„Það er hún frúin Margrèt,
 systir mín:
 hún skenkir mjöðinn
 og það skíra vín."

13.

„Sè hún það frúin Margrèt,
 systir þín:
 því falla henni so
 tárin á kinn?"

14.

„Því falla henni
tárin á kinn :
hún þreyr eptir
festarmanninn sinn.”

15.

„Þreyi hún eptir
festarmanninn sinn :
giptu hana Hnúti kóngi,
kæra bróður mín!”

16.

„Eg get ekki sannara
sagt þér í frá :
Hnúti bróður þinn
vill hún ekki sjá.”

17.

Síðan aptnar,
rökkur fellur á :
herra Björn vill sig
til sængrinnar gá.

18.

Hún dró af þeim
gulli búinn skó :
óx henni harmur
um hjartað nóg.

19.

Hún breiddi yfir þau
það hvíta lín :
„sofi þið með yndi,
lreppið aldrei þín!”

20.

Seinast breiddi hún
 pellið á:
 „sofið þið með yndi,
 hreppið aldrei þrá!”

21.

Að því spurði hún Engilborg
 herra Björn þá:
 „hver er nú so voldugleg,
 að pellið breiðir á?”

22.

„Það er hún frúin Margrèt,
 systir mín:
 hún breiðir pellið
 og það hvíta lín.”

23.

„Sè hún það frúin Margrèt,
 systir þín:
 því falla henni
 tárin á kinn?”

24.

So falla henni
 tárin á kinn:
 sem hún hafi eitthvert sinn
 verið unnustan þín.”

25.

„Eg get ekki dulið þig
 fyrir vísdómnum þín:
 það er hún frúin Íngigerður,
 festarmærin mín.”

26.

Hún gekk sig til svefnstofu,
 heyrði að hún kvað:
 „hvort gjörir ríka fráín,
 sefur eða vakir?“

27.

Svaraði sú
 hín ríka frá:
 „sofið hef eg til þessa,
 en vaki eg nú.“

28.

Upp stóð hún Engilborg
 af herra Bjarnar armi:
 „leggstu niður, Íngigerður,
 linaðu þínum harmi!

29.

Allt það rauðagull,
 sem eg flutta með mér,
 það skal eg, fráín Íngigerður!
 láta gefa þér.

30.

Það skal eg, Íngigerður!
 láta gefa þér:
 og yndið hans
 herra Bjarnar með.“

31.

En so var hún Engilborg
 af höllinni út:
 ekki náði hann herra Björn
 í hennar skikkjuskaut.

32.

Þetta talar hún Engilborg,
 hún reið sig undan tjaldi:
 „hvert barn lífi hère
 í vors herra valdi!”

33.

Þetta talar hún Engilborg,
 hún reið sig úr hliði:
 „hvert barn lífi hère
 í vors herra friði!”

Sá er enginn glaður, eptir annan þreyr.

B.

(a: Arnam. 151, d, 3. b: kgl. kv., s. 361.)

Framan eptir firðinum
 sigla fagrar fleyr:
 sá er enginn glaður,
 eptir annan þreyr.

1.

Herra Björn og Íngigerður
 töluðu þau sèr gaman:
 upp í hæga lopti
 þau lágu bæði saman.

Sá er enginn glaður, eptir annan þreyr.

2.

Íngigerður spurði
 herra Björn sinn:
 „nær á eg að bera
 mín gulli bóin skinn?”

3.

„Á morgun skaltu bera
þín gulli búin skinn:
gánga so glöð
fyrir brúðirnar inn.”

4.

Íngigerður spurði
hann herra Björn þá:
„hver er sú hin volduga,
þinn stár hugrinn á?”

5.

„Engilborg heitir hún,
kóngrs er hún barn:
hana heli eg hugað
að vefja á minn arm.”

6.

Þar var troðið organ
og slegið simfón,
þegar sú ríka Engilborg
hún reið í tún.

7.

Gullið og pellið
var á strætið breiðt,
þegar sú ríka Engilborg
var til sætis leidd.

8.

Engilborg spurði
hann herra Björn þá:
„hver er sú hin volduga,
skenkir mjöðinn á?”

9.

„Það er hún Ólöf,
systir mín;
giptu hana Knúti kóngi,
bróður þín!“

10.

„Fyrir skal hann Knútur kóngur
dauðann fá:
heldr en hana Ólöfu
með augum sjá.“

11.

Gullið og pellið
var á strætið breiðt,
þegar hún ríka Engilborg
var til sængur leidd.

12.

Herra Björn settist
á sængurstokk:
en hún unga Íngigerður
dró af honum skarlats sokk.

13.

Leysti hún af honum
sútaðan þveng:
brakaði í brjóstinu,
búið var við spreng.

14.

Leysti hún af honum
hosur og skó:
og af sárum treganum
hún Íngigerður hló.

15.

Engilborg spurði
 herra Björn þá:
 „hver er sú hin völduga,
 pellið breiðir á?”

16.

Titt falla henni nú
 tárin á kinn,
 eins og hún þreyi
 eptir unnusta sinn.”

17.

„Mig tjáir ekki að dylja
 viturleika þín:
 það er hin litla Íngigerður,
 leyndarkona mín.”

18.

„Því fyrstu so langt út
 í lönd eptir mér,
 fyrst þú hafðir so völduga
 heima hjá þér?”

19.

„Því fór eg so langt út
 í lönd eptir þér:
 að mér þótti hún Íngigerður
 ekki hæfa mér.”

20.

So gekk hún Engilborg
 hart undan tjaldi,
 að hann herra Björn
 gat henni ekki balðið.

21.

Upp stóð hún Engilborg
af riddarans armi:
„leggstu niður, Íngigerður,
linaðu þínum harmi!”

22.

Þetta mælti hún Engilborg,
hún breiddi pellið á:
„lífið þið í friði guðs!
hreppið enga þrá!

23.

Þremur hefi eg verið
mönnum gípt:
allar hafa mig eljurnar
yndinu svipt.”

24.

Það var hún Engilborg,
hún settist í helgan stein:
síðan vann hún engum
kónginum mein.

25.

Venda eg mínu
kvæðinu í kross:
herra guð og María
veri með oss!

Sá er enginn glaður, eptir annan þeyr.

C.

(a: Arnam. 153, g, 2. b: Arnam. 153, e, 7
[kun 1ste vers].)

1.

Herra Björn og Íngigerður
töluðu þau sèr gaman:
upp í hæga loptinu
lágu bæði saman.
Sá er enginn gláður, sem eptir annan þreyr

2.

Íngigerður spurði
herra Björn þá:
„hver er sú hin völduga,
þinn stár hugrinn á?”

3.

„Það er hún Elnborg,
kóungs er hún barn:
hana hef eg hngleikið
að vefja minn arm.”

4.

Pellið og silkið
var á strætið breiðt,
þegar hún ríka Elnborg
var til hallar leidd.

5.

Niður sezt hún Elnborg
honum herra Birni hjá:
en hún ríka Íngigerður
skenkti vinið á.

6.

Elinborg spurði
 herra Björn þá:
 „Hver er sú hin volduga,
 skenkir vínið á.”

7.

„Það er hún Margrèt,
 systir mín,
 sem í allan dag
 skenkir vín.”

8.

„Sè það hún Margrèt,
 systir þín:
 gíptu hana Knú'tnum ríka,
 bróður mín!”

9.

„Fyrr skal hann Knútur
 dauðann sjá,
 en hann eigi hana Margrétu
 með allt það hún á.”

10.

Pellið og silkið
 var á gólfíð breidt,
 þegar hún ríka Elinborg
 var til sængur leidd.

11.

Niður leggst hún Elinborg
 herra Birni hjá:
 en hún ríka Íngigerður
 breiddi pellið á.

12.

Elinborg spurði
 herra Björn sinn:
 „Því falla henni
 so þrátt tár á kinn?“

13.

„Eg get ekki dulið þig
 fyrir viturleiki þín:
 það er hún Íngigerður,
 leyndarkona mín.“

14.

„Því fórstu so langt
 í löndin eftir mér,
 fyrst þú áttir so volduga
 heima hjá þér?“

15.

Upp stóð hún Elinborg
 herra Birni frá:
 „Jeggstu niður, Íngigerður,
 linadu þinni þrá!“

16.

Niður leggst hún Íngigerður
 herra Birni hjá:
 en hún ríka Elinborg
 breiddi pellið á.

17.

„Þremur hef eg mönnunum
 verið gípt:
 allar hafa mig eljurnar
 yndinu svipt.“

18.

Út gekk hún Elínborg
 undan föguru tjaldi:
 „lof sè guði og Maríu minni!
 meydóm hef eg haldið.”

Sá er enginn gláður, sem eptir annau þreyr.

D.

(Arch. D, 2.)

1.

Herra Björn og Íngigerður
 hjöluðu þau sèr gaman:
 í því háfa loptinu
 voru þau bæði saman.
 Sefr hin ríka rós á haus armi.

2.

„Hvernig muntu, Íngigerður!
 una þèr við þitt líf,
 ef eg fer á morgun,
 að kaupa mèr víf?”

3.

„Annaðhvort í veröldinni
 lífi eg eða dey,
 þó þú farir á morgun,
 að kaupa þèr mey.”

4.

Og svo sagði hún Íngigerður,
 hún felldi tár á brá:
 „hver er sú hin völduga,
 er þèr stár hugriun á?”

5.

„Það er hún Íngibjörg,
kóngrs er hún barn:
gjarnan vildi eg vefja hana
uppá minn arm.”

6.

„Sè það hún Íngibjörg,
kóngrs er hún barn:
ekki mun hún auka mér
stórugum harm.”

7.

Þá var troðið organ
og slegið symfón,
þegar hún ríka Íngibjörg
reið sig heim í tún.

8.

Gullið og pelli
voru á strætin breidd,
þegar hún ríka Íngibjörg
var til sætis leidd.

9.

Og svo sagði hún Íngibjörg
við herra Björn sinn:
„hver er sú hín fagra,
er fellir tár á kinn?”

10.

„Það er hún Sigríður,
systir mín:
byrlar hún bjórin,
og blandar hún vín.”

11.

„Sè það hún Sigríður,
systir þín:
þúngan ber hún harminu
í brjóstinu sínu.

12.

Sè það hún Sigríður,
systir þín:
giptu hana Knúti kóngi,
bróður mín!”

13.

„Dugir mér ei að dyljast
fyrir viturleika þín:
það er hún Íngigerður,
fylgikona mín.”

14.

„Því fórst þú í önnur löndin
eptir mér,
þegar þú áttir jafnvæna
bróðurina þer?”

15.

„Því fór eg í önnur löndin-
eptir þer:
að mér þótti hún Íngigerður
aldrei sóma mér.”

16.

„Sjö hefir mig mönnumum
minn faðir gipt:
allar hafa mig eljurnar
yndinu svipt.”

17.

Og svo sagði hún Íngibjörg
við herra Björn þá:
„eigðu hana Íngigerðil
svo hennar lini þrá.“

18.

Og svo sagði hún Íngibjörg,
þá komið var nætur hóm:
„njótist þið í náðum,
og gángið þið bæði í rúm!“

19.

Og svo sagði hún Íngibjörg,
hún breiddi klæðin á:
„njótist þið í náðum
og bíðið aldrei þrá!“

20.

Og svo sagði hún Íngibjörg,
hún gekk í helgan stein:
„njótist þið í náðum,
og bíðið aldrei mein!“
Sefr þin ríka rós á hans armi.

E.

(J. Steph., 10.)

1.

Herra Björn og Íngigerður
mart frömdu þau gaman:
uppi í efra loptinu
lögðu þau ráðin saman.
Sefr hún ríka Rósa á hans armi.

2.

„Hvernig muntu, Íngigerður!
 una við þitt líf,
 ef eg fer á morgun,
 að fastna mèt víf?“

3.

„Það er annaðhvort í heiminum
 eg lífi eða eg dey,
 þó þú farir á morgun,
 að fastna þèr mey.“

4.

Þá voru bardar humburnar
 og sleginn symfóninn,
 þegar hún ríka Rósa í Borg
 reið í garðinn.

5.

Selt var hún á brúðarbekk
 konúnginum hjá:
 allur lék hann herra Björn
 af fögnuði þá.

6.

Að því spurði hún Rósaborg
 hann herra Björn þá:
 „hver er sú hin volduga,
 er skenkir mjöd á?“

7.

En því svaraði hann herra Björn
 ríku Rósu sín:
 „það er hún únga Margrèt,
 systir mín.“

8.

Herra Björn og Rósaborg
 til sængur gá:
 allrahanda hljóðfærin
 slegin voru þá.

9.

En því svaraði hún Rósaborg
 við herra Björn sinn:
 „Því fellir hún Margrét svo
 tárin á kinn?“

10.

„Þess tjáir ei að dylja þig,
 Rósaborga mín!
 Það er hin únga Íngigerður,
 leyndarkona mín.“

11.

„Því fórstu svo langt í lönd,
 að leita eptir mér,
 fyrst þú hafðir aðra
 eins góða hjá þér?“

12.

„Því fór eg svo lánan veg
 í löndin eptir þér:
 engum þótti Íngigerður
 samböðin mér.“

13.

Upp stóð hin ríka Rósaborg
 honum herra Birni frá:
 „leggstu niður, Íngigerður,
 og lina þína þrá!

14.

Þremur hefi eg mönnuðum
fyrmeir verið gípt:
allar hafa eljurnar
mig yndinu svipt.”

15.

Hún settist í helgan stein,
jómfrúin hrein:
þremur riddurum vann hún gago,
en ekkert mein.
Sefr hún ríka Rósa á hans armi.

Overskrift. **A:** Kvæði af herra Birni og Ínglgerði.

A. *Omkvædet uforandret; kun har* **B** *både enginn og engi.*

— *v. 1, l. 3.* en, **be:** inni. *L. 3.* hæga, **b:** hægna.

— *v. 3.* **be:** A. m. e. lífa — ellegar eg dey — ef þú ferr í ö. l.
— og fastnar þ. m.

— *v. 4, l. 2—4.* **be:** hann h. B. þ. — hv. e. sú hin volduglega
— er þinn st. h. á.

— *v. 5.* **be:** E. h. sú — og er k. b. — hana vilda eg öðlast —
að veifa á mín arm.

— *v. 6, l. 4.* **be:** m. gullbúin sk.

— *v. 7, l. 1—3.* **be:** Að morgni sk. b. — þ. gullbúin sk. —
og gánga s. gl.

— *v. 8, l. 2.* inn, **b:** sín; **e:** sín. *L. 3.* **e:** og nefnast f. M.

— *v. 9, l. 3.* hún, **be:** hin.

— *v. 10, l. 2.* **be:** voru á bekki breidd. *L. 3.* hún, **be:** hin.

— *v. 11, l. 2.* sinn, **be:** sín. *L. 3.* **be:** hv. skenkir hér m.
L. 4. skíra, **be:** skæra.

— *v. 12, l. 1.* hún, *fattes i* **be.** *L. 4.* skíra, **be:** skæra.

— *v. 13, l. 1.* hún, *fattes i* **be.**

— *v. 14, l. 1.* **be:** þ. f. h. svo. *L. 3.* **be:** eða þreyr hún eptir.

- A**, v. 15, l. 2. **he**: festarmanni sín. L. 3. Hnúti, **he**: Knúti (ligesá i n. v.). L. 3. kóngi, **b**: konungi.
- v. 16, l. 3—4. **e**: Knút kóng bróður þinn — vill hún ekki fá.
- v. 17, l. 1—2. **he**: S. þegar apt. — og rökkur f. á. L. 4. **b**: t. sængur g.
- v. 18, l. 1—3. **he**: H. d. þegar af þ. — gulli búna skó — o. h. harmurinn. L. 4. **e**: í hjartanu nóg.
- v. 20, l. 1—2. **he**: En seinast breiddi hún — silki og pellið á. L. 4. **he**: og hr. a. þ.
- v. 21, l. 3—4. **he**: hv. er sú hin volduga, — er p. br. á.
- v. 22, l. 1. frúin, **he**: frú. L. 1. Margrét, **b**: Margræta (sál. have **he** i n. v.). L. 3—4. **he**: h. br. p. á. — og hvíta lín.
- v. 23, l. 1. hún, *fattes i he*.
- v. 24, l. 4. unnustan, **b**: unnusta.
- v. 25, l. 2. vísdómnum, **he**: vísdómi. L. 3. hún, *fattes i he*. L. 4. **he**: festa-kona mín.
- v. 26, l. 2. **he**: svo hún heyrði hvað um er.
- v. 27, l. 1—2. **he**: Svaraði aptur heuni — sú hin ríka frú.
- v. 28, l. 4. **he**: og linaðu þ. h.
- v. 29, l. 1—2. **he**: Allt saman það r. g. — er eg flutti m. m.
- v. 30, l. 2. láta, **he**: allt saman. L. 3. og, **he**: og svo.
- v. 31, l. 1. var, **he**: fór.
- v. 32, l. 1. talar, **he**: talaði. L. 3. **he**: hv. b. inni lífi hér.
- v. 32—33. *Mellem disse have he dette vers:*
 Sjö hefi eg mönnunum — alls verið gípt,
 en allar hafa mig [**b**: eun] eljurnar — yndinu svipt.
- v. 33, l. 3. barn, **he**: barnið.
- B**, v. 9. *Kun ved en hukommelsesfejl er dette vers opstået af de to: A, 12 og 15; C, 7 og 8; D, 10 og 12. Det er derfor vigtigt, når forslaget om Ingegerds giftermål med Knud her kommer fra herr Björn, og afslaget fra Engelborg, isteden for omvendt.*

49.

Gunnars Kvæði.

Gunnar spør sin hustru Halgerd, hvor hun har fået nogle oste fra (som hun ikke er kommen til på en ærlig måde). Hun svarer studst, at det kommer ikke ham ved. Han giver hende da en kindhest. Hun gæmmer sin hævn, indtil Gunnars fjender angribe ham på hans gård, da hans bue-streng er brusten, og han beder hende om en lok af hendes hår til en ny, og lægger til: at det gælder hans liv. Da siger Halgerd: så vil jeg nu mindes dig den kindhest, du gav mig, og ikke vil jeg hindre din død. Og så blev da Gunnar dræbt.

Det samme vel bekendte træk af Njáls saga er besunget i det færøiske „Gunnars kvæði”, hvoraf et brudstykke er trykt hos Hammershaimb, II, nr. 8.

(a: Giss. Sv., 3. b: kgl. fol., 3. c: G. Ív., 3.)

1.

Gunnar hét bóndi á Hlíðarenda,
þángað vilda eg vísu venda.
— Á þíngi,
betr unni Brynhildur Hríngi.

2.

Kona haus hét Hallgerðr að nafni:
þeirra var ekki lund að jafni.

3.

Gunnar talar við Hallgerði sína:
„heyrðu mig, hústrú fina!

4.

Segðu mér, eg ætla þig að spyrja,
eg vil so ræðu byrja.

5.

Hvaðan koma Hallgerði ostar?
þeir eru so góðra kosta.”

6.

„Viða koma oss konum ostar:
mér gefast þeir af ljúfum losta.”

7.

„Mikið skal til almælis hafa,
eg er so djarfr að skrafa.

8.

Ekki skyldu þeir vera ófrjálsir?
þau koma mér orð úr hálsi.”

9.

Hann sló henni pústr á vanga,
blóðið varð út að ganga.

10.

Liðu so fram lángrar stundir:
Hallgerðr þykkir í þeli undir.

11.

Loksins sóktu heim óvinir Gunnar:
þeir vildu honum ekki lífi unna.

12.

Gunnar talar af móðugu hjarta:
„heyrðu mig, frúin hjarta!

13.

Ljáðu mér hár þitt fina
í bogastrengi mína!

14.

Ljáðu mér hár þitt góða!
nú stár mitt líf til voða.

15.

Ljáðu mér hár þitt, lauka ná!
nú liggur mitt lífið á.”

16.

„Eg ljæ þér ekki neitt hár að sinni,
það er í byggju minni.

17.

Lítt man eg þá kinnhestinn gamla:
eg hirði ei þínum dauða að hamla.”

18.

Ekki vildi hún Hallgerðr hárið ljá,
þar lá Gunnars lífið á.

19.

Tóku þeir hann Gunnar bónda
og gjörðu honum flest til vonða.

20.

So lyktaði þeirra fundum,
að Gunnar lá dauðr á grundu.

— Á þingi,
 betr unni Brynhildur Hringi.

Overskriften: Kvæði af Gunnari á Hlíðarendu, stár í alle tre hdskr.

Omkvæð: unni, **h** overalt: unni hún. — **h** har ved v. 1—10: Gímildur for Brynhildur; men afskrivaren har i randen ved v. 1 skrevet: Brynhildur potius.

V. 4, l. 1. þiz, fattes i **be**.

V. 5, l. 2. þeir, **e**: sem. L. 2. góðra kosta, **he**: góðir kostar.

V. 6, l. 1. konum, **e**: konunum. L. 2. **e**: af ljófum þeir gefast mér losta.

V. 7, l. 1. almælis, **h**: ámælis. L. 2. eg er, **e**: er eg.

V. 9, l. 2. blóðið, **he**: svo blóðið.

V. 11, l. 2. lífi, **he**: lífs.

V. 14, l. 2. til, **he**: í.

V. 15, l. 2. mitt **e**: mér.

V. 16, l. 1. neitt, **e**: eitt.

V. 17, l. 2. ei, **h**: eigi.

V. 20, l. 1. fundum, **he**: fundi. L. 2. lá, **e**: lá þar.

50.

Ólafs vísur.

1.

Olav konning, Haralds sön,
 han give os sejer og held!
 han give mig og lykke til
 at kvæde vel om ham selv!

2.

Olav konning, Haralds sön,
han red gennem tykke skove:
der så han lidet spor i ler,
det må vi vel alle love.

3.

Det da mælte Fin Arnesön,
red fremmest udi den flok:
„Så væn da var denne liden fod,
var den udi skarlagens sok!”

4.

„Og hör du det, Fin Arnesön,
og hvad jeg lader dig vide:
denne samme mø skalt du mig få,
för sol ganger under lide.”

5.

Så rede de sig lidt bedre frem,
den væne mo de funde:
løde de hende at stige på stub
og ride med sig gennem lunde.

6.

Det da mælte han konningen,
han red hende alt så nær:
„Hvad da hedder du, pigelil,
som os skulde møde her?”

7.

„Alfhed hedder jeg, herre konning!
jeg takker eder for eders nåde:
det jeg skulde møde eder her i dag,
det vorder mig vist til både.”

8.

„Far du hjem til dronning min,
og tjen du hende med tro!
hæder og ære, lykke og held
du finder i hendes bo.”

9.

„Hør i det nu, dronning dyre!
jeg siger eder så for sand:
Olav konning sendte mig hid,
jeg skulde gå eder til hand.”

10.

Det da var den dronning rig,
så lidet mon hun det love:
at hun måtte om vinteruat
ene i sængen sove.

11.

Det var en så årle morgen,
som solen moune opskinne:
dronningen sendte Alfhed bort
for saks og søm at finde.

12.

Alfhed ledte om saks og søm,
hun ledte i loftet inde;
mælte det kongen, i sængen lå:
„Hvad agter du her at finde?”

13.

Så da spurde han Olav konning:
„Hvad søger du her i lön?”
faldt hende ord af munde så:
„Jeg søger mig her en søn.”

14.

Så da svared han Olav konning,
 så hjærtelig ved han lo:
 „Stig du da op i sæng til mig I
 dine fodder vel du to!”

15.

Det var alt ved fuldmåne-tid
 og ved den høje søflod:
 uudfanget blev en drottens dag
 Magnus den konning god.

16.

Ved fulde måne og højen flod
 — for sunden kan jeg det kvæde —
 da avled kongen den søn så gæv,
 os alle til gavn og glæde.

17.

Det da mælte de kongens mænd,
 og så da haver jeg spurt:
 at kongen han havde bødet den synd,
 førinden han havde den gjort

18.

Alfhed drömte første dröm,
 og den var hende vel god:
 hende tyktes alt Norges land
 at flyde op for sin fod.

19.

Alfhed drömte anden dröm:
 hun stod på kirkegulv,
 tændtes der på hendes hånd
 de fagre kærter tolv.

20.

Alfhed drömte tredje dröm,
den gik hende vel til gavn:
hende tyktes den gyldne stråle
at flyve ud af hendes favn.

21.

Alfhed hun ganger ud og ind,
hende randt så mangt i sinde:
at barn hviled hende under barm,
hun kunde vel på sig finde.

22.

Dronningen bød for hendes drømme
gårde tolv med liste:
at gifte hende så rig en svend;
hun vilde dem dog ej miste.

23.

Det da mælte han konningen,
„Her er vel ondt at vælge:
men aldrig dog du drømme dine
for gods og penninge sælge!”

24.

Og det da mælte han konningen,
för han af gårde fór:
„Hav dem selv og lev du vel
og nyd du drømmen god!”

25.

Alfhed ganger i stenstue ind,
foder svend så liden og svag;
det mælte alle de kvinder gode:
„Det barn lever ikke til dag.”

26.

Det da mælte han Sighvat skjald,
det stander i bøgerne så:

„Hvad heller vil i nu barnet døbe,
eller vil i for svarene stå?”

27.

Det da svared de kongens mænd,
og raske helte de vare:

„Vi ville lade dig råde selv,
du må det for kongen svare.”

28.

Sighvat ganger i hallen ind,
som kongen sad over bord:

„Hil sidder i, herre kong Olav!
hvi haver i sendt mig ord?”

29.

Det da mælte han konningen,
han taled ikke meget blidt:

„Hvo gav dig, Sighvat, lov dertil
at døbe så barnet mit?”

30.

„Fordi lod jeg hannem Magnus kalde,
— det ganger ham vel til gavn —
at ej véd jeg bedre konning på jord,
end ham, Karl Magnus ved navn.”

31.

Det da svared han Olav konning,
han mælte et ord med skel:

„Alle de dage, du leve må,
tjen du hannem Magnus vel!”

32.

Herre Jesus Krist, Mariæ sön,
 han løste os af vor nød:
 staude han end os alle bi
 og både i liv og død!

Denne vise foreligger alene i en egenhændig afskrift af Arne Magnusson (Arnam. 319. 4to), forsynet med denne påtegning af ham: „Vísu um getnað og fæðing Magnúss konungs góða, sonar Ólafs helga, Noregs kónigs, úr bók in 4to minori frá Þorði Þéturssyni á Hólmi; var þar inni skrifud með greyhendi, ekki gamalli.“ Det nævnte håndskrift, hvori forskriften fandtes, er skindbogen Arnam. 622. 4to, der ifølge katalogen skulde indeholde også et „kvæði um Ólaf helga“ som nu fattes, fordi Arne Magnusson, efter at have taget sin afskrift deraf, selv tilintetgjorde bladet, da det var så råddent, at det ikke kunde bevares. Herom, samt om forskriftens alder (fra 16de århundredes første halvdel), giver han selv i 622 disse oplysninger: „Hér voru inn á milli í bókinni . . . Ólafs kónungs vísur, með andstygdar hendi; . . . hálfar Ólafsvísur voru ritadar á það gamla pergamentið, sem autt hafði verið látið aptan við Píslargrát; eptri partur af Ólafs vísu . . . var ritad[ur] á óhræsisligt pergament, sem hér hafði verið fest inn á milli arkanna, þegar bókin hefir umbundin verið. . . Bandið á bókinni mun vera hërum de anno 1549, en bókin sjálf nokkru eldri, þó ekki myklu, sem af skriptinni er að sjá.“

Om end denne opskrift ikke skulde være ældre end fra 16de årh., så er selve visen dog kendelig meget ældre. En sammenligning med sagaberetningen: Heimskr., Ólafs

saga helga, kap. 131; den store Ólafs saga (ved Keyser og Unger, 1853), kap. 111; den lille Ólafs saga (ved Munch og Unger, 1849), kap. 46 — viser, at den ikke er digtet efter denne, men støtter sig på udførligere sagn, der vel her have fået et legendeagtigt præg og en poetisk afrunding i ægte folkevisestil, men derfor ikke have tabt præget af en umiddelbar og troværdig historisk tradition.

(Arnam. 319. kv.)

1.

Ólafr kóngur, Haralds son,
hann gefi oss sigr og tíma!
so að eg hafi djörfúng til
um aðferð hans að ríma.

2.

Ólafr kóngur, Haralds son,
hann reid um þykkvan skóg:
hann sá lítið spor í leir,
slík eru minnin stór.

3.

Svaraði hann Finnur Árnason,
var honum á því þokki:
„falleggr mundi sá lítill fótur,
vári hann í skarlats sokki.”

4.

„Heyrðu það, Finnur Árnason,
hvað eg segi þér:
áðr en sól til víðar rennur,
meyna fáðu mér!”

5.

Þeir sáu fram á fögurum skógi
eina mey so fríða:
þeir buðu henni á stofn að stíga
og so með sér ríða.

6.

En so svaraði kóngurinn,
hann dvaldist þar um stund:
„hvert er heiti þitt, fagra fljóð,
sem komið er á minn fund?“

7.

„Álfeidr heiti eg, göfugr herra!
sízt mun virðing þrjóta:
nú er eg komin á yðar fund,
og þar mun eg giptu af hljóta.“

8.

„Farðu heim til drottningar,
og þjóna þú henni með sóma!
þá muntu í mínu ríki
njóta sigurs og blóma.“

9.

„Heyrðu það nú, dýra drottning!
trúa máttu mèr:
Ólafr kóngur, Haralds son,
hann skipaði mèr hjá þèr.“

10.

Drottning brauzt frá göfugum herra,
varð henni að því mein:
því hún varð um vintrar nátt
að byggja sængina ein.

11.

Það var einn so snemma myrgin,
 sólin skein í tíma:
 drottning sendi Álfeidi
 að leita saxa sína.

12.

Álfeidr sig til svefnskemmu gekk,
 þessi brúðrin svinna:
 kóngurinn spurði það einka fljóð:
 „hvad vildir þú finna?“

13.

En því svaraði Ólafr kóngur,
 hann frèttir vísið teita;
 hún lét sér það orð af munni verða:
 hún kvæðst sér sonar leita.

14.

En so svaraði kóngurinn,
 að því gefr hann gætur:
 „stíggðu upp í sæng til mín,
 og þvöðu vel þína fætur!“

15.

Það var rétt með fullu túngli
 og miðju sjáfar flóði:
 byrjadr var á drottins dag
 Magnús kóngurinn góði.

16.

Með fullu túngli og flóði að sjá,
 tel eg af góðs mauns æði,
 tiggji byrjæði tíginn son
 fyrir utan ángr og mæði.

17.

En so svöruðu kóngsins menn,
so er á bókum ort:
fyrrí hafði hann bætt þá synd,
en hann hafði hana gjört.

18.

Álfeidi dreymdi fyrsta draum,
og var sá lengst í loti:
að henni þótti á sinni æli
Noreg öll á floti.

19.

Álfeidi dreymdi annan draum:
stè hún á kirkju-gólf:
að henni þótti á sinni hendi
kveikjast ljósin tólf.

20.

Álfeidi dreymdi þriðja draum,
get eg, hún giptu fangi:
að henni þótti hinn fagri geisli
fljóga sèr úr fangi.

21.

Álfeidr hugsar um sinn hag
af alls öngum þjósti:
finnr hún það með sjálfri sèr,
að hún hafi barn fyrir brjósti.

22.

Drottning bauð við hennar drauma
tólf sín [beztu] bú:
gipta hana lendum manni,
neitadi hún því þó.

23.

En því svaraði kóngurinn:
 „vant er um að velja;
 þú skalt aldri þína drauma
 rétt með verði selja.”

24.

En því svaraði kóngurinn,
 áðr hann reið til hófa:
 „eigðu sjálf og untu vel
 og njóttu draumsins góða!”

25.

Álfeidr fangar þunga sótt,
 sú gekk helzt af magni:
 konurnar sögðu kœrlum til,
 að lítið væri að barni.

26.

En so svaraði hann Sigvatr skáld,
 so er á bókum ritað:
 „hvort vilið heldur skíra barn
 eða fyrir svörum sitja?”

27.

En so svöruðu kónsins menn,
 þryddir vel til dáða:
 „þennan bjóðum vèr kostinn þèr,
 vær látum þig sjálfan ráða.”

28.

Sigvatr gekk þar inn í höll,
 sem kóngrinn sat yfir börðum:
 „skylt væri mèr inna til
 eitt [...] tal með orðum.”

29.

En so svaraði kóngurinn,
 legg eg við so ríkt:
 „hver gaf þér, Sigvatr I orðlof til
 að skíra barnið mitt?“

30.

„Því lét eg hann Magnús heita,
 gjöra skal á því grein:
 eg víska ekki æðra nafn
 veraldar kóngrs í heim.“

31.

En so svaraði kóngurinn,
 hann hêlt á borða ljóma:
 „þú skêlt alla þína æfi
 [honum] Magnúsi þjóna.“

32.

Jesús Kristus Maríu son
 leysti oss frá nauðum:
 þar næst hjálpi hann allri þjóð
 bæði lífs og dauðum I

Arne Magnussen har taget sin afskrift med diplomatisk nøjagtighed, også i henseende til stavemåden, som dog ikke er fulgt i nærværende aftryk. Hvor noget i forskriften har været utydeligt, findes det i afskriften betegnet ved prikker underneden; og således betegnes: nú i v. 7, l. 3; þar eller hér i v. 7, l. 4; heira i v. 10, l. 1; f i af i v. 16, l. 2; a eller e i hæði eller hefði i v. 17, l. 4; helzt eller hæst i v. 25, l. 2. Ganske ulæselige steder eller udeladelser i originalen betegner A. M. ved klammer; således beztu i v. 22, l. 2; honum i v. 31, l. 4, samt lakunen i v. 28, l. 4. Fejlskrift i original eller afskrift må det være, når i v. 22, l. 1 læses draumur for drauma.

51.

Karla-Magnúsar kvæði.

— Dronningen står i højeloft og hører sin hushonds ord til hendes terne Ingeborg: Gid min dronning var vel død! da skulde du være min allerkæreste. Hun lader ternen kalde for sig og vil af hende selv høre, hvad kongen har sagt; men Ingeborg vil intet tilstå. Næste dag sender dronningen hende da bort til et andet land. Da budskabet herom kommer kongen for øre, hvor han sidder over bord, byder han straks sine svende at gøre snekken rede, og samme nat var han Ingeborgs gæst og sov ved hendes side. Du skal føde mig en søn, siger kongen, og ham skal du kalde Magnus.

Kongen kommer hjem af leding og bydes velkommen af dronningen, som spør ham om tidende. Den tidende har jeg at bære, som længe har været dulgt, siger kongen, at jeg har mig en søn, som skal arve mit rige. — Så er det da sket, siger dronningen, som jeg længe frygtede: at en anden end mit barn skal arve landet. Ret som de tales ved, da kommer Karl Magnus ridende. Velkommen, min søn! siger kongen, du skal styre riget efter mig; du har en søster, som intet ondt vil gøre: hende skal du gifte med din ypperste mand; og over mine ben skal du rejse en kirke med et guldkors i hvert hjørne.

Denne vise handler vistnok ikke om den bekendte „Karla-Magnús“ 3: kejser Karl den store, men har samme æmne som den forrige, så dens Magnus el. Karl Magnus er

den norske kong Magnus den gode, og kongen i visen altså Olav den hellige. Slutningsversets ord: selve Gud og Karl Magnus være med os, ere vel isåfald en forvanskning for: selve Gud og Sant Olav. — Visen deler sig kendelig i to afsnit, af hvilke det sidste begynder med v. 14. Da sønnen her alt er voksen, må en rum tid tænkes forløben imellem første og andet afsnit.

(a: kgl. fol., 91. b: G. Ív., 91.)

1.

Drottningin stár undir loptsins sala,
— Mitt hjarta grór svo gjarna —
hlýddi á það, hennar kóngr ræð tala.
— sól og hin ljósa stjarna.

2.

„Eg vilda, mín drottningin væri dauð:
þá skylda eg unna þér, rósín rauð!”

3.

Drottning spyr að skemmumey sín:
„hvað talaði minn kóngr til þín?”

4.

„Hann vildi mig í moldu,
en þig á grænni foldu.”

5.

„Skrökvar þú, Íngibjörg, skemmumey mín!
annað talaði minn kóngr til þín.”

6.

Það var einn myrgin, dagr fór í hönd:
flytja lét hún Íngibjörgu á önnur lönd.

7.

Það var einn morgun, sól skein í heið :
 Nýtja lét hún Íngibjörgu á heljarleið.

8.

Kóngrinn stakk sínum hnífi í borð :
 hvorki át hann nè drakk eptir þessi orð.

9.

Kóngrinn talar við sveina sín :
 „Þér skuluð búa til ferju mín.”

10.

Svo var kóngi á ferðinni ótt :
 gisti hann hjá Íngibjörgu þá sömu nótt.

11.

Kóngrinn talar við sveina sín :
 „berid hana Íngibjörgu í sæng til mín!”

12.

Báru þeir Íngibjörgu undir gulltjald :
 hvert þeirra orðið var skrifað upp á spjald.

13.

„Son skulum við eiga, vera til fús :
 gefa gott nafn og kalla Magnús.”

14.

Kóngrinn hèlt úr leiðangri heim :
 úti stendr drottning og fagnaði þeim.

15.

„Kom þú lofsæll, kóngr minn hér!
 þú munt kunna tíðindi að segja mér.”

16.

„Son á eg í vonum, þó farið hafi hljótt :
 hann skal verða kóngr yfir allri drótt.”

17.

„Nú er það fram komið, sem fyrr hefi eg kvítt:
hann mundi ráða löndum, en ekki barn mitt.”

18.

Pegar þau höfðu hjalað um litla stund,
þá kom hann Karla-Magnús á þeirra fund.

19.

„Kom þú lofsæll, sonrinn minn!
þú skalt ráða löndum eptir daginn minn.

20.

Eina áttú systur, er vinnur engum mein:
giptu hana þínum ágætasta svein!

21.

Kirkju skaltu reisa láta við bólstað hjá oss,
en í hvert hornið setja gullkross.”

22.

Vendi eg mínu kvæði í kross:
— Mitt hjarta grór svo gjarna —
sjálfur guð og Karla-Magnús sè með öllum oss!
— sól og hin ljósa stjarna.

V. 3, l. 2. þín, þ: æ: mín.

V. 17, l. 1. fyrr, þ: fyrir. L. 2. barn, þ: barnið.

V. 21, l. 2. hornið, þ: hennar horn.

52.

Soffiu kvæði.

Kong Valdemar og Burislev ere søskendebörn. Der skal holdes en ledingsfærd, og de to frænder kaste lod om, hvem af dem der skal fare i leding. Lodden træffer Burislev: han skal fare, medens kongen skal sidde hjemme. Da lægger Burislev sig syg, så Valdemar må fare i hans sted. Så snart han er borte, bliver Burislev atter frisk og går did, hvor møerne lege.

Burislev lagde sine lokker i krans,
så gik han did, som møer hulde dans.

Ej var han blå, og ej var bleg,
der han kom did, som møer var i leg.

Der danser han så lang som dagen er med kongens søster Kirstin, og om natten sove de sammen. Endnu medens kongen er borte, føder Kirstin to børn; en søn og en datter. Da kong Valdemar kommer hjem af leding, møder hans dronning Sofie ham på strandbredden med det budskab, at hans søster har sovet på Burislevs arm. Det er umuligt, siger kongen: de ere jo søskendebörn. Da er det dog sandt, svarer dronningen, at hun har Burislevs børn ved sit bryst. Kongen sender da bud efter sin søster: han lader hende sige, at han er bleven færlig såret i krigen med Venderkongen (eller: med kong Svend), og hun må straks komme til ham, om hun skal træffe ham i live. Svendene fare afsted og komme til Kirstins bur, hvor der brænder lys i hver en vrå: gennem gluggen se de to små

börn ligge i vuggen. De banke da på, Kirstin beder dem vente, indtil hun får vækket sine terner; men de bryde låsene, gå ind og røgte kongens ærinde. Hun svarer, at det kan alle da se og vide, at hun er ikke skikket til slig en færd. Så sætter hun skrin på knæ og uddeler gods og guld til alle sine undergivne med de ord:

Görer i vel mod börnen' min!
aldrig se de moder sin.

Vogter mest liden Karen, den væne mø,
hvad heller hendes moder skal leve eller dø!

Længe klædte hun liden fod:
så lidt længtes hende sin broder imod.

Længe tode hun liden hånd:
så liden glæde var hende i vån.

Længe kæmte hun fagre hår:
hende lysted så lidt for sin broder at stå.

Hun stiger så til hest og følger med sendebudene til kongens gård. Kongen tager venlig imod hende og skikker hende til sæde hos sig, før han begynder at prøve hende: han beder hende først bytte belte med sig, hvortil hun svarer, at hun er ikke så belteprud: hun er kun gjort med en silkesnor. Da siger kongen:

Skam få du, Soffi! du skalt dø:
löjet har du på svend og mo.

Men dronningen beder ham først at prøve sin søster bedre og viser ham mælken af hendes bryst. Kongen spør hende, hvor den mælk kommer fra; Kirstin svarer, at den kommer af hjertesorgen ved at skilles så brat fra sine terner.

Kongen beder hende nu at blande mjød og vin; men Kirstin undskylder sig med sin ungdom: hun kan ikke stå for skænken for så mange. Kongen lægger sin arm om hendes liv: hun er så smal som en anden mø. Så tager han hende under skind og træder i dans med hende. Længe danse de ud og ind, og der er ingen møde på hende at se; men endelig rinder blodet ned under hendes skarlagensskind og hun synker død om i sin broders arme. Da angrer kongen sin hårdhed og siger til dronningen, at aldrig mere vorder han hende blid, for hun har forrådt hans søsters liv.

Således lyder fortællingen, fuldstændigst i **AB**, men i alt væsenligt overensstemmende i alle opskrr. Kirstin kaldes i **C** *Katrín*, medens omvendt hendes datter, som i **ABE** hedder så, i **CD** kaldes *Kristín*. For **AB**'s Venderkonge (*Vintr-kóngr* = *Vindakóngr*) have **CDE**: kong Svend, hvorved må tænkes på Svend Grade, da vi vide, at det er den danske kong Valdemar den første, hans dronning Sofie, hans søster Kirstin og hans næstsøskendebarn Buris Henriksön, om hvem visen handler. Når **CDE** have det for mange islandske viser fælles slutningsvers: tre fore lig i grav ðilssamen, da er dette kun et nyere tilhæng.

Opskr. **E** skulde egentlig slutte med det nævnte vers (50); hvad der følger efter, hører ikke did, men til „*Stjúpmóður kvæði*“, nr. 11 her foran.

Det ene vers, der står til sidst som opskr. **F**, er egentlig ikke noget vers af denne vise, men må have tilhørt dens fortsættelse: visen om liden Kirstins og Burises datter, der da her kaldes, ikke *Katrín* eller *Kristín*, men — som i den danske vise — *Lusie*. Den danske vise, som på islandsk kun gjenfindes i dette ene vers, er Syvs nr. 42; *Abr.*, nr. 65; *Danm. gl. folkeviser*, nr. 127.

- Dansk:** Syv, nr. 41; Abr., nr. 62; Danm. gl. folkev., nr. 126.
- Svensk:** Arwidss., nr. 53; jfr. Danm. gl. folkev., III, s. 69.
- Norsk:** se Danmarks gamle folkeviser, III, s. 69.
- Færøisk:** Schreoters hdskr. (ny kgl. saml. 346. 8vo), nr. 4; Danm. gl. folkev., III, s. 67.
- Tysk:** Müllenhoff, s. 492 (Wunderhorn, IV, s. 79); Hoffmanns Schles. Volksl., nr. 27. Wunderhorn, II, s. 272 (2den udg., II, s. 273). og II, s. 259 (2den udg., II, s. 276); Simrock, nr. 16; Zuccalmaglio, nr. 89;
- Vendisk:** Haupt og Schmaler, I, nr. 53.
- Skotsk:** Herd, I, s. 162; Finlay, II, s. 62; Sharpe's Ballad Book (Motherwell, s. 139). Buchan, I, s. 97.

A.

(Arnem. 153, a, 14.)

1.

Kóngrinn og Burtleifr, systráugar tveir,
 — Þann blíða —
 í leiðánger skyldu halda báðir þeir.
 — vèr skulum til hófa ríða.

2.

Lögðu þeir blutinn á sinn sala:
 hvor þeirra skyldi í leiðánger fara.

3.

Burtleifr skyldi í leiðánger fara,
 en kóngrinn skyldi heima vera.

4.

Burtleif fangaði hættleg sótt:
 hann svaf hvorki dag nè nótt.

5.

Kóngrinn spurði systrúng sinn:
 „batnar þér ekki sóttar enn?”

6.

„Mér er enn samt og mér var í sinn:
 haltu í leiðángr, systrúngr minn!”

7.

Kóngrinn hældi í leiðángr fljótt:
 Burtleifi batnaði sóttar skjótt.

8.

Ei var hann blár, og ei var hann bleikr:
 þar kom hann fram, sem meyjar voru á leik.

9.

Kristín rétti hönd frá sér:
 „Burtleifr frændi, dansaðu með mér!”

10.

Dönsaðu allan daginn um kríng,
 en um nótt sváfu þau í einum býng.

11.

Áðr en sól á fjöllum rauf,
 Kristín þoldi sára nauð.

12.

Þegar sól á fjöllum skein,
 Kristín fæddi fljóð og svein.

13.

Soffía sat á sandi:
 kóngrinn sigldi að landi.

14.

„Velkominn, Valdimar, kóngr minn, [hær]!
 nóg eru tíðindi að segja þér.”

15.

Kóngriinn spurði drottning sína:
 „hvernig má fólkid í ríki mín?”

16.

„Vel má fólk í ríkjum þín,
 utan hún Kristínu, systir þín.

17.

Eina nótt með engum harm
 Burtleifr svaf á Kristínar arm.”

18.

„Hættu þig, Soffía, talaðu ei so!
 systkinabörnin eru þau.”

19.

„Það skal eg ekki ljúga:
 börn eru komin að sjúga.”

20.

Kóngriinn talar við sveina sína:
 „kallið á hana Kristínu, hún komi til mín!”

21.

Segið, eg hafi barizt í ár,
 og hafi fengið eitt dauðlegt sár!

22.

Segið, eg hafi beðið hana skyndilega fara,
 ef hún vildi lifandi við mig tala!”

23.

Sveinninn reið og rendi:
 fagran folann sprengdi.

24.

Sveinninn lagdist á hliðglugga þrjá:
 þar brann ljós í hverri krá.

25.

Fögr var sú síldin, í vöggunni lá,
og sá sveinninn, er þar svaf hjá.

26.

Klappar á dyr með lófa sínu:
„ljúktu upp, Kristín, láttu mig inn!“

27.

„Bíð þú mín um litla bríð,
meðan eg vek upp þernur mín!“

28.

Mjúkar hefir hann fingr og smá:
með listum kroppar hann lokur í frá.

29.

Kristín kastar kodda blá:
„smásveinn úngi, sit þar á!“

30.

„Eg vil ekki sitja þar á:
eg má vel á gólfi stá.“

31.

Kóngrinn sendi boð með mæri:
bað þig koma og vera hjá sér.

32.

Hann hefir fengið hættlegt sár:
hann hefir barizt við Vindr-kóng í ár.

33.

Hann beiddi þig skyndilega að fara,
ef þú vildir lifandi við sig tala.“

34.

„Allir mega það vita og sjá:
mæri er ei hægt um ferðir þær.“

35.

Kristín setti sèr kistil í hnè:
býtti hún sínum skemmumeyjum gulli og fè.

36.

„Gjöri þèr vel við börnin mín!
þau sjá aldri móður sín.

37.

Einkanlega við hana Katrínu mey!
hvort sem hennar móðir lifir eða deyr,”

38.

Kristín var sett á hvítan hest:
allra kvenna reið hún mest.

39.

Hægra fæti í höllina stè:
„heill, systrángri hvað viltu mèr?”

40.

Kóngrinn kastar kodda blá:
„Kristín systir, hvíldu þig þar á!”

41.

„Eg vil ekki sitja þar á:
gullbúið saxið undir lá.

42.

Gullbúið sax og gullbúinn hníf:
það svíkur mitt únga líf.”

43.

„Heyrðu það, Kristín, systir mín:
býttu beltí við bróður þinn!”

44.

„Eg er ei so beltisprúð:
eg hefú um mig silki-snúr.”

45.

„Hættu þig, Soffía! þú skalt þig dey:
þú hefir logið á svein og mey.”

46.

„Heyrðu það, Valdemar, kóngur minn:
reyndu betr Kristínu, systur þín!”

47.

„Heyrðu það, Kristín, systir mín!
því fer mjólk úr brjóstum þín?”

48.

„Það er ei mjólk, og það er ei vín:
heldr er það treginn af hjarta mín.”

49.

„Því er það treginn af hjartanu þín?” —
„að eg skilda við þernur mín.”

50.

„Heyrðu það, Kristín, systir mín:
blandaðu með mér bjór og vín!”

51.

„Eg er svo úng, og eg það ei kann:
skenkja vín fyrir margan mann.”

52.

Hann tók hana Kristínu undir sín skinn:
dansaði hann með hana út og inn.

53.

Dansaði hann með hana daginn, dansaði hann þrjú:
öngva mæði á henni sá.

54.

Dansaði hann daginn, og dansaði hann fimm:
þá rann blóð um söðla-skinn.

55.

Það var kónginum mest til harms:
dauð lá hún Kristín á hans arm.

56.

„Það skal eg, Soffía! launa þér:
þú skalt aldri í sænginni sofa hjá mér.“

57.

Vendi eg mínu kvæði í kross:
— Þann blíða —
sankti Markus sjáðu oss!
— vær skulum til hófa ríða.

B.

(Kgl. okt., 1.)

1.

Kóngurinn og Burtleifr, systrúngar tveir,
— Þann blíða —
í leiðánger áttu að sigla báðir þeir.
— vær skulum til hófa ríða.

2.

Lögðu þeir blutinn á sinn sala:
hver þeirra átti í leiðánger að fara.

3.

Burtleifr átti í leiðánger að fara,
en kóngurinn átti heima að vera.

4.

Burtleifr fangaði dapra sótt:
hann svaf hvorki dag nè nótt.

5.

Kóngrinn spurði systrúng sinn:
„batnar þér ekki sóttar enn?”

6.

„Mér er samt og mér var senn:
haltu í leiðánger, systrúnger minn!”

7.

Kóngrinn hélt í leiðánger skjótt:
en Burtleifi batnaði sóttar skjótt.

8.

Hann var ei blár, hann var ei bleikr:
hann kom þar fram, sem meyjjar voru á leik.

9.

Kristín rétti hönd frá sér:
„Burtleifr frændi, dansaðu með mér!”

10.

Dönsuðu þau so daginn um kring:
en nóttina sváfu í einum bing.

11.

Pegar var sól á fjöllum rauð,
Kristín þoldi þúnga nauð.

12.

Pegar að sól á fjöllum skein,
hún Kristín fæddi mey og svein.

13.

Soffía sitr á sandi,
en kóngrinn sigldi að landi.

14.

„Velkominn, Valdemar kóngur, hér!
nóg eru tíðindi að segja þér.”

15.

„Heil vertu, Soffía, drottning mín!
hvernig má fólk í ríkjum mín?“

16.

„Vel má fólk í ríkjum þín,
nema hún Kristín, systir þín.“

17.

Eina nótt með öngvan harm
Burtleifr svaf á Kristínar arm.“

18.

„Hættu þig, Soffía, talaðu ei so!
systkinabörnin eru þau tvö.“

19.

Kóngurinn kallar á smásvein sín:
„kallaðu á Kristínu, hún komi til mín!“

20.

Sveinninn reið og reundi:
fagran folann sprengdi.

21.

Sveinninn lagðist bliðglugg á:
þar brann ljós í hverri krá.

22.

Þar brann ljós í hverri krá:
einkanlega þar Kristín lá.

23.

Fagr var sá sveinninn, í vöggunni lá,
og sú síldin, honum lá hjá.

24.

Klappar á dyr með lófa sín:
„ljúktu upp, Kristín, lát mig inn!“

25.

„Bíddu mín um litla tíð:
meðan eg vek upp þernur mín!”

26.

Fattar hefir hann fingr og smá:
með listum plokkaði hann lókur í frá.

27.

Kristín kastaði koddá blá:
„úngi riddari, sittu þar á!”

28.

„Kóngrinn sendi boð með mér:
hann bað þig að koma og vera hjá sèr.

29.

Hann bað þig skyndilega að fara,
ef þú vildir við sig lifandi tala.

30.

Hann hefir fengið eitt hættlegt sár:
hann hefir barizt við Vindr-kóng í ár.”

31.

Kristín setti sèr kistil í hnè:
hún býtti sínum skemmumeyjum gull og fè.

32.

„Gjörið þið vel við börnin mín!
þau sjá aldrei móður sín.

33.

Einkanlega við hana Katrínu mey!
hvort eg hennar móðir lifi eðr dey.”

34.

Kristín settist á hvítan hest:
allra kvenna reið hún mest.

35.

Kristín axlar sín skallats skinn:
so gekk hún fyrir kónginn inn.

36.

Hægra fæti í höllina stè:
„sittu heill, kóngri og hvað villtu mèr?“

37.

„Heyrðu það, Kristín, systir mín:
býttu beltum við bróður þín!“

38.

„Eg er ei so beltisprúð:
en þitt er vaðið í silkissnúð.“

39.

„Heyrðu það, Kristín, systir mín:
blandaðu með mèr bjór og vín!“

40.

„Eg er so úng, og eg það ei kann:
að blanda vín fyrir margan mann.“

41.

„Heyr það, Kristín, systir mín!
því fer mjólk úr brjóstum þín?“

42.

„Það er ei mjólk, og það er ei vín:
heldur treginn frá hjarta mín.“

43.

„Því er það treginn frá brjósti þín?“ —
„að eg skildi so skjótt við skemmumeyjar mín.“

44.

Hann fór um hana með höndum eptir sinni vild:
hún var so mjó sem önnur síld.

45.

„Hættu þig, Soffía! því þú skalt dey:
því þú hefir logið á svein og mey.“

46.

„Heyrðu það, Valdemar, kóngur minn:
reynðu betr Kristínu, systur þín!“

47.

Hann tók hana undir sín skinn:
dansaði hann með hana út og inn.

48.

Dönsuðu þau so dagana þrjá:
öngva mæði á henni sá.

49.

Dönsuðu þau so dagana fimm:
þá rann blóð um safala-skinn.

50.

Það varð kónginum mest að harm:
dauð lá hún Kristín á hans arm.

51.

„Það skal eg, Soffía! launa þér:
þú skalt aldrei í sænginni sofa hjá mér.“

52.

Vendi eg mínu kvæði í kross:
— Þann blíða —
guð á himnum veri með oss!
— vær skulum til hófa ríða.

C.

(Arnam. 151, d, 13.)

1.

Valdimar og Burtleifr, systrúngar tveir.

— Þann blíða —

í leiðángur vildu halda báðir þeir.

— vær skulum til hófa ríða.

2.

Burtleifr lagðist í sótt svo stinn:

fyrir það fékk hann viljann sinn.

3.

Valdimar spurði bróður sinn:

„batnar þér ekki sóttar þín?“

4.

„Mér er ekki betra en mér var í gær:

sigldu í leiðángur, Valdimar!“

5.

Valdimar siglir í leiðángur í ár:

upp stóð hann Burtleifr, gjörðist maður hnár.

6.

Burtleifr lagði sína lokka í krans:

gekk hann þángað, sem meyjar slógu dans.

7.

„Heyrðu það, Katrín, systir mín!

þú skalt gá í dans með mér.“

8.

Burtleifr klappar í sæng hjá sér:

„Katrín systir, sof hjá mér!“

9.

„Hættu þig, Burtleifr, talaðu ei so!
systkinabörnin erum við tvö.“

10.

Lágu þau so lengi um nátt,
skröfudu margt, en sóngu fátt.

11.

Soffía stendr á sandi,
en Valdimar siglir að landi.

12.

„Heyrðu það, Soffía, drottning mín:
hvað er nú títt í rikjum mín?“

13.

„Þau eru nú tíðindin mest:
hann Burtleifr hefir Katrínu fest.“

14.

„Lýgurðu, Soffía, drottning mín!
systrabörnin eru þau tvö.“

15.

„Hvernig má eg það ljúga?
barni var horið að sjúga.“

16.

Heyrðu það, Valdimar, kóngur minn:
sentu eftir Katrínu, systur þín!

17.

Segðu, þú hafir fengið svo hættlegt sár:
þú hafir barizt við Svein kóng í ár!

18.

Bið þú hana skjótt og skyndilega að fara,
ef hún vill við þig lifandi tala!“

19.

Sveinninn fór sem boðið var,
Katrínu þvílík orðin bar.

20.

Katrín setti sér kistil í knù:
býtti sínum skemmumeyjum gull og fé.

21.

„Gjöri þið vel við börnin mín!
þau sjá aldrei móður sín.

22.

Einkum við hana Kristínu mey!
hvort sem hennar móðir lifir eðr deyr.”

23.

Katrín sezt á hvítan hest:
allra kvenna reið hún mest.

24.

Hægra fæti í höllina stè:
„heill særtu, bróðir! og hvað viltu mæ?”

25.

Valdimar kastar kodda blá:
„Katrín litla, sit þar á!”

26.

Valdimar spurði systur sín:
„því fellr mjólk af brjóstum þin?”

27.

„Það er ei mjólk, og það er ei vín:
heldur tregi frá hjarta mín.

28.

Eg skildi við mínar skemmumeyjar:
eg vildi með þeim lifa og deyja.”

29.

„Skamm fáðu, Soffía! þú skalt dey:
þú hefir logið á svein og mey.”

30.

„Heyrðu það, Valdimar, kóngur minn:
reyndu betr Katrínu, systur þín!

31.

Láttu hana gá í dans með þér!
þá kanntu að vita, hvernig fer.”

32.

Valdimar talar við systur sín:
„þú skalt gá í dans með mæ.”

33.

Dansa þau dagana, dansa þau þrjá:
engin maðr á Katrínu sá.

34.

„Skamm fáðu, Soffía! þú skalt dey:
þú hefir logið á svein og mey.”

35.

„Heyrðu það, Valdimar, kóngur minn:
býttu beltum við systur þín!”

36.

„Heyrðu það, Katrín, systir mín:
býttu beltum við bróður þinn!”

37.

„Eg er ekki mittisprúð:
eg hefi um mig silkisnúru.”

38.

Þau dönsuðu ekki daginn þá:
dauð féll hún Katrín jörðina á.

39.

Meiri var þar harmr, en þar var gaman:
þrjú fóru lík í steinþró saman.

40.

Fyrst var hann Burtleifr, þá var hans frú:
Valdimar kóngur af sorgunum dó.

41.

Venda eg mínu kvæði í kross:
— Þann blíða —
guð og María sè með oss!
— vær skulum til hófa ríða.

D.

(a: kgl. fol., 24. b: G. Ív., 24. c: Giss. Sv. 26.)

1.

Valdimar siglir um saltan sjá:
— Þann blíða —
getr hann ei landi fyrir myrkri náð.
— vær skulum til hófa ríða.

2.

Valdimar siglir með gullibúinn brand:
ljómann leggur upp á land.

3.

Akkeri kastar í hvítan sand,
spyr tíðindin upp á land.

4.

Soffia stóð á sandi,
þá Valdimar sigldi að landi.

5.

„Heyrðu það, Soffía, kærasta mín:
hversu má fólk í ríkjum þín?“

6.

„Vel má fólk í ríkjum mín,
utan hún Kristín, systir þín.“

7.

Hefir þú frètt þann undarlega harm:
að Kristín liggur á Burisleifs arm?“

8.

Þau eru þó tíðindin einna verst:
að Kristín hefir siun bróður fest.“

9.

„Varaðu þig, Soffía, talaðu ei svo!
systkinabörnin eru þau.“

10.

Váldimar talar við sveina sín:
„kallið á hana Kristínu, hún komi til mín!“

11.

Eg bið hana skjótt og skyndilega fara,
ef hún vill við mig lifandi tala.

12.

Eg hef fengið eitt hættlegt sár:
eg hef barizt við Svein kóng í ár.“

13.

Sveinarnir fóru sem boðið var,
eyringin að flytja þegar í stað.

14.

Ríðu þeir holt og ríðu þeir hraun:
fagrar lágu leiðir um.

15.

Sveinar komu fyrir Kristínar börð:
„Valdimar kóngur sendi yður orð.

16.

Hann bað yður skjótt og skyndilega fara,
ef þú vildir við hann lifandi tala.

17.

Hann hefir fengið eitt hættlegt sár:
hann hefir barizt við Svein kóng í ár.”

18.

Vænt var það vífið í vöggunni lá,
ýmist gengu kóngsmenn til eða frá.

19.

„Gjörið þér vel við börnin mín!
þau sjá ei aptur móður sín.

20.

Gjörið þér vel við Kristínu mey!
hvort hennar móðir lifir eðr deyr.”

21.

Lengi klæddi hún lítinn fót:
treg var hún á bróður mót.

22.

Lengi þvöði hún litla hönd:
treg var hún á bróður lönd.

23.

Lengi kembði hún fagurt hár:
treg var hún á bróður ráð.

24.

Axlar hún yfir sig safala-skin,nn,
svo riðr hún fyrir kónginn inn.

25.

Kristín stè á hvítan hest;
allra kvenna reið hún mest.

26.

Reið hún holt, og reið hún hraun:
slöttar lágu leiðir um.

27.

Hægra fæti í höllina stè:
„sittu heill, kóngur! og hvað viltu mèt?”

28.

Kóngurinn klappar í sæti hjá sèt:
„Kristín litla, sit hjá mèt!”

29.

Valdimar rætti hönd frá sèt:
„Kristín, gá í dans með mèt!”

30.

Dansaði hún einn, og dansaði hún þrjá:
enga mæði á frúnni sá.

31.

„Skamm bíddu, Soffía! þú skalt þig dey:
þú hefir logið á svein og mey.”

32.

„Heyrðu það, Valdimar, kóngur minn!
reyndu betr Kristínu, systur þín!

33.

Síður vildi eg það ljúga:
barn var borið að sjúga.”

34.

„Heyrðu það, Kristín, systir mín:
býttu beltum við bróður þín!”

35.

„Eg er ei svo beltisprúð;
eg hefi um mig silkisúru.“

36.

Valdimar rætti hönd frá sér:
„Kristín, gá í dans með mér!“

37.

Dansaði hún út, og dansaði hún inn,
alla nótt undir kóngsins skinn.

38.

Valdimar spurði systur sín:
„hví fellr mjólk úr brjóstum þín?“

39.

„Það er ei mjólk, og það er ei vín:
heldur treginn frá hjarta mín.“

40.

Eg skildi við mínar þjónustumeypjar:
vilda eg hjá þeim lifa og deyja.“

41.

„Hvort viltu heldr í drykkjustofu?
ellegar gá í sæng að sofa?“

42.

„Svo er eg þreytt, og svo er eg mód,
að hvíldin þykir mér yfirð góð.“

43.

Þá jókst kónginum mikill harmr:
Kristín sálaðist á hans arm.

44.

Þar var meiri grátr en gaman
— Þann blíða —

þrjú fóru lík í steinþró saman.
— vèr skulum til hófa ríða.

E.

(**a**: kgl. fol., 93. **b**: G. Ív., 93.)

1.

Burisleif réttir hönd frá sèr:
— Þann blíða —
„Kristín, systir mín, dansaðu með mér!”
— vèr skulum til hófa ríða.

2.

Lágu þau svo lánga nátt:
skröfudu mart, en sángu fátt.

3.

Eptir þeirra morgunþing
Kristínu gaf hann góðan gullhring.

4.

Þegar að sól á fjöllum rauð,
Kristín þoldi sára nauð.

5.

Þegar að sól á fjöllum skein,
Kristín fæddi fljóð og svein.

6.

Soffía sat á sandi,
er Valdimar sigldi að landi.

7.

„Heill kominn, Valdimar, kóngur minn, hær!
nóg eru tíðindi að segja þær.”

8.

„Heyrðu það, Soffía, eg tala til þín:
hvernig má fólk í ríki mín?“

9.

„Allvel má fólk í ríki þín,
utan hún Kristín, systir þín.

10.

Það skal eg eigi ljúga:
börn voru borin að sjúga.“

11.

„Vara þig, Soffía, talaðu ei svo!
þau eru systkinabörnin tvö.“

12.

Kóngrinn talar við sveina sín:
„kallið hana Kristínu, hún komi til mín!“

13.

Segðu, eg hafi það hættligt sár:
eg hafi barizt við Svein kóng í ár!

14.

Seg, eg hafi beðið hana skjótt að fara,
ef hún vildi lifandi við mig koma til svára!“

15.

Sveinninn reið og rendi:
fagrau fola hann sprengdi.

16.

Klappar á dyr með lófa sín:
„lúk upp, Kristín, og lát mig inn!“

17.

„Eg læt hær öngvar lokur frá:
eg hefi hær engum stefnt inn gá.“

18.

Eg læt hær ei upp neinar lokur um sinn:
eg hefi engum stefnt hær inn."

19.

Sveinninn leggr sig við hliðglugga þá:
glatt logar ljós í hverri krá.

20.

Glatt logar ljós í hverri krá:
einkum þar sem hún Kristín lá.

21.

Fögr er sú síldin, í vöggunni lá,
og sá sveinninn, er þar svaf hjá.

22.

Fattar hefir hann singr og smár:
með listum kroppar hann lokur frá.

23.

Sveinninn kom fyrir Kristínar borð:
„bróðir yðar sendi yður orð.

24.

Hann hefir fengið eitt hættligt sár:
hann hefir barizt við Svein kóng í ár.

25.

Hann bað yðr skjótt og skörugliga til sín fara,
ef þú vildir lifandi við sig tala."

26.

Kristín kastar kodda blá:
„úngur sveinn, þú sit þar á!"

27.

Lengi kembdi hún fagurt hár:
treg var hún til bróðurs að gá.

28.

Lengi þvodi hún litla hönd:
treg var hún á bróðurs lönd.

29.

Lengi klæddi hún lítinn fót:
treg var hún á bróðurs mót.

30.

„Bíð þú mín svo litla tíð,
meðan eg vek upp þernur mín!”

31.

Kristín setr sèr kistil í hnè:
skenkir hún þernunum gull og fè.

32.

„Gjöríð vel við Katrínu meyl
hvort hennar módir lifir eðr deyr.

33.

Gjöríð þèr vel við börnin mín!
þau sjá aldri móður sín.”

34.

Kristín klæddist í serkinn þann,
fímtán meyljar saumudu hann.

35.

Kristín sezt á hvítan hest:
allra kvenna reið hún mest.

36.

Hægra fæti í höllina stè:
„heill kominn, systrúngri hvað viltu mèr?”

37.

Kónggrinn kastaði kodda blá:
„Kristín, systir mín, sit þar á!”

38.

„Eg þenki ei um þinn kodda blá:
eg má vel á gólfu stá.“

39.

„Heyrðu það, Kristín! eg tala til þín:
gakktu í búð og skenk oss vín!“

40.

„Eg er svo úng, eg ei það kann:
að skenkja vín fyrir margan mann.“

41.

„Heyrðu það, Kristín systurkind:
gakktu í búð og dansa undir hönd!“

42.

Dansar hún út, og dansar hún inn,
alla nótt undir kóngsins skinn.

43.

„Heyrðu það, Kristín, systir mín!
því fló mjólk úr brjóstum þín?“

44.

„Það er ei mjólk úr brjóstum mín:
heldur tregi frá hjarta mín.“

45.

„Því er treginn frá hjarta þín?“
„Því eg skildist við þernur mín.“

46.

Hann greip um hana höndum sín:
hún var svo mjó sem önnur síld.

47.

„Svei þèr, Soffía! þú skalt dey:
þú hefir logið á vana mey.“

48.

„Heyrðu það, Valdimar, kóngur minn:
reyndu betr Kristínu, systur þín!“

49.

Það var kónginum mesti hæmr,
að Kristín sáladist á hans armi.

50.

Þar var meiri grátr en gaman:
þrjú fóru líkin í steinþró saman.

51.

Burisleif reið og annarar það:
þeirrar vænstu í landinu var.

52.

Heyrði móðir í moldinni lá,
að sáran gráta börnin smá.

53.

Heyrði móðir í öðrum heim,
að sáran grèt hinn úngi sveinn.

54.

„Lofaðu mér það, Kristur minn!
at vitja um góðu börnin mín.“

55.

„Lofa eg þér það gengi:
en vertu ei burtu lengi!“

56.

Elín úti í dyrum stóð,
er Kristín heim að garði fór.

57.

„Heil komin, Kristín, elja mín!
hèr er í blandi mjöð og vín.“

58.

„Eg hirði ei um þinn mjöð nè vín:
hvar eru góðu börnin mín?“

59.

Eg skildi hèr eptir kodda blá:
mín börn máttu vel sofa þar á.

60.

Eg skildi hèr eptir akr og eng,
algjört bú og rökvan dreng.

61.

Eg skildi hèr eptir akr og fold:
ekki neitt bar eg með mér í mold.

62.

Eg má nú ei lengur við þig tala:
nú er komið að því hanarnir gala.“

63.

Kristín tók í hennar hægri hönd:
sýndi henni kvalir og þislar bönd.

64.

Elín vaknar af svefni sín:
„hvar eru nú kærú börnin mín?“

65.

Elín tekur sèr skæri í hönd:
sniðr hún börnunum klæðin vönd.

66.

„Áðr var eg ykkar stjúpan stór:
nú skal eg verða ykkar móðirin góð.“

67.

Áðr var eg ykkar stjúpan stríð:
 — Þann bliða —
 nú skal eg verða ykkar móðirin blið."
 — vær skulum til hófa ríða.

E.

(Arnam. 153, e, 29.)

Lúsía stóð á sandi,
 — Þann bliða —
 þá Valdimar sigldi að landi.
 — vær skulum til hófanna ríða.

Overskrift i Dað: Soffiu kvæði.

A, v. 22, l. 2. lifandi við mig, *rettere vistnok: við mig lifanda; men samme fejl da overalt: i v. 33 og i B, 29; C, 18; D, 11 og 16; E, 14 og 25.*

B, v. 16, l. 1. þín, *hdskr.: sín. L. 2. nema, over lin. i hdskr.: utan.*

— v. 26, l. 2. þokkaði, *hdskr.: „loehade“.*

C, *Om kvæd. bliða, hdskr. overalt: biða.*

D. *Af den ældste afskrift e høves kun én bladside hvorpå v. 14, l. 2. 15. 16. 17. 21. 22. 23. 18. På bladets bagside står en anden vise (nr. 61 Ae), så denne afskr. har aldrig været fuldstændig.*

— v. 1, l. 2. ei, **b**; **a**: eigi (*ligeså i v. 9*).

— v. 10, l. 2. hana, *fattes i b.*

— v. 11, l. 1. fara, **b**; **a**: að fara.

— v. 14, l. 2. Sál, **e**; **ab**: sléttar lágu leidir heim. (*Jfr. v. 26.*)

— v. 15, l. 2. kóngur, **e**; *fattes i ab.*

— v. 16, l. 1. fara, **he**; **a**: að fara.

— v. 17, l. 2. kóng, **he**; **a**: konúng.

— v. 18, l. 1. vífið, **e**; **ab**: víf. *L. 1. vöggunni, e; ab: sænginni. L. 2. kóngsmenn, e; a: konúngsmenn; b: kvennmenn. L. 2. eða, e; ab: eður.*

- D**, v. 19, l. 2. ei aptur, **h**; **a**: ekki.
 — v. 22, l. 1. þvoði, **ah**; **e**: klæddi.
 — v. 25. *Sál*. **h**; *verset fallets i a*.
 — v. 33, l. 2. að, **he**; **a**: til að.
 — v. 43, l. 2. arm, **h**: armi.
E, v. 7, l. 1. kóngr, **h**; **a**: konúngr.
 — v. 11, l. 1. ei, **h**; **a**: eigi.
 — v. 13, l. 1. Segðu, **h**: Seg.
 — v. 17, l. 2. engum, **h**; **a**: öngvan.
 — v. 18. *Sál*. **h**; **a**: Eg læt hér öngvar lokur í frá, — eg hefi
 öngvan stefnt mér hjá.
 — v. 21, l. 2. svaf, **h**: lá.
 — v. 22, l. 2. smár, **h**: smá.
 — v. 39, l. 2. gakkta, **h**: gakk.
 — v. 43, l. 2. fló, **h**: flóir.
 — v. 47, l. 2. þú, *fallets i h*.
 — v. 50, l. 2. líkin, **h**: lík.
 — v. 58, l. 1. nê, **h**; **a**: og.
 — v. 61, l. 1. feld, **h**; **a**: feld.
 — v. 63, l. 2. pístar, **h**: písla.

53.

Kvæði af Tófu og Suffaralín.

1.

Kong Valdemar lader sit bryllup bo:
 — Han plejer sig ud at ride. —
 han lader sin ganger med røde guld sko.
 — Springer ud løv i lunde alt så vide.

2.

Så var hun Tove lille til færden fos:
 hun klædte sig om nat ved kærteljus.

3.

Hun drog i sin silkesærk:
 var syv ellekoners sommers-værk.

4.

Tove lille klæder sig i kjortel blå:
 på hver en søm det røde guld lå.

5.

Tove lille steg til hviden hest:
 af alle kvinder så red hun best.

6.

Tove lille kom i borgeled,
 som Valdemar med sit folk udred.

7.

Tove lille taler til Gunner præst:
 „Og haver han Valdemar mo nu fæst?”

8.

„Så visselig haver han fæst sig mo:
 Suffaralín i Odinsø.”

9.

Valdemar taler til svende to:
 ”I beder hende Tove lille for mig indgå!”

10.

Aksler hun over sig skarlagenskind,
 så ganger hun sig for kongen ind.

11.

Så brat Tove lille i hallen stod:
 „Hvad vil i mig? konge! i sendte mig ord.”

12.

Kongen klapper på hynde blå:
 „Du sid, Tove lille, og hvil dig herpå!”

13.

Og hør du det nu, Tove min:
 hvor vel under du hende Suffaralín?”

14.

„Så vel under jeg hende Suffaralín,
som hannem Kristoffer, kær sønnen min.

15.

Gangeren grå vil jeg hende give,
og dronningenavn, men hun er i live.”

16.

Valdemar taler til svende to:
„I beder hende Suffaralín for mig indgå!”

17.

Aksler hun over sig skarløgenskind,
så ganger hun sig for kongen ind.

18.

Suffaralín i hallen stod:
„Hvad vil i mig? konge! i sendte mig ord.”

19.

Kongen klapper på hynde blå:
„Sid du, Suffaralín, herpå!

20.

Hør du det nu, Suffaralín:
hvor vel under du hende Tove min?”

21.

„Så vel under jeg din Tove,
som glubende ulv i skove.

22.

Jeg giver hende de gårde tre:
brænde hun kveg for alle de!

23.

Guldringe syv giver jeg hende vist:
hun brænde for dem både her og hist!”

Suffaralín lader Tove lille kalde og taler til hende:

24.

„Hvad heller vil du nu med Valdemar tale,
eller med mig i badstue fare?“

25.

„Langt heller vil jeg med Valdemar tale,
end jeg vil med dig i badstue fare.“

26.

Så var hun Suffaralín i hænder stind:
selv drog hun Tove lille i badstuen ind.

27.

Så stor en ild gjorde hun da på,
at ikke kunde Tove lille ånde få.

28.

„Kristoffer, sønne min, stat du mig bil
hun Suffaralín vil kvæle mig.“

29.

„Ikke kan jeg, moder, hjælpe dig end:
mig holde tolv jærnkledte mænd.“

30.

Mælte det Valdemar i herreskare:
„Hvi mon ikke Tove til aftensang fare?“

31.

Svarede Suffaralín, rød som blod:
„Din Tove er vorden badstue-mod.“

32.

„Det skal jeg så lønne dig, Suffaralín:
ej mer kender jeg dig for dronning min.“

33.

Langt bedre var min Tove med en eneste ko,
end du, Suffaralín, med femten bo.

34.

Langt bedre var min Tove i natsærk ene,
end du med alle dine rige lene.

35.

Var du så sandt mand, som du est kvinde,
ret nu da skulde dit liv have ende.

36.

Var du så sandt mand, som du est viv,
i badstuen skulde du lade dit liv."

37.

Han tog hende ved gyldenskrud,
så stødte han hende af gården ud.

38.

Leden var lang, og gaden var trang:
under båren gik Valdemar så tung en gang.

Således lyder, med ringe afvigelse i de to opskrifter, denne islandske vises beretning om den danske kong Valdemar den store, hans dronning Sofie og hans frille Tove, der hidtil med urette har været henført til kong Valdemar Atterdag. **Dansk** haves visen hos Syv, nr. 44; hos Abr., nr. 95 og i Danmarks gamle folkeviser, nr. 121.

Svensk findes den i to opskrifter hos Afzelius, nr. 49.

Færoisk står den i Schröters håndskrift (ny kgl. saml. 346. Svo), nr. 5, oversat på dansk i Danm. gl. folkev., III, s. 27.

A.

(a: Giss. Sv., 2. b: kgl. fol., 2. c: G. Ív. 2.

d: Arnam. 153, e, 60 [kun 2det vers].)

1.

Valdemann í lundinum lætur gullið slá:

— Hann plagar sig út að ríða —

sextigi nagla í söðulboga þrjá.

— sprettr eitt lausid í lundinum so víða.

2.

So var hún Tófa litla til ferðanna fús:

alla nátt klæddi hún sig við kerta ljós.

3.

Tófa litla klæddi sig í stakkinn blá:

gull með hverjum sauminum lá.

4.

Hún fór í þá skyrtu smá:

sjö álfkonur á sumri saumuðu þá.

5.

Tófa litla stè á hvítan hest:

allra kvenna reið hún mest.

6.

Tófa litla kom í borgar blið:

þar var hann Valdemann með sitt lið.

7.

Tófa litla talar við Gunnar prest:

„hvort hefir hann Valdemann meyna fest?“

8.

„Veit það sá hinn ríki, fastnað hefir hann mey:
Suffaralín í Óðinsey.“

9.

Valdemann talar við sveina sín:

„kallið á hana Tófu litlu, hún komi til mín!“

10.

Axlar hún yfir sig safala-skin,

so gengr hún fyrir kónginn inn.

11.

Hægra fæti í höllina stè:

„sittu heill, kóngur! hvað villtu mèt?”

12.

Kóngrinn klappar í sæti hjá sèt:

„Tófa litla, sit hjá mèt!

13.

Heyrðu það nú, Tófa mín:

hversu vel annstu henni Suffaralín?”

14.

„So vel ann eg henni Suffaralín:

sem honum Kristofórus, syni mín.

15.

Gef eg henni gángverann grá,

drottningar nafnið ofan á.”

16.

Valdemann talar við sveina sín:

„kallið á hana Suffaralín, hún komi til mín!”

17.

Axlar hún yfir sig safala-skinn,

so gengr hún í höllina inn.

18.

Hægra fæti í höllina stè:

„sittu heill, kóngur! hvað viltu mèt?”

19.

Kóngrinn klappar í sæti hjá sèt:

„Suffaralín, þú sit hjá mèt!

20.

Heyrðu það nú, Suffaralín:

hversu vel annstu henni Tófu mín?”

21.

„So vel ann eg henni Tófu þín:
sem þeim glepsandi vargi, á skóginum hrú.

22.

Gef eg henni búgarða þrjá:
brenni hún kvik fyrir alla þá!

23.

Gef eg henni fingurgull sjö:
brenni hún kvik fyrir gjörvöll þau!”

24.

„Hvort viltu heldur við Valdemann skrafa,
ellegar með mér í baðstofu að fara?”

25.

„Fyrr vil eg við Valdemann skrafa,
heldr en með þér í baðstofu að fara.”

26.

So var hún Suffaralín í höndunum stinn:
dregið gat hún Tófu litlu í baðstofu inn.

27.

„Kristofórus, sonur minn! hjálpaðu mér!
hún Suffaralín ætlar að kæfa mig hér.”

28.

„Hvað mun eg, móðir mín! hjálpa þér?
tólf brynjadir mennu halda mér.”

29.

En so svaraði hún Suffaralín, í hliðfjöllum brast:
„hver er sá herjans son, að huikar so fast?”

30.

Þetta talar hann Valdemann í manna þröng:
„því kemr hún ekki Tófa mín að nætur-söng?”

31.

En so svaraði hún Suffaralín af lymskunni rjóð:
„hún Tófa þín er orðin baðstofu-móð.“

32.

„Betri var hún Tófa mín í náttserki sín,
en þú, Suffaralín! í Svíaríkjum þín.

33.

Betri var hún Tófa mín með eina kú,
en þú, Suffaralín! með fimtán bú.

34.

Værir þú so karlmaðr, sem þú ert sprund:
láta skyldir þú lífið í samri stund.

35.

Værir þú so kalrmaðr, sem þú ert víf:
í baðstofunni skyldir þú láta þitt líf.

36.

Það skal eg, Suffaralín! skaprauna þèr:
þú skalt aldrei koma í sæng hjá mèr.“

37.

Hann tók í hennar hvítu bönd:
snaraði henni út yfir ljóra bönd.

38.

Aðra festi hann frúna sèr:
— Og plagar sig út að ríða —
Kristín var hún nefnd fyrir mèr:
— sprettr eitt lausíð í lundinum so víða.

B.

(Arnarn. 153, a, 5.)

1.

Valdimar sigldi og meyjar bað,
 — Með mæði —
 þeirrar helztu í landinu var.
 — Þann herleg mann;
 sigldu þeir stóran æginn.

2.

Að því spurði hann Valdimar Tófu sín:
 „hversu mikið annstu henni Suffaralín?”

3.

„Og so mikið ann eg henni Suffaralín:
 sem honum Kristefór, syni mín.

4.

Eg skal gefa henni stakkinn þann:
 sjö álfkonur saumuðu hann.

5.

Eg skal gefa henni kápu blá,
 og brúðar nafn þar ofan á.”

6.

Að því spurði hann Valdimar Suffaralín:
 „hversu mikið annstu henni Tófu mín?”

7.

„Og so mikið ann eg henni Tófu þín:
 so sem varginum, á skógi hrín.”

8.

So er hún Tófa litla til ferðanna fús:
 alla nótt bjó hún sig með kerta ljós.

9.

Klæðir hún sig með safala-skinnt:
so gekk hún fyrir drottningu inn.

10.

„Hvort viltu heldur við Valdimar tala,
eður með mèt í baðstofu fara?“

11.

„Heldur vil eg við Valdimar tala,
en með þèr í baðstofu fara.“

12.

Og so var hún Suffaralín í höndunum stinn:
dró hún hana Tófu í baðstofu inn.

13.

Og so gaf hún Suffaralín óninn á:
ekki gat hún Tófa litla öndinni náð.

14.

„Kristefór, sonur minn, hjálpaðu mèt!
nú ætlar hún Suffaralín að kæfa mig [hèr].“

15.

„Ekki get eg, móðir mín! hjálpað þèr:
tólf menn brynjadir halda mèt.“

16.

Og so svaraði hann Valdimar í mikilli manna þröng:
„ekki er hún Tófa mín við aptansöng.“

17.

En því svaraði hún Suffaralín, sú var konan rjóð:
„hún Tófa þín er orðin baðstofu-móð.“

18.

„Því skal eg, Suffaralín! launa þèr:
þú skalt aldri í sænginni sofa hjá mèt.“

19.

Betri var hún Tófa mín með eina kú,
heldr en þú, Suffaralín! með fimtán bú.

20.

Betri var hún Tófa mín í náttserki sín,
heldr en þú, Suffaralín! með höfuðgullin fimu.”

21.

Leidín var löng, en gatan var þröng:

— Með mæði —

sjálfr gekk hann Valdimar undir banaströnd.

— þann herleg mann;

sigldu þeir stóran æginn.

Overskrift. Aube: Kvædi af Tófu og af [*fattes i be*]
Suffaralín.

A. Omkvæð. 1) Hann plagar, *sál. a her, ved v. 9 og 16;* Hún plagar, *har a ved v. 2, 3, 4, 26 og 31;* Og plagar, *har a ved v. 5-8, 13, 18, 20, 29, 30 og 32-38;* *ved de øvrige 14 v. har æ blot: Plagar; h har 20 gange: Hann, 16 gange: Hún, og ved sidste v.: Og; e har 3 gange: Hann, 1 gange: Hún, ved sidste v.: Og, de øvrige 28 gange blot: „H.”; d har: Hann. Omkv. 2) lauslíd, bed: lauf. — lundinum, d: lund.*

— *v. 1, l. 1. Valdemann, sál. a; he overalt: Valdimar. L. 1. lundinum, he: landinu. L. 2. sextigi, he: með sextigi. L. 2. þrjá, e: og þrjá.*

— *v. 2, l. 1. Tófa litla, d: „Tojana”. L. 2. nátt, bed: nóttina. L. 2. klæddi, d: bjó. L. 2. við, h: viðr.*

— *v. 3, l. 2. he: gull með sérhverjum saumi lá.*

— *v. 4, l. 1. smá. h: sína (skrief.).*

— *v. 7 fattes i h.*

— *v. 8, l. 1. sá hinn, he: hinn enn. L. 1. fastnað hefir hann, he: hann fastnað hefir.*

- A**, v. 9, l. 2. hana, *fattes i* **he**. L. 2. til, **h**: hér til.
 — v. 10 stár i **h** to gange. L. 1. Axlar, **e** *sonst h* forste-
 gang: Axlaði. L. 2. gengr, **h** *anden gang*: gekk.
 — v. 11, l. 2. hvað, **he**: og hvað
 — v. 14, l. 1. ann eg, **h**: „annat tok“ (*skrif.*). L. 2. sem,
fattes i **h**. L. 2. Kristofórus, **h** *har her endelse på* -óro,
 i v. 27 *på* -ór, **e** *begge steder på* -er.
 — v. 15, l. 2. **he**: og dr. n. þar ofan á.
 — v. 16, l. 2. hún komi til mín, *fattes i* **e**.
 — v. 17, l. 1. yfir, **he**: á.
 — v. 21, l. 2. **he**: sem þ. [*fall. i e*] glepsanda vargi í skógi hrín.
 — v. 23, l. 1. sjö, **he**: tvö. L. 2. gjörvöll, **e**: bæði.
 — v. 24, l. 2. ellegar, **he**: edur. L. 2. að, *fattes i* **he**.
 — v. 25 *fattes i* **he**.
 — v. 26, l. 2. litlu, *fattes i* **e**.
 — v. 27, l. 1. sonur, **e**: son. L. 2. hún S. ætlar að, **e**: S.
 vill. L. 2. hér, *fattes i* **h**.
 — v. 28, l. 1. eg, **h**: ekki (*skrif.*). L. 2. brynjaðir menn,
he: menn brynjaðir.
 — v. 29, l. 1. svaraði, **he**: svarar. L. 2. að, **e**: er.
 — v. 30, l. 1. í manna, **he**: í mikilli manna.
 — v. 31, l. 1. svaraði, **he**: segir. L. 1. lymskunnri rjóð, **e**:
 lymskum móð. L. 2. hún Tófa þín, **e**: Tófa.
 — v. 32, l. 1. var, **he**: er (*lígesá i n. v.*). L. 2. í, **e**: með.
 — v. 34, l. 1. so, *fattes i* **e**. L. 2. **e**: þú dreypin skyldir
 á samri stund.
 — v. 35 *fattes i* **e**. L. 2. er i **h** = l. 2 i *forr. v.*
 — v. 36, l. 2. **e**: að aldrei komir í s. h. m. L. 2. hjá, **h**: með.
 — v. 37, l. 2. snaraði, **he**: snarar. L. 2. yfir, **he**: fyrir. L. 2.
 ljóra, **he**: ljóna.
B. *Om kvæð 1) með, ved v. 3: af (ved alle de andre v. stúr:*
 m.). 2) stúr kun her helt ud, ellers antydet i overens-
 stemmelse hermed, undtagen ved sidste v., der har: þeir
 h[erlegir] m[enn] s[igla] s[vo] st[óran] æ[ginn].
 — v. 1, l. 1. bað, *hdskr.'s* „báðar“ er sikkert en fejl.

54.

Kvæði af Kristínu drottningar elju.

Liden Kirstin var en frændeløs mø og tjente for terne i dronningens gård. Kongen sender hende gaver, lader hende kalde til sig og taler lokkende ord til hende.

Han klapper hende ved hviden kind:
„Give Gud, du var allerkæreste min!

Give det Gud: min dronning var død!
da skulde jeg fæste dig, rose rød!”

Dronningen har uset været vidne til dette; hun lader da Kirstin hente og spør, hvad hun havde med kongen at tale. Kirstin siger, at det var om sit giftermål hun havde spurt kongen til råds. Men dronningen véd det bedre:

Hør du det, Kirstin, du lyver for mig:
andet taled min konning til dig.

Det hørte jeg på min herres ord:
han ønskede mig for nedens jord.

Mig vilde han helst under mulde vide:
dig vilde han lægge hos sin side.

Så kalder dronningen på sine svende og byder dem at brænde Kirstin på bål. Svendene svare med vrede: det har du liden ære af, og for tidlig svore vi dig troskabsed. I steden for at føre hende til bålet, sætte de Kirstin ombord på et skib og sejle til hedenkongens land, hvor de stedes for ham med de ord, at den kristne konge sender

ham sin hilsen og eu god gave: denne fagre mø til dronning. Kirstin vægrer sig ved at tage en hedning til ægte, hvorfor hedenkongen først lader sig døbe og dagen derpå holder bryllup med hende. Så sætter Kirstin skrin for knæ og deler gaver ud til de gode svende. Hun giver dem hilsener med hjem:

I hilser vei kongen min herre!
Gud give hannem held og ære!

I hilser også min frue rige!
så ilde da monne hun mig svige.

Og siger i så kær herre min:
hans dronning og jeg vi skifted skrin.

Mit var helt, men hendes var brødt:
så ilde har jeg min tjeneste nødt.

Dansk haves denne vise, henført til den samme onde dronning Sofie, som de to forrige viser besynges, hos Syv, nr. 72; Abr., nr. 203; Danm. gl. folkev., nr. 128.

Svensk står den hos Afzelius, nr. 50.

Norske opskrifter ere benyttede i indledningen til Danmarks gamle folkeviser, nr. 128.

A.

(a: Giss. Sv., 23. b: kgl. fol., 23. c: G. Ív., 23.)

1:

Vilið þér nokkuð hlýða mér, meðan eg segi fram.

hversu hin únga Kristín sína sorg vann.
Hún er ein edlu-rósa.

2.

Medan eg segi fram,
hversu hin únga Kristín sína sorg vann.
Fyrst misti hún sinn föður,
þá sína kærustu móður.
Hún er ein edlu-rósa.

3.

Föður —
Þar næst sína bræður fimm:
guð náði þann skaða, sem hún fékk um sínu!

4.

Bræður fimm —
Og so sínar systur þrjár:
guð náði þann skaða, sem hún mundi fá!

5.

Systur þrjár —
Kóngurinn talar við sveina sín:
„kallið á hana Kristínu, hún komi til mín!”

6.

Við sveina sín —
Sveinninn kom fyrir Kristínar borð:
„kóngurinn sendi yður orð.”

7.

Kristínar borð —
„hann sendi yður orð og góðar gáfur:
hann vill yðar fundi ná.”

8.

Góðar gáfur —

Axlar hún yfir sig safala-skin,
 so gengr hún í höllina inn.

9.

Safala-skin —

Hægra fæti í höllina stè:
 „sittu heill, kóngur! hvað viltu mèr?”

10.

Í höllina stè —

Kóngrinn klappar í sæti hjá sèr:
 „frú Kristín, þú sit hjá mèr!”

11.

Í sæti hjá sèr —

Hann klappar undir hennar hvítu kinnu:
 „eg vilda, þú yrðir kæran mín.”

12.

Hvítu kinn —

„vilda eg, að mín drottning væri deyð:
 skylda eg fanga þig, rósín reyð!”

13.

Mín drottning væri deyð —

Drottningin stóð undir loptsins sala,
 hún heyrði á hvað þau voru að tala.

14.

Undir loptsins sala —

Drottningin talar við þernur sín:
 „kallið á hana Kristínu, hún komi til mín!”

15.

Við þernur sín —

Hægra fæti í höllina stè:
 „sittu heil, drottning! hvað viltu mèr?”

16.

Í höllina stè. —

Drottningin klappar í sæti hjá sèr:

„Kristín litla, sit hjá mèr!”

17.

Í sæti hjá sèr —

„Heyrðu það, Kristín, þerna mín:

hvað talaði minn kóngur til þín?”

18.

Þerna mín —

„Ríkissveinar mín báðu,

spurðu minn herrann að ráðum.”

19.

Báðu —

„Lýgr þú það, Kristín, þerna mín!

annað talaði minn kóngur til þín.

20.

Þerna mín —

Eg heyrdi það á míns herrans orð:

hann vildi vita mig í vígðri mold.”

21.

Herrans orð —

Drottningin talar við sveina sín:

„brennið hana báli frá Kristín!”

22.

Sveina sín —

Sveinninn svarar og varð við reiðr:

„annar væri þèr meiri heiðr.”

23.

Varð við reiðr —

Þeir tóku sèr lítinn ferjubát:

reru undan landi og voru vel kátir.

24.

Verjubát —

Þeir undu við stafni og skygðum brand:
og sigldu so fram í heiðid kóns land.

25.

Skygðum brand —

Akkeri kastar á hvítan sand:
þar stè hún frú Kristín fyrst á land.

26.

Á hvítan sand —

Sveinninn kom fyrir kónsins bord:
„kóngrinn í kristindóminum sendi yðr orð.”

27.

Fyrir kónsins bord —

„Hann sendi yðr orð og góðar gáfur:
fró Kristín til drottníngar ráðs.”

28.

Góðar gáfur —

„Það skal aldrei á meðan eg lífi:
að eg sè heiðnum kóngi gefin.”

29.

Á meðan eg lífi —

Laugardaginn lét hann sig í fontinn bera:
sunnudaginn skyldi brullaupid vera.

30.

Í fontinn bera —

Setr hún kistilinu sèr í hnè:
býtir upp með sveinunum gull og lè.

31.

Sèr í hnè —

„Heilsí þèr mínum herra:
guð gefi honum vel að vera!

32.

Herra —

Og so þeirri illu frú:
illa sveik hún mig í staðlegri trú.

33.

Illu frú —

Segðu mínum herranum í frá:
hversu við skiptum þeim skrinunum þá.

34.

Mínum herranum í frá —

Mitt var heilt, en hennar var brotið:
illa hef eg minnar þjónustu notið.

35.

Hennar var brotið,
illa hef eg minnar þjónustu notið.”

Vendi eg mínu kvæði í kross:
sjálfur guð hann veri með oss!

Hún er ein eðlu-rósa.

B.

(Arnam. 153, a, 10.)

1.

Kóngrinn talar við sveina sín:

„kallið á frú Kristínu, hún komi til mín!”

Hún er ein eðla rósa.

2.

Sveina sín:

„kallið á frú Kristínu, hún komi til mín!”

Sveinninn fór sem boðið var:

hann kom þar sem Kristín var.

Hún er ein eðla rósa.

3.

Sem boðið var —

Kristín axlar sín safala-skin,
so gekk hún fyrir kónginn inn.

4.

Safala-skin —

Kógrinn kastar kodda blá:
„únga Kristín, sittu þar á!”

5.

Kodda blá —

Hann klappar undir hennar hvítu kinn:
„eg vildi, þú værir mín.”

6.

Hvítu kinn —

„En mín drottning væri deyð,
skyldi eg fanga þig, rósin reyð!”

7.

Mín drottning væri deyð —

„Hættu þig, kóngur, talaðu ei það!
inargan þvingar það ekki má.”

8.

Talaðu ei það —

Drottningin stóð undir loptsins sal:
hlýðir hún á hvað þau höfðu að tala.

9.

Undir loptsins sal —

Drottningin talar við sveina sín:
„kallið á frú Kristín, hún komi til mín!”

10.

Sveina sín —

Kristín axlar sín safala-skin,
so gekk hún fyrir drottningu inn.

11.

[Safala-skiinn —]

Hægra fæti í höllina stè:

„sit heil, drottning! og hvað viltu mèt?”

12.

Í höllina stè —

„Heyrðu það, Kristín, þerna mín:

hvað talaði minn kóngur til þín?”

13.

Þerna mín —

„Riddarar og sveinar mín báðu:

eg spurði minn herrann að ráðum.”

14.

Sveinar mín báðu —

„Nú lýgur þú, þerna mín!

annað talaði minn kóngur til þín.

15.

Þerna mín —

Það heyrða eg á míns herrans orð:

hann vildi mig fyrir neðan jörð.

16.

Míns herrans orð —

Hann vildi mig fyrir neðan mold,

en speuna þitt eð mjúka hold.

17.

Fyrir neðan mold —

Hann vildi mig í moldu,

þig á grænni foldu.”

18.

Mig í moldu —

Drottningin talar við sveina sín:

„brennið á báli Kristínu, þernu mín!”

19.

[Við sveina sín —]

Smásveinar svörðuð og urðu við so reidir:
 „ofsnemma sórum við þér trúnaðar eida.”

20.

Urðu við so reidir —

Smásveinar tóku sér skip og fley,
 sigla í burt með þá vænu mey.

21.

Skip og fley —

Þeir sigla fram fyrir kónginn í Rín:
 riddarar og sveinar þjóna henni vel.

22.

Kónginn í Rín —

„Það skal aldrei, meðan eg má:
 eg sé heiðnum kóngi hjá.

23.

Meðan eg má —

Það skal aldrei, meðan eg lifi:
 eg sé heiðnum kóngi gefin.”

24.

Meðan eg lifi —

Laugardaginn lét hann sig í fontinn bera:
 á sunnudaginn skyldi þeirra brullaupið vera.

25.

Fontinn bera —

Kristín tók sér kistil í hnè:
 býtti sínum riddurum gulli og fe.

26.

Kistil í hnè —

„Heilsa þér mínum herra:
 guð gefi honum vel að vera!

27.

Minum herra —

Heitsið minni rikri frá :

og spyrið hana, hvernig vær skulum skipta skrini úr!

28.

Ríkri frá —

Mitt var heilt, en hennar var brotið :

illa hef eg minnar þjónustu notið.

29.

Hennar var brotið :

illa hef eg minnar þjónustu notið.¹⁷

Vendi eg mínu kvæði í kross :

Pètr og Páll að veri með oss.

Hún er ein edla rósa.

Overskrift. **A** : Kvæði af frúnni [**he** : frá] Kristínu.

Omkvæð. **Aa** overalt : edlu, **Abe** overalt : edla, og *sál.* også **B** det eneste sted, ordet står udskrevet.

A, v. 1, l. 2. vauu, **he** : yfirvann (i gentagelsen som **a**).

— v. 2, l. 1—2. Meðan . . . únga, *fattes* i **he**. L. 4. þá, **a** i gentag. : og þá. L. 4. kærustu, **e** : kæru (*ligeså* i gentag.).

— v. 3, l. 3. skada sem, **he** : skadann (*ligeså* i gentag.).

— v. 4, l. 3. skada, **e** : skadann (*ligeså* i gentag.). L. 3. sem . . . fá, **he** : hún fékk í ár (*ligeså* i gentag.).

— v. 5, l. 3. á hana, **he** : hana frá (*ligeså* i gentag.). L. 3. Kristínu, **he** : Kristín (**e** *ligeså* i gentag.).

— v. 7, l. 3. vill, **he** : vildi (*ligeså* i gentag.).

— v. 9, l. 3. sittu, **he** : sit (*ligeså* i gentag.). L. 3. kóngur, **h** her : konungur. L. 3. hvað, **he** : og hvað (*ligeså* i gentag.).

— v. 11, l. 3. yrðir, **he** : værir (*ligeså* i gentag.).

— v. 12, l. 2. vilda eg að, **he** : guð gæfi. L. 2. drottning, **e** : drottningin (*ligeså* i n. v.).

- A**, v. 13, l. 1. Min, *fattes i e*. L. 3. hún, **he**: og (*ligeså i gentag.*). L. 3. tala, **b**: hjala (*ligeså i gentag.*).
 — v. 14, l. 1. sala, **he**; **a** her: sal. L. 2. Drottningiu, **he**:
 Drottning. L. 3. á, *fattes i he* (**b** *ligeså i gentag.*). L. 3.
 hana, **he**: hana frú (*ligeså i gentag.*).
 — v. 15, l. 3. sittu, **he**: sit (*ligeså i gentag.*).
 — v. 16, l. 3. sit, **e** her: sittu.
 — v. 18, l. 3. spurðu, **he**: eg spurði (**e** *ligeså i gentag.*).
 L. 3. herrann, **he**: herra (**e** *ligeså i gentag.*).
 — v. 19, l. 1. Hele gentagelsen *fattes i b*. L. 2. Lýgt þú
 það, **he**: það l. þú.
 — v. 20, l. 2. það, *fattes i he*. L. 2. herrans, **he**: herra.
 L. 3. vita mig, **b**: mig vita; **e** blot: mig (*begge ligeså i
 gentag.*). L. 3. mold, **b**: jörð (**he** *sål. i gentag.*).
 — v. 21, l. 1. Herrans, **he**: Mins herra. L. 3. hana, **he**: á
 (*ligeså i gentag.*).
 — v. 22, l. 2. svarar, **he**: talar. L. 3. annar, **he** *begge
 gange*: annað.
 — v. 24, l. 2. og skygðum, **he**: á skeiðar. L. 3. heidið kóns
 land, **he**: heidið land (**b**: *ligeså i gentag.*; **e** *der blot*: land.).
 — v. 25, l. 1. Skygðum, **he**: Skeiðar. L. 2. kastar, **he**: köstundu.
 L. 3. frú, *fattes i e* (*ligeså i gentag.*).
 — v. 26, l. 3. **he**: hinn kristni kóngur sendi y. o. (*ligeså
 i gentag.*).
 — v. 27, l. 2. gúfnr, **he**: gjafir (*ligeså i n. v.*). L. 3. **he**:
 og frú Kristínu til drottningar hafa (*ligeså i gentag.*).
 — v. 28, l. 2. á, *fattes i he* (*ligeså i n. v.*)
 — v. 29, l. 3. brullaupid, **he**: þeirra brullaup (*ligeså i gentag.*).
 — v. 30, l. 3. upp með, **e** hún (*ligeså i gentag.*). L. 3. gull,
e: gulli, (*ligeså i gentag.*).
 — v. 32, l. 2. illu, **he**: örnu (*ligeså i n. v.*). L. 3. stadlegrí,
fattes begge steder i he.
 — v. 33, l. 2. Segðu, **he**: Segið. L. 2. herrannum, **b** her:
 herra. L. 2. í frá, **he** her: satt í frá.
 — v. 34, l. 1. í, *fattes i he*.
- B**, v. 7, l. 3. margan, *hdskr. har: m^a* (o: mann).
 — v. 15—17 *stá i hdskr. som to vers således*
 þ. m. a. t. m. k. t. þ.

það heyrðu eg á míns herrans orð:
hann vildi mig fyrir 'neðan mold.

M, h. o. h. v. m. f. n m.
en spennu þitt eð mjúka hold.
Hann vildi mig í moldu,
þig á grænni foldu.

55.

Ásbjarnar kvæði.

Kirstin beder sin moder om lov at skære klæder til
Esbern. Moderen svarer, at hun kan gøre som hun selv vil.

Så lagde hun klæde paa tiljer:
hun skar det i roser og liljer.

Hun skar i hans akselsøm
fagre snekke i striden strøm.

Hun skar på hans side
væne mø og blide.

Hun skar i hans bryste
ridderen møen kyste.

Så beder hun sin broder at bringe Esbern disse klæder.
Hvor skal jeg kunne det? siger han: jeg kender ikke Es-
bern. Han er let at kende, svarer Kirstin: når du kommer
på tinge, da ser du ham sidde i mitten med guldring på

hænde og slå harpen. Så udretter broderen da hendes ærinde, og mange mænd på tinget beundrede det skønne arbejde. Esbern siger:

Herre Krist signe de fingre små,
som her have roser skåret oppå!

Du skalt hende det bud hjembære:
at hun skal i mit bryllup være.

Men vil hun i mit bryllup være,
selv må hun da brudekronen bære.

Så sendte han hende gaver igen:
gylden kam og røde guldmen.

Denne vise findes på **dansk** hos Syv, nr. 40; hos Abr., nr. 66 og i Danm. gl. folkev., nr. 131; **svensk** hos Arwidss., nr. 116; **færøisk** i Schroters håndskrift, nr. 9; **norsk** endnu utrykt (se Danmarks gamle folkeviser III, s. 181).

De danske opskrifter have navnet Esbern Snare, og visen står da måske i forbindelse med vor nr. 20: „kvædi af Pètri bara og Ásbirni snara”, der i så fald måtte være en fortsættelse af denne og forudsætte, at Kirstin vel havde sin moders, men ikke sin faders minde til at give Esbern hjærte og hånd.

A(BC).

(A, a: Giss. Sv., 52. B: kgl. fol., 49. c: G. Ív., 49.
B: cod. Holm., 13. C: Arnam. 151, d, 7.)

Gulli ber hún spentan skó,
 blaðinn með ofnis bing:
 ein ber hún ángur fyrir þann öðling.

1.

Kristín beiddi móður sín:
 — Blaðin með ofnis bing —
 „lofaðu mér honum Ásbirni klæðin að skeral“
 — ein ber hún ángur fyrir þann öðling.

2.

Móðir svaraði allvel stíft:
 „sníddu og skerðu sem þú vilt!“

3.

Lagði hún klæði á þiljur:
 skar á rós og lilju.

4.

Lagði hún klæði á skemmu gólf:
 skar á rósir og liljur tólf.

5.

Hún skar á hans axla-saum
 fagra snekkju og stríðan straum.

6.

Hún skar á hans ermar fram
 það fegrsta dýr, sem í skógi rann.

7.

Hún skar á hans síðu
 eina mey so fríða.

8.

Hún skar á hans brysti:
riddarinn meyna kysti.

9.

Kristín talar við bróður sinn:
„færðu honum Ásbirni klæðin sín!”

10.

„Hvernig má eg honum klæðin bera?
eg kenni hann ekki Ásbjörn herra.”

11.

„Þegar þú kemr á örva þíng,
Ásbjörn sitr í miðjan hring.

12.

Ásbjörn sitr í miðjan hring,
stillir hörpu og ber gullhring.”

13.

„Þar eru þær, Ásbjörn! klæðin þín:
saumaði Kristín, systir mín.”

14.

Margir gáfu að klæðum gaum:
gull var dregið með hverjum saum.

14 b.

„Hamíngjan signi þær fingur smá,
sem hér hafa rósir skorið uppá!”

15.

Þú skalt henni boðin bera:
hún skal í mínu brullaupi vera.

15 b.

Vili hún í mínu brullaupi vera,
sjálf skal hún þá brúðrinn vera.”

16.

Hann sendi henni apr á gen
 — Hlaðin með ofnis þing —
 gylltan kamb og rauða gull-men.
 — Því ein ber hún ángur fyrir þann öðling.

D.

(Arnam. 153, e, 51.)

Kristín talar við móður síu:
 — Vill hún jómfúin mín —
 „lofa mér Ásbirni klæðin að skera!“
 — að biða,
 meðan eg þenkti rós undir hlíða.

Overskrift: **Abc**: Kvæði af Kristínu og Ásbirni; **B**: Kristínar kvæði.

Om kvæð. Det fuldstændige (stammen), der står over teksten, findes kun i **A** (**Ab** har: hjartan f. spentan). Ved de to i versene indflettede dele heraf er at bemærke fgdde: 1) hlaðin (hvis det går på hende, et. hlaðinn, hvis det går på skoou) findes sål. i alle tre opskrr.; kun har **Aa** én gang: hlaðið; **B** har: ofners, **C**: ofnir, ofnirs, ofuis. 2) ein osv. **Aa** har som oftest: því ein osv., meðens **AbcBC** altid begynde med: ein; **B** har ettsteds e[in] b[er] á[ngur] f[yrir] ö[ðling].

A, v. 1, l. 1. **C**: K. talar við m. s. L. 1. síu, **Abc**: sína. L. 2. **B**: má eg ei Ásbirni klæðin skera. L. 2. lofaðu, **Abc**: leyfðu.

- A**, v. 2, l. 1. Móðir, **Abe**: Móðirin. L. 1. svaraði, **C**: talað.
 L. 2. **Abe**: skerðu og sníddu s. þ. v.
- v. 3 fattes i **B**. L. 1. klæði, **C**: fót. L. 1. þújur, **AbeC**:
 þíju. L. 2. á, **Abe**: hún.
- v. 4 fattes i **C**. L. 1. **B**: Kastar klæðum á kirkju gólf. L. 2.
Abe: skar hún rós og l. t.; **B**: hún skar á rós og l. t.
- v. 5 fattes i **BC**.
- v. 6, l. 2. það, fattes i **C**. L. 2. sem, fattes i **BC**. L. 2.
 í, **Abe**: af (? á).
- v. 7 fattes i **C**.
- v. 8, l. 2. **Abe**: að ridd. m. k.; **BC**: allt hvað meyjuna
 [C: frána] lysti.
- v. 9, l. 1. bróður sinn, **Abe**: móður sín. L. 2. færðu,
Abe: færð. L. 2. sín, **Ae**: sín.
- v. 10. **B**: Eg kann honum ekki klæðin bera,
 eg þekki ei þann únga herra.
C: Eg kann ekki að þekkja hann,
 eg hef ekki séð hann.
 L. 2. Ásbjörn, **Abe**: að spurn þann.
- v. 11–12. **B** og **C** have her hver kun ett vers:
B (v. 9): Þá þú kemr á örva þing,
 hann Ásbjörn sitr í miðjum [hríng],
 stýrir hörpu en ber gullhríng.
C (v. 8): Þegar þú kemr á örva þing,
 hann stíllir hörpu en ber gullhríng.
B har herefter ett eller rettere to v., som fattes i **AC**:
 (v. 10): Þegar hann kom á örva þing,
 hann Ásbjörn sat í miðjum hríng,
 stýrði hörpu en bar gullhríng.
- v. 11, l. 1. örva, **Abe**: örvar. L. 2. **Abe**: hann Á.
 s. í m. h.
- v. 13, l. 1. eru, **B**: er. L. 1. þér, fattes i **C**. L. 2. saum-
 aði, **Abe**: er saumaði; **B**: saumaði hún; **C**: saumað hefir.
 L. 2. systir, **Abe**: dóttir.
- v. 14, l. 1. **B**: Hann settir í sundr og gefr að gæum. L. 1.
 Margir, **C**: Allir. L. 2. **B**: gull dregið er ni. hv. s.
- v. 14 b stár kun i **B** (13).
- v. 15, l. 1. **C**: þau skaltu henni boðin bera. L. 1. boðin,

sin arm og sværd í höjre hánd farer hann ud af jomfruburet, kløver brynje blá og røden skjold, når sin hest og fører møen af gård.

(Arnarn. 153, a, 8.)

1.

Eg var úti snemma myrgins,
so skal kvæðið inna:
eg sá standa á víðum velli
háfa borg og stinna.

2.

Eg sá standa í borgar turni
eina litju ljósa:
hún var so á allan hátt,
sem hver mann vildi kjósa.

3.

Eg batt minn hest við eikitré
í einum stað so lágum:
eg gekk mig í hæga lopt,
þar ríku frúrnar sváfu.

4.

Eg gekk mig [í] hæga lopt
og lét mig ekki saka:
lagði eg hönd á jómfrúr brjóst,
og bað eg hana vaka.

5.

Vaknaði sú hin ríka frú,
henni var fljótt til orða:
„haf þig í burtu, ríkur drengur!
þú átt lífi að forða.”

6.

„Eg vil upp í yðar sæng,
mitt eöla vífið bjarta!
og minnast við þitt megta hold,
treysta á hug og hjarta.”

7.

Lögðust þau í sængina
með so mikinn þunga:
vaknaði við so sáran draum,
þau heyrðu í sverðum sýngja.

8.

Hann tók frúna sèr í fang,
sverð með hægri hendi:
klyfr hann bjarta brynju blá
og rauðan skjöld út rendi.

9.

Og so snart af skemmu fram,
enginn riddarinn festi,
fram á einum borgar turni
uáði hann sínu essi.

10.

Eg hefi þar ekki á mót,
öllu væri hann ángri sviptur,
ættí hann fríða snót,
blómið ljóma lífs og vífs
og lifandi yndis rót.

V. 10 er kendelig et nyere tillæg.

57.

Þiðriks kvæði konúngs.

Kongedatteren stár í abbildgárd, da ungersvenden kommer gående. Hvad vil du her? siger hun. Jeg går mit eget ærinde, svarer han. Du går da ikke i bejletanker, siger hun, husk på, du er ene og venneles her. Det behøver du ikke at minde mig om, svarer svenden, men hvor fornem du end er, tør jeg dog vel møde dig. Ja, får min fader det at vide, siger møen, da er det ude med dig. Min kærlighed er mig dyrbarere end mit liv, svarer ungersvenden, og jeg vil og må vinde din igen.

Nogen tid efter spør kongen sin datter: hvi er din kjortel bleven så kort? Jeg gik mig i lund, svarer hun, og det var så hedt; så lod jeg mine terner korte min kjortel med saksen. Ikke er dette dine terners værk, siger kongen, men snarere er det kong Dideriks gerning. Birger (så kaldes kongen) sætter da skib i sø og farer did, hvor kong Diderik er, kæmper med ham i tre dage og lader livet i kampen.

(Arnam. 153, a, 6.)

Viðrinn vex, en völlrinn grór
í lundi,
harpan er mín hugarbót,
við skulum mæla með okkur mót,
munu þá hittast fundir;
Jómfrúin gleður menn allar stundir.

1.

Eg sá standa í borgartúni
eina frú,
hún er ekki á frèttum sein:
„og hvað viltú?“

Jómfrúin gleður menn allar stundir.

2.

„Eg fer minna erindanna“,
sagði sveinn.
„Falaðu ekki stúlkurnar!
því þú fer einn.“

3.

„Þú þarft ekki að minna mig
á málin slík:
eg skal finna þig, falda brik!
þó þú sèrt rík.“

4.

„Talaðu ekki þvilík undur!“
sagði frú:
„faðir minn sviptir lífi þig,
ef frèttir nú.“

5.

„Þó eg láti líf og önd
fyrir elsku þín,
eg skal mig í samri stund
í sæng til þín.“

6.

Kóngrinn spurði litlu síðar
dóttur sín:
„því er svo orðinn lágr og stuttur
möttull þinn?“

7.

„Eg sat undir eikinni,
 mér varð heitt:
 mínar þernur tóku söxin
 og skáru breitt.“

8.

„Þínar þernur kunna ekki
 að skera serk:
 heldur er það Þiðriks kóngsins
 handaverk.“

9.

Birgir setti bátinn fram
 á hlunna mar:
 sigldi hann svo til landanna,
 sem Þiðrik var.

10.

Börðust þeir svo dagana þrjá
 á grænni grund:
 þá misti kóngur lífið sitt
 á Þiðriks fund.

Jómfrúin gleður mennu allar stundir.

*Omkvæðets stamme. L. 4. við . . . mót gentages i hðskr. L. 5.
 munu, hðskr. : mana.*

58.

Klerksins kvæði.

Der er en klerk i pavens borg,
han er en höjbåren herre:
han haver faret vide om land
og vundet stor pris og ære.

Han kommer i fremmed land til en konges datter, bydes til hendes bord og fatter elskov til hende. Ved nattetid går han til hendes bur og udtaler sin kærlighed. Hun beder ham skynde sig derfra: hendes fader kommer did hver nat, og hans liv er da i fare. Men han svarer med at ønske sig og hende til sit fødeland: der skal al deres sorg slukkes.

Kongen kommer årle til buret at vække sin datter; men modtager der af munke og meer budskabet om, at datteren er borte: hun er da römt af land med den romerske klerk. Kongen sender da breve og bud ud over alt Serkland (Afrika) at de to flygtninge skulle gribes og brændes på bål. — Hermed afbrydes den eneste opskrift vi have af denne vise, der da vistnok fattes slutningen.

(Arnam. 153, a, 7.)

1.

Sá er einn klerkr í páfans borg,
er þrýddur veraldar skrauti:
hann hefir víða farið um lönd
og unnið stórar þrautir.

2.

Það var klerksins óðalag,
að sigla á millum landa:
hann fann eina fylkis dóttur
og frétti allt hið sanna.

3.

Hún bauð klerkinum undir sín borð
að eta og að drekka:
gjörla kennir hann frúinnar orð
og hrindir sút og ekka.

4.

Hann sá eina háfa höll
ljóst með kertum brenna:
hann leit upp í frúinnar sæng,
læk honum hugr til hennar.

5.

„Hættu þig, hættu þig, úngur riddari!
forðaðu þínu lífi!
hér kemur minn faðir hverja nótt
og veit hvað um mig liður.“

6.

Hann leit á sitt liljubláð,
talar hann þessum orðum:
„á því landi vildi eg vera,
sem eg var fæddur forðum.

7.

Á því landi vildi eg vera,
sem mínum ekka hrindi:
þángað mínar sorgir sendi,
enginn mann þær fyndi.“

8.

Kóngrinn sig til skemmu gekk
með sitt gjörvallt mengi:
„stand[ið] upp, hin ríka frú!
þér hafið sofið oflengi.“

9.

Anza honum allir í senn,
múnkar og so meyjjar:
„burt er horfin yðar ríka dóttir,
þér megið eptir þreyja.“

10.

Kóngrinn sendir sterkleg bréf
út í Serkja veldi:
þau skulu dapran dauðann fá
og brenna á björtum eldi.

59.

Systkina kvæði.

Jomfruen gik til brönd at blege lærred og lin; der kom en ridder ridende: han bød hende alt sit guld, om hun vilde love ham. Hvad skal jeg svare min moder, siger møen, når hun ser mig bære det guld? Ridderen svarer: sig, du har fundet det i lunde. Da siger møen:

Sid du neder og tal med mig!
alle mine sorger siger jeg for dig.

Jeg blev fød der hanen gol,
min moder døde, der oprandt sol.

Der de lagde min moder i muld,
da ringed de for min faders sjæl.

Da genkender ridderen hende, som sin søster og udbryder:

Ikke før jeg det vidste
at du varst min sester.

Fuldstændigere haves denne vise på **dansk** hos Syv, nr. 70; Abr., nr. 202; **svensk** i fire opskrifter hos Afzel., nr. 8 og II, s. 207; Arwidss, nr. 126,

A.

(**a**: Giss. Sv., 41. **b**: Brit. mus. 174., 42. **c**: kgl. fol., 39. **d**: G. Ív., 39).

Skipin liggja hær við sand,
þar er á fjöldi kalla;
dagur fagur þrýðir veröld alla.

1.

Jómfrú gekk til brunna,
— þar er á fjöldi karla —
hún bleikir sinn hvítan tvianna.
— dagur fagur þrýðir veröld alla.

2.

Bleikti hún sinn hinn hvíta fald,
þar kom riddari ríðandi í garð.

3.

„Allt mitt rauða gull gef eg þær.
ef þú vilt, frúin! lofast mér.“

4.

„Hvað skal eg minni móðurinni segja,
ef hún sèr mig rauða gull bera?“

5.

„Segðu, þú hafir fundið
undir einum lundi!“

6.

„Seztu niður hjá mèr!
eg skal segja þèr sorgir.“

7.

Eg var fædd þegar haniinn gól,
mín móðir dó þegar upp kom sól.

8.

Þá mín var móðir moldu hulin,
þá var hríngt til föðurs sálar.“

9.

„Eg það ekki vissi,
— þar er á fjöldi karla —
að þú varst mín systir.“
— dagur fagur prýðir veröld alla.

B.

(Jón Ól. Grv. Lex. isl. v. fagr).

Dimmt er í heiminum drottinn minn,
ðeginum tekr að halla;
dagur fagur prýðir veröld alla.

Overskrift. **B**: Incipit cantilena qvædam.

A, v. 2, l. 1. hinn hvíta fald, **ed**: hvíta hadd. L. 2. kom riddari, **ed**: komu riddarar.

— v. 5, l. 1. **ed** indskyde það foran fundið.

— v. 6, l. 1. **ed** indskyde þá foran hjá.

— v. 7, l. 1. fædd, **b**: fæddur. L. 2. mín móðir, **b**: móðir, **ed**: móðir mín.

— v. 8, l. 1. var móðir, **d**: móðir var.

— v. 9. **ed**: Eg það aldrei vissi fyrr, — nú vill aukast nauða styr.

60.

Ásu kvæði.

1.

Áse gik að stræde;
— Skrid vel skib —
fagert herte hun kvæde.
— veð Sikelø;
fagre tjælde sloge de under Samse.

2.

Áse ind i huset så,
fangen træl der bunden lå.

3.

„Velkommen, Áse lille hid!
du est kommen at lese mig.“

4.

„Ikke da tør jeg lese dig
jeg véð ikke, om du sviger mig.“

5.

„Så hjælpe mig Krist hin rige:
ingen skal anden svige!“

6.

Løste hun lænker, løste hun bånd,
løste hun både fod og hånd.

7.

„Faret har jeg om lande ni:
sveget har jeg de møer ti.

8.

Nu skal du være den ellevt' i tal:
aldrig jeg dig slippe skal.“

Hermed er visen ude i **ABC**; men **DEFIK** fortsætte:

9.

„Bid du mig kun en liden stund,
medens jeg går i grønne lund.“

10.

Bied han der en stund så lang,
aldrig kom hun hannem til hand.

11.

Satte hun sig til hviden hest,
af alle kvinder red hun best.

I denne visestump genkende vi en af de mest udbredte folkeviser, der i langt fuldstændigere former forekommer:
dansk: i en række af opskrifter, der alle ere trykte i Danm. gamle folkev. nr. 183 og én i S. Grundtvigs Engelske og skotske folkeviser, s. 233;
norsk: hos Landstad, nr. 69 og 70;

- svensk**: hos Afzel., nr. 82 og 83; Arwidss., nr. 44;
- engelsk**: Herd, I, s. 93; Sharpe's Ballad Book, nr. 17; Motherwell, s. 67; Sheldon, nr. 194; The Borderer's Table Book, VII, s. 367; Buchan, I, s. 22; II, s. 45 og 201; Eng. og sk. folkev., nr. 35, 36 og 37; jfr. Motherwell's Introduction, s. LXX; Jamieson's Illustr. of North. Antiq., s. 348.
- nederlandsk**: Mone's Anzeiger, V, sp. 448; Uhland, nr. 74 D; Horæ Belgicæ, II, s. 162 (2den udg., nr. 9 og 10); Willems, nr. 49 og 72; Eng. og sk. folkev. s. 239;
- tyisk**: Uhland, nr. 74; Meinert, s. 61 og 66; Herder, I, s. 79; Hoffmann's Schles. Volksl., nr. 12 og 13; Wunderhorn, I, s. 37; II, s. 274; IV, s. 101 og 301; Erk, I, 6, nr. 56; II, 3, nr. 13 og 14; Rochholz, s. 24; Simrock, nr. 6 og 7 (jfr. 8); Gräter's Idunna f. 1812, nr. 35; Erlach, II, s. 120; III, s. 450; IV, s. 216 og 598; Niolais Fegner, Almanach, II, s. 10; Kretschmer, nr. 72 og 92; Zuccalmaglio, nr. 95.
- italiensk**: fra Alessandria, i Canti popolari, raccolti da Oreste Marcoaldi, Genova 1855, s. 166; oversat på tysk i Literaturblatt des deutschen Kunstblattes, Decemb. 1858, s. 144;
- vendisk**: Haupt og Schmalzer, I, nr. 1;
- servisk**: i tysk oversættels hos Talvj, II, s. 74;
- estnisk**: Neus, nr. 2;
- finsk**: Schröter's Finnische Runen, s. 115.
- bretonsk**: Villemarqué's Barzas-Breiz, 4de udg. I, s. 305; på tysk hos Keller og Seckendorff, nr. 13.

A(BC).

(A, a: Giss. Sv., 44. b: kgl. fol., 41. c: G. Ív., 41.
 d: Brit. mus. 174., 44. e: Arnam. 153, e, 64 [kun 1ste
 vers]. B: Arnam. 151, d, 5. C: Arch, K, 2.)

1.

Ása gekk um stræti:
 — Far vel fley —
 heyrði hún fögur læti.
 — við Sikiley;
 fögurum tjöldum slógu þeir undir Sámsey.

2.

Ása gekk í húsið inn:
 hún sá þrælinn bundinn.

3.

„Ása litla, leystu mig!
 eg skal ekki svíkja þig.“

4.

„Eg þori ekki að leysa þig:
 eg veit ei, nema þú svíkir mig.“

5.

„Viti það kóngurinn ríki:
 hvorki annað svíki!“

6.

Leysti hún bönd af hans hönd,
 og svo fjötur af hans fót.

7.

„Nú hef eg farið lönd:
 tíu hef eg svikið sprund.“

8.

Nú ertú hin ellefta:
 — Far vel fley —

þér skal eg aldrei sleppa.“
 — við Sikiley;
 fögrum tjöldum slógu þeir undir Sámsey.

D(EFGHIKLM).

(**D**: Arch. O, 1. **E**: J. Steph., 13. **F**: Arch. D, 5.
G: Arch. B, 6. **H**: Arch. F, 22 [kun 1ste vers]. **I**:
 Berggreen, I, 85 (2den udg.). **K**: Ól. Davíðss. **L**: Gísli
 Konráðss., 15. **M**: Gísli Konráðss. 16).

1.

Ása gekk um stræti:
 — Far vel fley —
 heyrði hún fögur læti.
 — við Sikiley;
 fögrum tjöldum slógu þau undir Sámsey.

2.

Ása gekk í húsið inn:
 sá hún mann einn bundinn.

3.

„Heil og sæl, Ása mín!
 nú ertu komin að leysa mig.“

4.

„Eg þori ekki að leysa þig:
 eg veit ei, nema þú svfkir mig.“

5.

„Veit það sá hinn ríki,
 að hvorugt annað svfki.“

6.

Leysti hún bönd af hans höndum,
 og fjötur af hans fótum.

7

„Níu hefi eg farið lönd,
en tíu hefi eg svikið sprund.

8.

Nú ert þú hin ellefta:
þér skal eg aldrei sleppa.“

9.

„Bíðtu mín svo litla stund,
meðan eg geng í grænan lund!“

10.

Hann beið hennar lánga stund:
en aldrei kom hún á hans fund.

11.

Ása tók sinn hvíta hest:
allra kveuna reið hún mest.

12.

Ása gekk í helgan stein,
— Far vel fley —
aldrei gerði hún manni mein.
— við Sikiley;
fögurum tjöldum slógu þau uudir Sámsey.

Overskrift. **AadD:** Ásu kvæði; **Abc:** Kvæði af Ásu.

A, v. 1, l. 2. heyrði hún fögur, **d:** fögur heyrði hún.

— **v. 2, l. 1.** í húsið inn, **B:** í lundinn; **C:** um grundu. **L. 2.**
hún sá, **C:** sá hún; **B:** hún fann.

— **v. 3. B:** Vel þú komin, Ása mey! — þú munt ætla að
leysa mig. **C:** Hér ertu komin, Ása mín! — þú ert komin
að leysa mig.

— **v. 4, l. 2.** nema, **Abcd:** utan.

— **v. 5, l. 1.** kóngriinn, **AbcB;** **Aad:** kóngr í; **C:** sá hinn.
L. 2. hvorki, **B:** hverigt; **AbcC:** að hvörugt.

A. v. 6, l. 2. so *fattes* i **C.** L. 2. fót, **C:** fótum.

— v. 8, l. 1. **C:** þú ert nú sú ellefta.

D. *Om kvæð:* som i teksten sál i **DEFEHKA**, der alle have þau i sidste omkv. med undtagelse af **L.**, der har þeir og optegneren af **G** kender dem også, når han siger: Sumir hafa viðlagið: Far vel flei — fögrum tjöldum slógu þeir undir Sámsey. Men visen synges nu også med tre barbariske omkvæð, der træde i de tre gamles sted; **HEH** har alene dem, medens **DEFG** have både dem og de ældre. I **D** stå de med den bemærkning: Svona er viðkvæðið eptir Hljóða-Bjarna við þetta kvæði; i **E** hedder det kun: Aðrir hafa viðdragið svona, og i **H:** Brot af sama kvæði með öðru viðkvæði:

1) með kurt og pí, **DEH**; með kurtóbi, **EHE**; i **G** gives *bægge disse læsemåder.*

2) við Salófl, **DEHE**; við Lelódi, **E**; við Salódi, **HE.** (*der lader de to første omkvæð bytte plads.*)

3) hæginí hó, sýngini pump, kansilórum kantintórum pumpí, **D**; hæanna hó, singanna pump, sekulórum konditórum pumpí, **E**; hæjauna [el.: hýanna] hó, sýngjanna pump [el.: bú], kansillórin kantintórian og pumpí [el.: kansillórum kantinórum filomela og pumpí], **G**; sýngjum pump koutidórum babilórum fim fð, **HE**; hæjanna hó, hýanna hó, sýngjanna pumpí [el. pumpu] pumbú [*dette sidste dog kun én gang*], kansillórum kantintórum og pumpí [el.: kansellórum kantinórum filomel og pumpí], **HE.**

D. v. 2 *fattes* i **L.** L. 2. sá [**GEHE**: hitti, **HE**: fanu] hún þrælinn bundinn **EFGHEA**.

— v. 3, l. 2. nú, *fattes* i **HE.** Dette vers lyder i **L.** (v. 2) således:

Velkomin Ása meyarlig

(el.: Vel er Ása mey komin),

eg vænti þú ætlir að leysa mig.

— v. 4, l. 1. **EHE**: Ekki þori eg að leysa þig; **GEHE**: Eg kann ekki að leysa þig. L. 1. ekki, **L:** ei.

DD, v. 4. *Efter dette vers følger i **NE** ett vers (v. 4) sålydende:*

Ása tók að kalla hátt,
þá kom hennar faðirinn brátt.

— v. 5. **N**: það veit guð hinn ríki, — að eg þig ei svíki; **W**: Viti það sá hinn ríki *etc.* **MA**: Viti það Pétur í ríki *etc.* **L**: Konungurinn ríkinu í, — hann veit að eg svik þig ei.

— v. 6, l. 1. Leysti hún, **NE**: Skar hún, **L**: Hún leysti. L. 1. höndum, **NEWEAL**: hönd. L. 2. og fjötur, **DEE**: fjötur; **N** og fjöturinn; **L**: einnig fjötur. L. 2. fótum, **L**: fót.

— v. 7, l. 1. Niu, **NE**: Um níu. L. 1. farið, **L**: kannað. L. 1. lönd, **WEA**: um lönd. L. 2. en *fattes* í **WEAL**.

— v. 8. **W**: Nú ertu búin að leysa mig, — aldrei skal eg sleppa þér. L. 1. **WE**: þú ert mín [**WEA**: sú] hin [*fattes* í **MA**] ellefta.

— v. 8. *Efter dette vers følger i **L** (der er en blanding af **A**- og **D**-klassen) ett vers (v. 8), der lyder:*

Húu lét binda hans hönd og fót,
einnig fjötur á hans fót.

— v. 9, l. 1. svo, **N**: hær, **MA**: um.

— v. 9—10. *Mellem dem har **NE** (v. 10—11) en gentagelse af v. 4—5 sålydende:*

Eg þori ei að sleppa þér,
eg veit ei nema þú svikir mig.
það veit sá hinn ríki,
hvorngt annað svíki.

— v. 10. *Hertil svarer **WE** 12:*

Ása gekk í grænan lund,
aldrei kom hún á þrælsins fund.

L. 1. lánga, **MA**: svo lánga, **N**: litla. L. 2. en *fattes* í **WEA**. L. 2. húu, **MA**: Ása.

Versesfølgen ses af denne tavle.

A BC:	1	2	3	4	.	5	6	7	8
D :	1	2	3	4	*	5	6	7	8	.	9	.	.	10	11	12	
E :*	6	7	8	.	9	10	11	12	.	.	
F :	1	2	3	4	.	5	6	.	7	.	8	.	.	9	.	.	
G :	1	2	.	3	
H :	1	
I :	1	2	3	4	.	5	6	7	8	.	9	.	.	10	.	11	
K :	1	2	3	4	.	5	6	7	8	.	9	.	.	10	.	.	
L :	1	.	2	3	.	4	5	6	7	8	
M :	1	2	.	3	4	

* *Ett blad med de fem første vers er udrevet af hdskr.*

61.

Åsu dans.

Åse og Signe vare Gunnars døttre. Signe blev bortgiftet, men Åse bar end sit hovedguld. Da går hr. Peder, som véd, at Åse er ene i sit bur, did om nat, banker på og beder hende lade sig ind. Men Åse svarer:

Ingen da haver jeg stævne sat,
og ingen lader jeg her ind om nat.

Da plukker hr. Peder nagler og låse fra døren og går ind og i seng til hende. Om morgenen giver han Åse en guld-ring med de ord: skulde du føde et barn, så sig dog ingen dets faders navn! Og dermed fór hr. Peder bort på sit skib. Tiden led, og det ord kom Gunnar for øre, at hans datter Åse fór ikke ene, men havde barn under hjerte. Han sender da bud efter hende. Længe tode hun fod og hånd, og længe kæmmed hun sit fagre hår, ti nødigt gik hun for sin fader. Da hun kommer til ham, slår han hende under øre, så blodet flyder, og jager hende af gårde:

„Pak dig, pak dig, du hådingskvind!
og kom du aldrig i gårde min!

Pak dig, pak dig, du onde vætt!
skændet haver du al din æt.“

Moderen god er barnet best:
hun gav Åse både sadel og hest.

Da siger Gunnar i spot:

Ikke skal Åse dog ene fare:
den blinde svend skal tage hende vare.

Den medgift under jeg hende vel:
den halte hund og den blinde træl.

Åse rider da af gård, først til sin gifte søster, der står ude og byder hende velkommen. Åse svarer:

Jeg skøtter ej om din klare vin,
men lån du mig stenstue din!

Da Signe heraf forstår hendes tilstand, forlanger hun Åses

fæstensring for at låne hende hus, og da Åse afslår dette, viser hun hende bort med de samme hådingsord, som faderen brugte. Åse rider da videre til sin fostermoders gård. Manden Torbjörn står ude og ser Åse komme; han kalder på sin hustru, Gyde, og siger hende det.

Gyde hun kaster sømme sin:
„Velkommen, Åse, datter min!

Velkommen, Åse, datter min!
gak du i loft og drik der vin!

„Jeg skotter ej om din klare vin,
men lån du mig stenstue din!“

Hende tilbyder Åse sin fæstensring i løn; men Gyde beder hende beholde den selv, og følger hende i loft, hvor hun samme nat føder en dreng. Ham lader hun kalde Magnus; hun siger ingen, hvem hans fader er, men han vokser op hos hende i Gydes og Torbjörns gård. Da drengen er fem (eller tolv) vintre gammel, møder han ude paa marken hr. Peder, som genkender moderens træk og spør om hans herkomst. Da han hører moderens navn, giver han sig til kendo som drengens fader og følger med ham ind, hvor Gyde og Åse sidde. Han kysser dem begge og spør Åse, hvorfor han intet har hørt fra hende:

Hvi er du borte fra fader din?
mon du skulde gælde brøde min?

Så sender han bud efter Gunnar, og da denne kommer og har taget sæde hos ham, spør hr. Peder ham ad:

Hvi jog du af gårde datter din?
skulde hun vel gælde brøde min?

Så slår han Gunnar, så blodet rinder, og jager ham fra sig med de ord:

Selv er jeg på gods og guld så rig,
at aldrig skal Åse trænge til dig.

Pak dig, pak dig nu, niding led!
lad mig dig aldrig for øjne se!

Så fæster han Åse med guld og land og holder bryllup med hende*).

Denne vise genfindes på **dansk** i to opskrifter, Danm
gl. folkeviser nr. 269.

A.

(a: kgl. fol.. 29. b: G. Ív., 29. c: Giss. Sv., 28. d:
Brit. mus. 174. 32.)

1.

Gunnar á sèr dætur tvær:
— Sumarið mun líða —
Ása og Signý heita þær.
— Þá var sleginn dans undir hlíða.

2.

Signý manni gefin var,
en Ása gull á höfði bar.

*) A, 85 siger vel at hr. Peder lod Gunnar hænge; men dette vers, (som genfindes i andre viser) er sikkert kun ved en fejltagelse løbet med ind her.

3.

Herra Pétur frèttir það:
Ása ein í lopti var.

4.

Klappar á dyr með lófa sín:
„lúk upp, Ása, og láttu mig inn!“

5.

„Eg læt hær engan inn um nátt:
eg hefi við engan stefnur átt.“

6.

Eg læt hær engan inn um sinn:
eg hefi engum stefnt hær inn.“

7.

Fattar hefir hann fingur og smá:
með listum plokkar hann lókur í frá.

8.

Ása kastar kodda blá:
„herra Pétur, hvíldu þar á!“

9.

„Lítt var eg þinn herra þá,
þú vildir ei láta lókur í frá.“

10.

Pétur kastar kodda blá:
„smásveinn minn, þú sit þar á.“

11.

Pétur sezt á sængurstokk,
drógu þeir af honum silkisokk.

12.

Pétur talar við sveina sín:
„berid hana Ásu í sæng til mín!“

13.

Lágu þau svo lánga nátt:
skröfudu margt, en söngu fátt.

14.

„Ef þú kannt að eiga barn,
greindu aldrei föðursins nafn!

15.

Þó þú kunnir að eiga svein,
gjörðu aldrei á föðurnum grein!“

16.

Eptir þeirra morgunþing,
gaf hann Ásu rauðan hring.

17.

Pétur stò á bryggjusporð:
„farðu vel, Ása, og mundu mín orð!“

18.

Sá kom kvittur í Gunnars garð:
Ása ein fyrir sorgum varð.

19.

Gunnar talar við sveina sín:
„kallið á Ásu, dóttur mín!“

20.

Sveinar komu fyrir Ásu borð:
„faðir yðar sendi yður orð.“

21.

Lengi klæddi hún lítinn fót:
treg var hún á föður mót.

22.

Lengi þvæði hún litla hönd:
treg var hún á föður lönd.

23.

Lengi kembdi hún fagurt hár:
tæg var hún á föður ráð.

24.

Axlar hún yfir sig safalaskinn,
svo gengur hún í höllina inn.

25.

Hægra fæti í höllina stò:
„sittu heill, faðir! og hvað viltu mèt?“

26.

Gunnar klappar á sæti hjá sèt:
„Ása litla, sittu hjá mèt!“

27.

Því ertu föl og því ertu fá,
sem sú brúður með barni stár?“

28.

„Hvort eg er föl, og hvort eg er fá,
þæt liggur þæt litið á.“

29.

Hann sló henni þústur á kinn:
„hafðu það fyrir viljann þinn!“

30.

Hann sló hana í annað sinn:
blóðið féll um safalaskinn.

31.

„Burtu, burtu, hin vonða þá!
svo eg megi þig aldrei sjá.“

32.

Burtu, burtu, hið vonða þý!
kom þú aldrei í minn bý!“

33.

Móðir góð er barni bezt:
hún gaf henni bæði sōðul og hest.

34.

„Ása skal ekki fara ein:
henni skal fá einn blindan svein.“

35.

Ása hægt í brjósti hló,
og spurði sveininn; „hvert skal nú?“

36.

Sveinninn henni svaraði bert:
„þar eru öll ráðin, sem þú ert.“

37

„Við skulum ríða suður á hól:
þar býr fyrir mín systirin góð.“

38.

Riðu þau holt, og riðu þau hraun,
fagrar lágu leiðir um.

39.

Þegar þau komu suður á hól,
Signý úti í dyrum stóð.

40.

„Velkomin, Ása, systir mín!
gakk í búð og drekk hær vín!“

41.

„Eg vil ei þitt skíra vín:
ljáðu mēr leyniloptin þín!“

42

„Eg ljæ þær ei leyniloptin mín,
nema þú gefir mēr hringinn þín.“

43.

„Lítt man eg þá það ástarband:
aldrei kemur hann þér á hand.“

44.

„Burtu, burtu, hín vonða þá!
svo eg megi þig aldrei sjá.“

45.

Burtu, burtu, hið vonða þý!
komdu aldrei í minn bý!“

46.

Ása stò á hvítan hest:
allra kvenna reið hún mest.

47.

Ása hægt í brjósti hló,
og spurði sveininn: „hvert skal nú?“

48.

Sveininn henni svaraði bert:
„þar eru öll ráðin sem þú ert.“

49.

„Við skulum ríða suður á skóg:
þar býr fyrir mín íóstran góð.“

50.

Ríðu þau bæði holt og hraun,
fagrar lágu leiðir um.

51.

Þegar þau komu suður á skóg,
þorbjörn úti í dyrum stóð.

52.

Þorbjörn kallar á Gyðu sína:
„komin er Ása; dóttir þín.“

53.

Gyða kastar saumum sín:
„velkomin, Ása, dóttir mín!

54.

Velkomin, Ása, dóttir mín!
gakk í búð og drekk hér vín!“

55.

„Eg vil ei þitt skíra vín:
ljáðu mér leyniloptin þín!“

56.

„Gjarnan, það er mér svo skylt,
hvar í býnum sem þú vilt.“

57.

Þegar að sól á fjöllum rauð,
Ása þoldi sára nauð.

58.

Þegar sól á fjöllum skein,
Ása fæddi fríðan svein.

59.

Gyða spurði dóttur sín:
„hvað skal heita sonurinn þinn?“

60.

„Gefa skal honum fagurt nafn:
heiti hann Magnús merka-mann.“

61.

Þá var sveinninn vintra þrè,
þegar hann stè fyrir móður hnè.

62.

Þá var sveinninn vintra fimn,
þegar hann gekk út og inn.

63.

Þá var sveinninn vintra tólf,
þegar hann stò á hallargólf.

64.

Sveinninn úti í ökrum stóð,
þá herra Pétur að garði fór.

65.

„Hver á þig, enn úngi sveinn?
þú ert hér úti á ökrum einn.“

66.

„Ása heitir móðir mín,
dóttir Gunnars undir hlíð.“

67.

„Heiti hún Ása móðir þín,
þá er eg sannur faðir þinn.“

68.

Tekur hann sveininn undir sín skinn,
svo gengur hann í loftið inn.

69.

Kyssti hann Gyðu fyrir sinn munn,
Ása gaf sig færra um.

70.

Kyssti hann Ásu ástarkoss:
„því komstu eigi að fagna oss?

71.

Því ertu í burt frá föður þín?
eða lét Gunnar þig gjalda mín?“

72.

Enginn mann það af henni fékk:
hver það átti, er hún með gekk.

73.

Pètur talar við sveina sín!
„kallið á Gunnar, hann komi til mín!“

74.

Sveinninn kom fyrir Gunnars berð:
„herra Pètur sendi yður orð.“

75.

Axlar hann yfir sig safalaskinn,
svo gengur hann í loptið inn.

76.

Pètur klappar í sæti hjá sèr:
„heyrðu það, Gunnar, sittu hjá mèr?“

77.

Því rakstu í burtu dóttur þín?
eða átti Ása að gjalda mín?“

78.

Hann sló honum pústur á kinn:
tárin féllu á safalaskinn.

79.

Hann sló hann í annað sinn:
blóðið féll um safalaskinn.

80.

Hann sló hann í þriðja sinn:
„hafðu það fyrir viljann þinn!“

81.

Ása skal aldrei þurfa þín,
þó þú látir hana gjalda mín.

82.

Nóg á eg gull og nóg á eg fè:
ei þarf hún Ása að þiggja af þèr.

83.

Burtu, burtu, hinn vondi þá!
svo eg megi þig aldrei sjá.

84.

Skriðtu í burtu, hinn vondi þá!
komdu ei fyrir mín augun blá!“

85.

Það var þeirra skilnaðar-fundur:
Gunnar hëkk sem annar hundur.

86.

Setur hann Ásu sèr í hnè:
festi hann frú og gaf henni fè.

87.

Setur hann Ásu sèr á hönd:
festi hann frú og gaf henni lönd.

88.

Þar var bæði gleði og gaman:
— Sumarið mun líða —
herra Pétur og Ása gefin voru saman.
— þá var sleginn dans undir hlíða.

B.

(a: cod. Holm., 9. b: Arnam. 153, e, 1 [kun 1ste vers].)

1.

Gunnar á sèr dætur tvær
— Sumarið man líða —
Ása og Signý hētu þær.
— þá var sleginn dans undir hlíða.

2.

Signý manni gefu var,
Ása gull á höfði bar

3.

Ásu var fengið erlegt hús:
þángað var margur halur fús.

4.

Herra Pètur af fjalli fór:
sá hann hvar ein skemma stóð.

5.

Klappar á dyr með lófa sinn:
„ljúktu upp, Ása, lát mig inn!“

6.

„Eg læt hær öngan inn um nátt:
hef eg hær til þerou fátt.“

7.

Fattar hafði hann fingur og smá:
með listum plokkar hann lokur í frá.

8.

Kastar hún til hans kodda blá:
„herra Pètur, sittu þar á.“

9.

„Lítt var eg þinn herrann þá,
þú vildir ei láta lokur í frá.“

10.

Setti hann sig á sængarstokk,
dró hann sjálfur af sèr sokk.

11.

Pètur skipar sveinum sín:
„berið Ásu í sæng til mín!“

12.

Lögðust þau í sæng um nátt,
skröfuðu margt, en söngu fátt.

13.

„Kunnir þú að eiga svein,
gjörðu aldrei á föðurnum grein!“

14.

Sá kom kvittur í Gunnars höll:
hún Ása væri ei einsömul öll.

15.

Gunnar skipar sveinum sín:
„kallið á Ásu, hún komi til mín!“

16.

Lengi þvoði hún lítið hár:
treg var hún Ása á föðurs ár.

17.

Lengi þvoði hún litla hönd:
treg var hún Ása á föðurs lönd.

18.

Hægra fæti í höllina stè:
„sitið heill, faðir! og hvað vilið mèt?“

19.

„Því ertu fól, og því ertu fár,
eins og brúðr með barni stár?“

20.

„Því er eg fól og því er eg fá:
eg stár optast bókum hjá.“

21.

„Því fer mjólk úr brjóstum þín,
eins sem brúðr með barni býr?“

22.

„Það er ei mjólk, og það er ei vín,
heldur er það af hjarta þín.“

23.

Hann sló hana högg á kinn:
„hafðu það fyrir vilja þinn!“

24.

Hann sló hana í annað sinn:
blóðið féll um kápuskinn.

25.

Haun sló hana í þriðja sinn:
blóðið féll um stofu inn.

26.

„Burtu, burtu, hin vonða þrá!
eg vil þig hvorki beyra nè sjá.“

27.

Ei skal hún Ása ríða ein:
fá skal henni blindan svein.

28.

Hafa skal hún í heimanmund
blindan svein og haltan hund.“

28.

Ása talar við sveininn þá:
„hvert á löndin skulum við gá?“

30.

Sveinninn anzar henni so bert:
„þar eru öll ráð, sem þú ert.“

31.

„Við skulum ríða okkur suðr á hól:
þar býr undir mín systirin góð.“

32.

Þegar hún Ása að garði óð,
Signý úti dyrum stóð.

33.

„Velkomin, Ása, systir mín!
Hér er í blandi mjöðr og vín.“

34.

„Eg vil ei þinn mjöð nè vín:
ljáðu mér leyndarloptin þín!“

35.

„Ljæ eg þer lopt og læstan þing,
ef þú gefur mér góða gullhring.“

36.

„Lítt man eg það ástarband:
hann kemur aldrei þer á hand.“

37.

„Skríttu burt, hin vonða vætt!
þú skammar upp alla þína ætt.“

38.

Ása talar við sveininn þá:
„hvert á löndin skulu við gá?“

39.

Sveininn anzar henni so bert:
„þar eru öll ráðin, sem þú ert.“

40.

„Við skulum ríða suður á skóg:
þar fyrir býr mín fóstura góð.“

41.

Þegar hún Ása að garði fór,
þorbjörn úti dyrum stóð.

42.

Þorbjörn sagði Gyðu sín:
„komin er hún fóstur-dóttir þín.“

43.

Gyða kastar sax og saum:
meira gaf hún að Ásu gaum.

44.

„Velkomin, Ása, fóstura mín!
hér er í blandi mjöðr og vín.“

45.

„Eg sinni ei um þinn mjöð nè vín:
ljá þú mér leyndarloptin þín!

46.

Ljáðu mér lopt og læstan bing!
eg skal gefa þér góða gullhring!“

47.

„Ljæ eg þér lopt og læstan bing:
eigðu sjálf þinn trygða-hring!“

48.

Þegar sól á fjöllum rauð,
hún Ása þoldi þúnga nauð.

49.

Þegar sól á fjöllum skein,
hún Ása fæddi fríðan svein.

50.

Létu þær svein í lítið skrin,
báru hann so á millum sín.

51.

Þá var sveinninn vintra fimm,
þá hann stè í býnn inn.

52.

Herra Pètr af tjalli fór:
sèr hann hvar einn sveininn stóð.

53.

„Hver á þig, hinn úngi sveinn?
þú ert hær í ökrum einn.“

54.

„Ása heitir mín móðir blíð:
dóttir Gunnars undir hlíð.“

55.

„Ef hún Ása er móðir þín,
þá er eg sannur faðir þinn.“

56.

Hann tekur sveininn undir sín skinn,
gengur so í höllina inn.

57.

Kyssti hann Gyðu fyrir sinn munn:
Ása gjörir sèr minna um.

58.

Kyssti hann Ásu ástarkoss:
„því komstu ekki að fagna oss?“

59.

Því fyrstu frá fæður þín?
áttir þú að gjalda mín?“

60.

„Því fór eg frá fæður mín,
að eg átti að gjalda þín.“

61.

Pètur kallar á sveina sín:
„kallið á Gunnar, hann komi til mín.“

62.

Hægra fæti í höllina stè:
„sitið heill, Pètur, og hvað vilið mèt?“

63.

„Því læztu burtu dóttur þín?
eða átti hún að gjalda mín?“

64.

„Ekki átti hún að gjalda þín:
heldur gjalda þráleiks sín.“

65.

Hann sló Gunnar högg á kinn:
blóðið féll um söðla-skinu.

66.

Hann sló hann í annað sinn:
blóðið féll um strætið inn.

67.

Hann sló hann í þriðja sinn:
„hafðu það fyrir dóttur þín!“

68.

Pètur setti Ásu sèr í hnè,
gaf henni bæði gull og fè.

69.

Hann gaf henni koss á kinn:
„Ása skal ekki þurfa þín.“

70.

Pètur blandar mjöð og vín:
— Sumarið mun líða —
Ása faldar höfuðlín,
— þá var sleginn dans undir hlíða.

C.

(Arnarn. 151, c.)

1.

Gunnar á sér dætur tvær
 — Sumarið mun líða —
 Ása og Signý heita þær.
 — Þar var sleginn dans undir hlíða.

2.

Signý manni gefin var,
 Ása gull á höfði bar.

3.

Klappar á dyr með lófa sín:
 „ljúktu upp, Ása, og láttu mig inn!“

4.

„Eg læt hær engan inn um nátt:
 eg hef við engan stefnur átt.“

5.

Fattar hefir hann fingur og smár:
 með listum plokkar hann lokurnar frá.

6.

Herra Pètr sezt á sængur-stokk,
 sveinar drógu af honum skarlats-sokk.

7.

Herra Pètr talar við sveina sín:
 „berið Ásu í sæng til mín!“

8.

Lágu þau svo lengi um nátt:
 skröfuðu margt, en sýngu fátt.

9.

Enn í þeirra morgunbág,
gaf hann Ásu rauðan háing.

10.

„Ef þú kant að eiga svein,
gjörðu aldrei á föðurnum grein!

11.

Ef þú kant að eiga barn,
greindu aldrei föðursins nafn!“

12.

Herra Pètr stè á bryggjusporð:
„lifðu vel, Ása, mundu mín orð!“

13.

Þá kom kvittur í Gunnars garð:
Ása ein fyrir sorgum varð.

14.

Gunnar talar við sveina sín:
„kallið á Ásu, hún komi til mín!“

15.

Sveinar komu fyrir Ásu borð:
„yðar faðir sendi yður orð.

16.

Sendi yður orð og kveðju blíð:
bað yður koma á samri tíð.“

17.

Lengi klæddi hún litinn fót:
treg var hún á föður inót.

18.

Lengi þvodi hún litla hönd:
treg var hún á föður lönd.

19.

Lengi kembdi hún fagurt hár:
treg var hún á föður ráð.

20.

Hægra fæti í höllina stè:
„heill sèrtu, faðir! og hvað viltu mèr?“

21.

Gunnar kastar kodda blá:
„Ása litla, sittu þar á!

22.

Því ertu bleik, og því ertu blá;
eins og sú nær með barni stár?“

23.

„Þó eg sè bleik, og þó eg sè blá,
þar liggur þèr lítið á.

24.

Þess tjáir ekki að dylja:
riddarinn fékk sinn vilja.“

25.

Hann gaf henni pústr á kinu:
„hafðu það fyrir viljann þinn!“

26.

Hann sló bana í andað sinn:
blóðið féll um safala-skinn.

27.

„Skríttu í burt, hju vonda vætt!
þú skammar upp alla þína ætt.

28.

Skríttu í burt, hið vonda þý!
komdu aldrei í minn bý!“

29.

Móðir góð er barni bezt:
gaf henni bæði söðul og hest.

30.

„Ei skal Ása ríða ein:
það skal fá henni blindan svein.“

31.

Ása hægt í brysti hló,
spurði hún sveininn: „hvert skal nú?“

32.

Sveinninn svarar henni bert:
„þar eru öll ráðin, sem þú ert.“

33.

„Við skulum ríða suðr á hól:
þar býr fyrir mín systirin góð.“

34.

Ríðu þau holt, og ríðu þau hraun,
sléttar lágu þar göturnar um.

35.

Þegar þau komu suðr á hól,
Signý úti dyrum stóð.

36.

„Velkomin, Ása, systir mín!
hèr er í blandi mjóðr og vín.“

37.

„Eg skeyti ekki um þitt skíra vín:
ljáðu mèr leynd í loptum þín!“

38.

„Leynd í lopti skaltu fá,
ef þú gefur mèr hrínginn blá.“

39.

„Lítt man eg það ástarband:
kemur hann aldrei þær á hand.“

40.

„Skrittu í burt, hin vonða vætt!
þú skammar upp alla þína ætt.“

41.

Skrittu í burt, hið vonða þý!
komðu aldrei í minn bý!“

42.

Ása hægt í brysti hló,
spyr hún sveininn: „hvert skal nú?“

43.

Sveininn svarar heuni bert:
„þar eru öll ráðin, sem þú ert.“

44.

„Við skulum ríða suðr á skóg:
þar býr fyrir mín fóstur góð.“

45.

Þorbjörn úti í dýrum stóð,
Ása litla að garði fór.

46.

Þorbjörn inn til Gyða sín:
„komin er Ása, fóstur þín.“

47.

Gyða kastar saxi og saum:
gefr hún meira að Ásu gaum.

48.

„Velkomin, Ása, dóttir mín!
hèr er í blandi mjóðr og vín.“

49.

„Eg skeyti ei um þitt skíra vín:
ljáðu mér leynd í loptum þín!“

50.

Gyð, svaraði allvel stilt:
„Þar í býinn sem þú vilt.“

51.

Leiddi hún hana í það háfa lopt:
fáir höfðu komið þar opt.

52.

Þegar sól á fjöllum rauf,
Ása þoldi sára naud.

53.

Þegar sól á fjöllum skein,
fæddi hún Ása fagran svein.

54.

Þá var sveinninn vintra fimm,
þegar hann læk sèr út og inn.

55.

Sveinninn útá akri stóð:
herra Pètr að garði fór.

56.

„Hver á þig, hinn úngi sveinn?
þú reikar so úti einn.“

57.

„Ása heitir móðir mín,
dóttir Gunnars undir hlíð.“

58.

„Sè hún Ása móðir þín,
þá er eg sannur faðirinn.“

59.

Tók hann sveininn undir sitt skinn:
bar hann so í loptið inn.

60.

Kyssti hann Gyðu fyrir sinn munn:
Ása gaf sig færra um.

61.

Kyssti hann Ásu ástarkoss:
„Því komstu ekki á móti oss?

62.

Því fórstu í burt frá föður þín?
eða áttirðu að gjalda mín?“

63.

Herra Pètr kallar á sveina sín:
„kallið á hann Gunnar, að hann komi til mín!“

64.

Sveinar komu fyrir Gunnars borð:
„herra Pètur sendi yður orð.

65.

Sendi yður orð og kveðju blið:
bað yður koma á samri tíð.“

66.

Gunnar talar við sveina sín:
„Þið skuluð sækja hesta mín.

67.

Þið skuluð sækja gángvarann grá:
þar vil eg sjálfur sitja uppá.“

68.

Gunnar sezt á hvítan best:
allra manna reið hann mest.

69.

Hægra fæti í loptíð slò:
„heill sèrtu. Pètr! og hvað viltu mèt?“

70.

„Því rakstu í hurtu dóttur þín?
eða átti hún að gjalda mín?“

71.

„Enginn maðr það af henni fékk,
hver það átti, sem hún með gekk.“

72.

Hann gaf honum pústr á kinn:
„hafðu það fyrir dóttur þín!“

73.

Hann slo hann í annað sinn:
blóðið rann um safala-skinna.

74.

„Eigðu sjálfur gull og fèð!
hún Ása þarf þess ekki með.“

75.

Setti hann Ásu sèt í hnè:
hann gaf henni bæði gull og fè.

76.

Herra Pètur siglir út í land:
— Sumarið mun líða —
festir Ásu sèt við hand.
— þar var sleginn dans undir hlíða.

D.

(J. Steph., 4.)

1.

Gunnar átti dætur tvær:
 -- Sumarið mun líða —
 Ása og Signý hétu þær.
 -- Þá var sleginn dans undir hlíða.

2.

Signý mauni gefin var,
 Ása gull á höfði bar.

3.

Pétur frètti suður um haf.
 að Ása ein í lopti svaf.

4.

Pétur kallar á sveina sín:
 „farið og söðlið hesta mín!

5.

Söðlið hann Bleik, og söðlið hann Brún!
 eg ætla að ríða í Ásu tún.“

6.

Hann klappar á dyr með lófa sín:
 „ljúktu upp fyrir mæ, Ása mín!“

7.

„Eg get ei látið lokur frá,
 því mæ stár engin þerna hjá.“

8.

Fattar hafði hann fingur og smá:
 með listum plokkar hann lokur frá.

9.

Pètur kallar á sveina sín:
„setið Ásu í sæng til mín!“

10.

Hvort þau töludu mart eða fátt,
eina þjuggu þau sæng um nátt.

11.

Hann gaf henni rauðan gullhring:
„hafðu það í morgunþing!“

12.

Ef þú kannt að eiga barn,
gefðu ekki föðurnum nafn!

13.

Ef þú kannt að eiga svein,
gjörðu ekki á föðurnum grein!“

14.

Pètur stè á bryggjufel:
„sit heil, Ása, og mun mig vell!“

15.

Pètur stè á bryggjusporð:
„sit heil, Ása, og mun mín orð!“

16.

Þar kom kvittur í Gunnars garð:
hún Ása fyrir sorgum varð.

17.

Gunnar kallar á sveina sín:
„segið, hún Ása komi til mín!“

18.

Sveinninn kom fyrir Ásu borð:
„faðir yðar sendi yður orð.“

19.

Lengi þvoði hún lipran fót:
treg var hún á fœður mót.

20.

Lengi þvoði hún lipra hönd:
treg var hún á fœður fund.

21.

Lengi þvoði hún lipra kinn:
treg var hún fyrir fœður sinn.

22.

Hægra fæti í höllina stè:
„sittu heill, faðir! hvað viltu mèt?“

23.

Gunnar kastar kodða blá:
„Ása litla, sit þar á!“

24.

„Eg vil ekki sitja þar á:
gullbúið sax þar undir lá.“

25.

Gullbúið sax og gullbúinn kníf:
það má skada mitt únga líf.“

26.

„Er það satt, sem mèt er sagt,
að þú hafir ást við riddara lagt?“

27.

„Ei er sat! það þèr er sagt,
að eg hafi ást við riddara lagt.“

28.

„Hví ertu fól, og hví ertu fá,
eins og þær með barni gá?“

29.

„Ei er eg fól, og ei er eg fá:
ei mun eg með barni gá.“

30.

Hann gaf henni högg á kinn:
„hafðu það fyrir viljann þinn!“

31.

Hann gaf henni pústra tólf,
svo blóðið rann um ballargólf.

32.

„Burt, ó burt, þitt pútuskinn!
kom þú aldrei hingað inn!“

33.

Ei má hún Ása ríða ein:
fáið henni blindan svein!“

34.

Móðirin góð er barni bezt:
Ásu gaf hún sёðul og hest.

35.

Ása spurði sveininn sinn:
„hvern veg skulum halda um sinn?“

36.

Sveinninn svarar Ásu bert:
„þar eru öll ráðin, sem þú ert.“

37.

„Við skulum ferðast fram undir hól:
og fá hjá systur minni skjól.“

38.

Signý úti í dyrunum var.
er Ásu þar að garði bar.

39.

„Velkomin, Ása, systir mín!
eg hefi blandað þér bjór og vín.“

40.

„Eg vil ei þinn bjór og vín:
en ljá mèt leyndarloptin þín!“

41.

„Gefðu mèt þinn rauða gullhring,
ef eg skal ljá þér læstan bing.“

42.

„Litt mynda eg þá ástarband:
hann kemur aldrei þér í hand.“

43.

„Burt hëðan, burt, þú vonða vætt!
þú hefir skemmt upp þína ætt.“

44.

Ása spurði sveininu sían:
„hvört skulum við halda um sinn?“

45.

Sveinninn svarar Ásu bert:
„þar eru öll ráðin, sem þú ert.“

46.

„Við skulum fara suður um skóg:
þar er fyrir mín fóstra góð.“

47.

Magni úti í dyrunum stóð,
þá Ása þar að garði fór.

48.

Magni finnur Gyðu sín:
„hèr kemur hún Ása, fóstra þín.“

49.

Gyða kastar skærum og saum:
meira gaf hún Ásu gaum.

50.

„Velkomin, Ása, dóttir mín!
eg hefi blandað þér mjöð og vín.“

51.

„Eg vil ei þinn mjöð nè vín:
ljáðu mér leyndarloptin þín!

52.

Eg skal gefa þér rauðan hring,
ef þú ljær mér læstan bing.“

53.

„Eg vil ei þinn rauða gullhring,
en ljá skal eg þér læstan bing.“

54.

Þegar sól sat á fjöllum rauð.
þoldi hún Ása þunga nauð.

55.

Þegar sól á fjöllin skein,
fæddi hún Ása fagran svein.

56.

„Sveini skal gefa göfugt nafn:
heiti Magnús, merki magn.“

57.

Þegar hann var vetra fimur,
þá gekk hann í höllina inn.

58.

Þegar hann var vetra tólf,
þá gekk hann um hallargólf

59.

Þar kom skip við saltan sund:
herra Pétur stè á land.

60.

Hann tók svein og horfði á:
„hví ber þú svo augun blá?

61.

Hver ertú, hinn fagri sveinn?
leikur þú hér úti einn?“

62.

„Ása heitir móðir min fríð,
dóttir Gunnars undir hlíð.“

63.

„Ef Ása heitir móðirin,
þá er eg sannur faðir þin.“

64.

Hann tók síðan þann sveininn,
og leiddi hann í loftið inn.

65.

Hann kysti Gyðu fyrir sinn munn:
Ása gaf sig færra um.

66.

Hann kysti Ásu ástarkoss:
„hví komtu ekki á móts við oss?“

67.

„Því kom eg ekki fyrir þig,
að eg var slegiu fyrir mig.“

68.

„Því ertu frá föður þín?
áttir þú að gjalda mín.“

69.

„Ekki átti eg að gjalda þín,
heldur eigin vilja mín.“

70.

Pètur kallar á sveina sín:
„segið, hann Gunnar komi til mín!“

71.

Þeir koma svo fyrir Gunnars borð:
„herra Pètur sendi yður orð.“

72.

Gunnar stè á hvítan hest:
hann reið allra manna best.

73.

Hægra fæti í höllina stè:
„heill sèrtu, Pètur! hvað viltu mèt?“

74.

„því braktir þú dóttur þín?
átti hún að gjalda mín?“

75.

„Ekki átti hún að gjalda þínu,
heldur eigin vilja sín.“

76.

Hann sló Gunnar högg á kinn:
„hafðu það fyrir viljann þinn!“

77.

Hann sló þá í annað sinn,
svo blóðið féll um safala-skiun.

78.

Hann sló hann þá þústra tólf,
svo blóðið féll um hallargólf.

79.

„Eigðu hana nú, Pétur minn!“

„Hafðu skömm fyrir!“ — sagði hinn.

80.

Hann setti sveininn sèr í hnè:

gaf honum bæði gull og fè.

81.

Hann festi Ásu sèr við hönd,

gaf henni bæði gull og lönd.

82.

Hvað í rekkju höfðust að,

— Sumarið mun líða

hver á frjálst að hugsa um það.

— dettur niður dans undir hlíða.

E.

(Br. Jónss. s. 86—95.)

1.

Gunnar átti dætur tvær:

— Sumarið mun líða —

Ása og Signý hétu þær.

— þá var sleginn dans undir hlíða.

2.

Signý gefin manni var,

hún fór út af garði þar.

3.

Herra Pétur að garði fór,

hann sá hvar var skemma stór.

4.

Klappar á dyr með löfa sín:
„ljúktu upp fyrir mér, Ása mín!“

5.

„Eg læt hær ekki lokuna frá:
fyrst mér var þarna engin hjá.“

6.

Mjúkar hefir hann fingur smá:
með listum lauk hann lokunni frá.

7.

Þau lágu þar af um lánga nátt:
töluðu margt, en söngu fátt.

8.

Eptir þenna mörgunþing,
Ásu gaf hann rauðan hring.

9.

Eptir þenna morgundúr,
Ásu gaf hann löndin þrjú.

10.

„Láttu engan vita þitt mein,
þó þú elskir úngan svein.“

11.

Láttu engan á þær sjá,
þó þú berir þunga þrá.“

12.

Gunnar sendi sveininn sinn:
„segðu Ásu að koma hær inn!“

13.

Lengi kembir hún lítið hár:
treg er hún sinn föður að sjá.

14.

Lengi þvær hún litla kinn:
treg er hún í höllina inn.

15.

Lengi þvær hún litla hönd:
treg er hún á föðurs lönd.

16.

Lengi þvær hún litinn fót:
treg er hún á föðurs mót.

17.

Hægri fæti í höllina stè:
„heill særtu, faðir! og hvað viltu mèt?“

18.

„Svo ertu blá, og svo ertu bleik,
sem þú sært fyrir brjósti veik.“

19.

Hann sló hana högg á kinn:
„hafðu það fyrir trúskap þinn!“

20.

Hann sló hana í annað sinn,
svo blóðið rann um Ásu kinn.

21.

Móðirin kastar sessu blá:
„dóttir mín, Ása! sittu þar á.

22.

Snáfaðu burtu, skækjuskinn!
komdu ei fyrir míu augun inn.

23.

Einsýnan hest og einsýnan pilt:
farðu með hana hvert þú vilt.“

24.

„Hvert skulu[m] við nú halda bert?“
 „Þar eru öll ráðin, sem þú ert.“

25.

„Við skulum halda út að hól:
 þar býr fyrir mín systirin góð.“

26.

Þegar þau komu út að hól,
 hún Signý úti dyrunum stóð.

27.

„Velkomin, Ása, systir mín!
 blandað hefi eg þér mjöð og vín.“

28.

„Eg hirði ekki um þitt mjöð nè vín,
 ljáðu mér leyndarloptin þín!“

29.

„Eg skal ljá þér læstan hring,
 ef lætur mig fá þinn rauða hring.“

30.

„Litt vinn eg það fyrir ástaband:
 aldrei kemur hann þér á hand!“

31.

„Snáfaðu burt, þin arma þrá!
 komdu ei fyrir min augun blá!“

32.

„Hvert skulum við nú halda bert?“
 „Þar er öll náðin, sem þú ert.“

33.

„Við skulum halda austr á skóg:
 þar býr fyrir mín fóstren góð.“

34.

Þegar þau komu austr á skóg,
hann Þorbjörn úti dyrunum stóð.

35.

Þorbjörn kallar á Gyðu sín:
„komin er Ása, fóstura þín.“

36.

„Velkomin, Ása, fóstura mín!
blandað hefi eg þér mjöð og vín.“

37.

„Eg hirði ekki um þitt mjöð nè vín,
ljáðu mér leyndarloptin þín!“

38.

„Hvert af loptunum sem þú vilt,
hvildu þar í svo hægt og stilt.“

39.

Hún leidir hana í það hæga lopt,
þar hafa margir sofð opt.

40.

Þegar sól að víði fór,
hún Ása bar þá þúngan móð.

41.

Þegar sól á víði skein,
hún Ása fæddi friðan svein.

42.

Svo ólu þær upp úngan svein,
það vissi ei nema hún Gyða ein.

43.

Þá ellefu vetra sveinninn var,
hann stóð útá ökrum þar.

44.

Herra Pétur að garði fór,
hann sá hvar var skemma stór.

45.

„Hver á þenna fríða svein?“
„Ása heitir móðir mín.“

46.

„Ef Ása heitir móðir þín,
þá er eg sannur faðir þinn.“

47.

Söðli Blá og söðli Brún:
við skulum ríða í Gunnars tún.“

48.

Þegar þeir komu á Gunnars lóð,
hann Gunnar úti dyrunum stóð.

49.

„Hvar fyrir slóstu dóttur þín?“
„Eg sló hana fyrir svikin sín.“

50.

Hann sló Gunnar högg á kinn:
„hafðu það fyrir dóttur þín!“

51.

Hann sló hann í annað sinn,
svo blóðið rann um Gunnars kinn.

52.

Hann tók Ásu í sín knè,
— Sumarið mun líða —
hann gaf heuni gull og fè.
— Þá var sleginn dans undir hlíða.

F.

(Gisli Konráðss., 14.)

1.

Gunnar átti dætur tvær:

— Sumarið mun hlíða —

Ása og Signý hétu þær.

— Þá var sleginn dansinn til hlíða.

2.

Signý manni gefin var,

Ása eftir ógipt var.

3.

Pétur frètti suðr um sjó:

Ása ein í skemmu bjó.

4.

Gekk svo inn á landið hann,

kom um nótt að Ásu rann.

5.

Klappaði á dyr með lófa sín:

„ljúktu upp, Ása, kæra mín!“

6.

„Ei lýk eg þér lokunum frá:

seinna eg þess gjalda má.“

7.

Fattar hefir hann fingur og smá:

með listum plökkar hann lokurnar frá.

8.

Ása kastar kodda á gólf:

„setist þar á sveinar tólf!“

9.

Ása kastar kodda blá:
herra Pétur sat þar á.

10.

Gisti hann um nætur þrjár,
svaf hjá honum snótin klár.

11.

Móður finnur Ása þá,
litum hennar brugðið sá,

12.

„Því ertu svo bleik og blá,
eins og þú með barni stá.“

13.

„Ei er eg bleik, og ei er eg blá,
og því síður með barni stá.“

14.

Móðir gaf henni högg á kinn,
svo blóðið rann um safala-skin.

15.

Gunnar gaf henni pústra tólf,
svo blóðið rann um hallargólf.

16.

Ása mælti þá við svein:
„hæðan vil eg flýja ein.“

17.

Við skulum riða norðr um slóð,
þar [er] fyrir mín systirin góð.“

18.

Signý úti dyrum beið,
þá Ása heim að garði reið.

19.

„Velkomin, Ása, systir mín!
þér skal bera bjór og vín.“

20.

„Ei vil eg þinn bjór og vín,
ljáðu mér leyndarloptin þín!“

21.

„Burtu, burtu, vonda vætt!
þú skammar upp alla þína ætt.“

22.

„Við skulum ríða suður um slóð,
þar býr fyrir mín fósttran góð.“

23.

Fósttran úti dyrum beið,
þá Ása heim að garði reið.

24.

„Velkomin, Ása, dóttir mín!
þér skal bera bjór og vín.“

25.

„Ei vil eg þinn bjór og vín,
ljáðu mér leyndarloptin þín!“

26.

Þegar sól á fjöllum skeyn,
Ása fæddi fagran svein.

27.

Þá kom skip við rauðan sand,
herra Pétur stò á land.

28.

„Því er hún Ása úr ríki þín?
átti hún að gjalda míu?“

29.

„Ekki átti hún að gjalda þín,
heldur vondra verka sín.“

30.

Börðust þeir um dagana þrjá,
að hvorugr vann þar annan á.

31.

„Eigðu hana, Pétur minn!“
— Sumarið mun líða —
„Hafðu skömm fyrir!“ — sagði hinn.
— Þá var sleginn dansinn til hlíða.

Overskrift: Ásu dans, **A d f f n C**; **A a b**: Kvæði kallað Ásu dans; **B**: Ásu kvæði (vikivakakvæði); **F**: Kvæði frá Gunnarsdætrum.

A. c består alene i en række antydninger af versenes begyndelser, således:

[1] Gunnar á sér

[4] Klappar á dyr

[2] Sigurý manni

[5] Eg læt hær

[3] Herra Pétur

[6] Eg læt hær

c udelader v. 10, 46, 80, 81, 82, 83 og 85, men har to vers som fattes i **abd**, nemlig 1) mellem v. 77—78 ett, som begynder: Enginn mann það, altså Gunnars svar som i **C**. 71; 2) i steden for v 80—83 ett, som begynder: Hafðu öðrum börnum þín, altså svarende til **C**. 74; **c** har altså 83 i steden for 88; dens øvrige afvigelser fra **abd** ere disse: v. 20: Sveinninn kom fyrir; 31: Burt, i burt; 32: Burtu, burt; 36: Sveinninn svaraði: 42: Eg ljæ þær ekki; 43: Lítt man eg það; 45: Burt, i burt; 48: Sveinninn svaraði; 50: Riðu þau holt; 56: Gjarnan, gjarnan; 64: Sveinninn úti; 80: Skriðtu i burt.

- A**, v. 4, l. 2. **b**: lúktu upp Ása og lát mig inn.
 — v. 7, l. 1. Fattar, **b**: fatta. L. 2. hann lokur, *fattes i b*.
 — v. 9, l. 1. herra, **d**: herrann. L. 2. ei, **bd**; **u**: eigi (*ligesá i v. 41, 42 og 55*).
 — v. 17, l. 2. farðu, **b**: far. L. 2. og, *fattes i d*.
 — v. 18, l. 1. Sá, **d**: þá.
 — v. 20, l. 1. Sveinar, **d**: Sveinninn.
 — v. 25, l. 2. og, *fattes i d*.
 — v. 26, l. 2. sittu, **b**; **ud**: sit.
 — v. 28, l. 2. **b**: þar liggur þær litið á.
 — v. 29, l. 1. henni, **bd** (*og e*); **u**: hana.
 — v. 30, l. 1. i, *fattes i d*.
 — v. 32, l. 1. hið, *fattes i d*. L. 2. kom þú, **d**: komdu.
 — v. 35, l. 2. og, *fattes i bd*.
 — v. 36, l. 1. henni svaraði, **d**: svaraði henni (*ligesá i v. 48*).
 — v. 43, l. 1. þá, *fattes i d*.
 — v. 56, l. 2. býnum, **d**: býnn.
 — v. 60, l. 2. merka-, **b**: merkur, **d**: merkja.
 — v. 67, l. 2. faðir, **d**: faðirinn.
 — v. 68, l. 2. loptið, **d**: loptin (*ligesá i v. 75*).
 — v. 69, l. 2. Ása, **b**: En Ása. L. 2. sig, **bd**; **u**: sér.
 — v. 72, l. 2. er, *fattes i d*.
 — v. 74, l. 2. sendi, **bd**; **u**: sendir.
 — v. 79, l. 2. um, **b**: á.
 — v. 81, l. 2. látir, **bd**: lètir.
 — v. 84, l. 2. augun, **bd**; **u**: augu.
 — v. 86, l. 2. hann, *fattes i d*.
 — v. 87, l. 2. hann, *fattes i bd*.
- EE**. *Omkvæð 2: foran dans stár ved sidste v. indskudt ett: mikill.*
- C**, v. 23, l. 2. *Hdskr. har i klammer vedföjet to afvigende læsemåder: þar stár enginn þinn sveinninn á, og: þar á enginn þinn sveinninn á.*
 v. 29, l. 1. *Hdskr. har: Móður barnið.*
 v. 73, l. 1. hann, *hdskr.:* hana.

- E.** *Optegneren har til omkvædets sidste verslinje gjort følgende anmærkning: måske: inntil hlýða, því undir hlíðum á ekki við „líða“, nema „undir hlýða“ sè kinninyrði, sem líkast er, og til v. 44, l. 2: hefði eg trúnd væri öðruvísi (t. a. m. hann kom þar sem sveinninn stóð), en Gunnbildur segist hafa lært það svona.*
- F,** v. 2, l. 2. *Som variant anfører hdskr.: Ása gull á höfði bar v. 12, l. 1. og blá, hándskr.: á kinn. v. 14, l. 2. safala-skin, hándskr.: svala kinn.*

62.

Þorkels kvæði Þrándarsonar.

Torkil Trundesön lokker Adeluds, hr. Laves datter, og sover hos hende. Da dette kommer Torkils fader for øre, giver han ham, for at afbryde et forhold, hvoraf han venter tvist og drab, med bud og brev til kongen af Frisland: han skal fare did i følge med Esbern Snare. Efter i kirken at have taget afsked med Adeluds, sejler Torkil til Frisland og bringer kongen sin faders brev. Kongen læser brevet, river det itu og siger så: din fader er mig syv tønder guld skyldig, som han har forholdt mig af min fædrearv; dem skal du nu stå mig inde for; og kongen byder da sine hirdmænd at lægge Torkil i lænker. Han værger sig mandelig, men bliver til sidst bunden og sat i fængslet med hele sit følge.

Imidlertid bejler Stig Jonssön til Adeluds. Hun siger først, at hun vil ikke have saa gammel en mand, og tilstår derpå sin kærlighed til Torkil, men hendes fader svarer, at Torkil er i sikker forvaring i Frisland, og hun må da tage Stig Jonssön. For at skjule, at hun ikke er mø, overtaler hun sin terne Kristine Jonsdatter til at gå i brudeseng for sig. Fjorten dage efter brylluppet kommer Torkil tilbage, ser Adeluds i kirken med konehue på og spør da, hvo der har vovet at tage hendes hovedguld. Han dræber i sin harme den svend, der svarer, at det var Stig Jonssön. Efter messen taler han med Adeluds og siger, at han vil dræbe hendes husbond; men Adeluds svarer, at gör han det, får han hende aldrig, og beder ham hellere at ægte en anden mø: Ingeborg Iversdatter på Hol. Da Torkil kommer hjem, og hans moder gör ham samme forslag, følger han det og ægter Ingeborg. Hun dør i sin første barselsæng og få måneder efter falder Stig Jonssön i krigen. Torkil ægter da Adeluds og giver hendes terne sadel og hest og tre byggede gårde.

Saaledes alle tre opskrifter, kun at den sidste (C) lader det være hr. Lave, der skikker Torkil til Frisland med et brev, hvori han lover kongen et hundred mark guld for hvert år, han holder Torkil fangen.

Dansk haves visen med de samme navne i flere opskrifter, af hvilke en har været trykt mangfoldige gange, først som flyveblad (det ældste bekendte tryk er af 1635) og siden hos Syv, nr. 69 og hos Abr., nr. 200.

Svensk: Afzel., I, s. 86; Arwidss., nr. 36.

A.

(a: Arnarn. 153, f, 1. b: Arnarn. 153, e, 2
[kun 1ste vers]).

1.

Það er hann Þorkell Þrándarson,
hann ríðr sig undir ey:
lokkar hann únga Aðallist,
velborna mey.

Sefr hin ríka rós á hans armi.

2.

Lokkar hann únga Aðallist,
dóttur herra Loga:
hún lét honum þau klæðin skera,
honum sómði vel að bera.

3.

Það er hann Þorkell Þrándarson;
hann sefr á systur barmi:
fullar lá hann vikur sjö
á stoltsjómfrúinnar armi.

4.

Enginn maðr það vissi,
og enginn maðr það sá:
nema sú yngsta þjónustumey,
er stoltar-frúin á.

5.

Það er hann Þorkell Þrándarson,
víða er manna getið:
að því spurði hans kærri faðir,
hvar hann hefði setið.

6.

„Eg hefi verið að veiða dýr
 í herra Loga skóg:
 hver þar kemur eptir mig,
 sá fangar dýrin nóg.“

7.

Eg hefi verið að blanda bjór
 í herra Loga haga:
 hver þar kemur eptir mig,
 sá fangar góða daga.“

8.

„Þú hefir verið að veiða dýr
 í herra Loga skóg:
 þú veiðir þá hina fögru hind,
 hún ber þig skjótt í róg.“

9.

Heyrðu það, Þorkell Þrándarson!
 þú mátt þig við því vara:
 þú skalt þig til Frislands fara
 með Ásbirni snara.“

10.

Það er hann Þorkell Þrándarson,
 hann kann vel orðum venda:
 „eg skal boðinn og búinn til,
 hvert þér vilið mig senda.“

11.

Það var einn so blíðan dag,
 — guð gefi oss góðan tíma! —
 Adallist sig til kirkju gengr
 með sælu móður sína.

12.

Úti í miðjum garðinum
axla þær sín skinn:
Aðallist sig til kirkju gengr
með höfuðgullin fimm.

13.

En svo ræð hún Aðallist
sinni móður að svara:
„hverir eru þeir sendimenn,
til Fríslands eiga að fara?“

14.

Svaraði frúin Gunnhildur,
hún brosti undir sín skinn:
„það er hann Þorkell Þrándarson,
beztí vinrinn þinn.“

15.

Aptur ræð hún Aðallist
sinni móður að svara:
„guð, sá öllu góðu ræðr,
gefi honum vel að fara!“

16.

Lesin var þar messan,
súngið var þar þrim:
Þorkell fram með skörunum gengr,
kveður vinina sín.

17.

Þorkell fram með skörunum gengr,
kveður frúr og mey:
seinast sinn hinn bezt: vin,
Aðallist undan ey.

18.

„Heyrðu það, sæla sæti mín!
felldu ei fyrir mig tár!
það skal okkar lukkan vera:
komi eg aptr í ár.“

19.

„Heyrðu það, Þorkell Þrændarson!
mart kann til að bera:
opt kemur sú lítil stund,
verður að löngum trega.“

20.

Riddarinn stó á hvítan hest,
hyggst í burt að ríða,
hann tók í hennar hægri hönd:
„lifðu vel, unnustan fríða!“

21.

Níu vikur lágu þeir
í söltum sjá:
þeir tóku ekki seglin af
fyr en Fríslands kónginn sjá.

22.

Þegar þeir komu í borgar-hlið,
aklar hann sín skinn:
so snúðulega gengur hann
fyrir Fríslands kónginn inn.

23.

Leysti hann bréf af linda sèr
og lagði í kóngsins hnè:
„það er á sannur boðskapur,
minn faðir sendi þér.“

24.

Kóngurinn við bréfnum tók,
bráðlega leit hann á:
hafði hjá sér búinn hníf
og skar þau í stykkinn smá.

25.

„Heyrðu það, Þorkell Þrándarson!
hvað eg segi þér:
fjórtán tunnur rauða-gulls
skyldugr er hann mér.

26.

Hann hefir minni fædurleifð
haldið um lönga daga:
þú ert hans nú yngsti son,
þá skalt því verða að svara.“

27.

Kóngurinn kallar
á hermennina þrjá:
„takið hann Þorkel Þrándarson
og leggið fjötrinn á.“

28.

Það er hann Þorkell Þrándarson,
rykkti búnum kníf:
hann stakk so fyrir þeirra brjóst,
að allir mistu líf.

29.

Mikið var að heyra
til Jórsala fram;
þeir tóku hann Þorkel Þrándarson
við átjándan mann.

30.

Þeir tóku hann Þorkel Þrándarson
við nítjándá svein:
fyr en hann kom í myrkvastofu,
vann hann þeim öllum mein.

31.

Af sumum hjó hann höndina,
af sumum hjó hann fót:
allir þeir á mót honum voru
biðu þess aldri bót.

32.

Tvennum eykur vísunum,
— hlýði þeir sem vilja!
heiman fór Stigur Jónsson
Aðallistar að biðja.

33.

[„Heyrðu það, minn kæri faðir!
segja vil eg þér frá]:
það er hætt á úngum rldri
gamlan mann að fá.“

34.

„Heyrðu það, mín sæla dóttir!
segðu mér satt í frá:
er sá annar öðlingrinn,
sem þinn stár hugrinn á?“

35.

„Annar er sá öðlingur,
minn stár hugrinn á:
það er hann Þorkell Þrándarson,
til Fríslands sigldi í ár.“

36.

„Heyrðu það, mín kæra dóttir!
lóng eru þín mein:
hann situr sig á Fríslandi,
kemur aldri heim.“

37.

Frú var sett á brúðar-bekk
fyrir utan sinn allan vilja:
faðir og móðir gengu fyrir,
málann hennar að skilja.

38.

Tárin ruðnu af augunum,
vættu hvíta brá:
illa líkadi frú Gunnhildi,
hún það vatnið sá.

39.

„Því þegir þú ekki? vonda vætt!
þú kant þig ekki stilla:
segðu heldur mönnum til,
hvað þér líkar illa!“

40.

„Heyrðu það, mín sæla móðir!
gefðu ei orðin sár!
annan daginn og þriðja
skulu við minnast á.“

41.

Það var síð aþtan,
rökkur féll á:
þá eiga brúðirnar
til sinnar sængur gá.

42.

„Heyrðu það, Kristín Jónsdóttir!
 hvers eg beiði þig:
 eina nótt eða allar tvær
 liggðu mey fyrir mig!

43.

Eina nótt eða allar tvær
 liggðu á riddarans arm!
 mundi eg ei þess biðja þig,
 ef vissirðu ei minn harm.“

44.

„Heyrðu það nú, Aðallist mín!
 illt er synd að gjöra:
 fyrir þig vilda eg kvenna helzt
 bera þann aldurs trega.“

45.

Það var eitt sinn seint um kveld,
 sleginn var villu viðr:
 Aðallist sté af sængarstokk,
 en þernan lagðist niðr.

46.

Þar leið ekki á milli,
 nema hálfur mánuðr einn:
 þá kom þorkell þrandarson
 af Fríslandi heim.

47.

Það var einn so blíðan dag,
 — guð gefi oss góðan tíma! —
 Aðallist sig til kirkju gengr
 með sælu móður sína.

48.

Útí miðjum garðinum
axla þær sín skinn:
Aðallist í kirkju gengr
með frúarfaldinn sinn.

49.

Það er hann Þorkell Þrándarson,
spurði sveina sín:
„hver hefir fella þau höfuðgull,
sem fyr bar unnustan mín?“

50.

Það var einn smásveinn,
er honum ræð að svara:
„það var Stígur Jónsson,
það þorði vel að gjöra.“

51.

Það er hann Þorkell Þrándarson,
hann er sig maðrinn bráðr:
hann sló so til frúinnar sveins,
að heilinn fauk um rjáfr.

52.

Lesin var þar messan
súngið var þar þrim:
Þorkell fram með skörunum gengr,
heilsar vinum sín.

53.

Þorkell fram með skörunum gengr,
heilsar frúm og mey:
seinast sínum bezta vin,
Aðallist undan ey.

54.

„Eg vil vega þann riddara,
er sefr á þínum armi:
svæfa hann á sútar karmi,
liuna so okkar harmi.“

55.

„Ef vegr [þú] hann Stíg Jónsson,
ei segi eg þar til já:
þó eg lifi hundrað ár,
aldri sef eg þèr í hjá.“

56.

Heyrðu það, Þorkell Þrándarson!
hvað eg tala við þig:
Kristín litla Jónsdóttir
lá hún mey fyrir mig.“

57.

„Gef eg henni söðul og hest
og búgarða þrjá:
minna gaf hann herra Stígr,
á frúinnar armi lá.“

58.

„Heyrðu það, Þorkell Þrándarson!
þiggðu ráðin góð:
þeirrar máttu brúðar biðja,
dóttur Ívars á Hól.“

59.

„Þeirrar má eg brúðar biðja,
hún er sig so rik:
uggir mig það, Aðallist mín!
hún sè þèr ekki lík.“

60.

[Heim reið Þorkell Þrándarson
með svo miklu veldi:
hvorki neytti hann matar nè öls
á því sama kveldi.

61.

Til orða tók hún móðir hans:
„Því eruð þér ókátir,
sem þér hafið í sóttum legið
eða sterka frændur látið?“]

62.

„Ekki hef eg í sóttum legið,
nè sterka frændur látið:
kvinnan sú, sem Stígr hefir fest,
veldur mínum gráti.“

63.

„Heyrðu það, Þorkell Þrándarson!
Þiggðu ráðin góð:
þeirrar máttu brúðar biðja,
dóttur Ívars á Hól.“

64.

Svaraði Þorkell Þrándarson,
— eg hirði ei, hver þess spyr:
„herra guð signi það heidurs víf,
mér kendi það ráðið fyr!“

65.

Ekki mátti hún Aðallist
í þeirra brullaupi vera:
það var eina morgunstund,
hún bar so sáran trega.

66.

Íngibjörg á Hóli
fæddi syni þrjá:
sjálfrar sinnar lífið
lagði hún ofan á.

67.

Þar leið ekki nema
mánuður frá:
Stígur sigldi í leiðánger
og andaðist þá.

68.

Svaraði hann Þorkell Þrándarson,
borðunum sló saman:
„herra guð signi þess riddarans sál!
helztil varð hann gamall.“

69.

Svaraði hann Þorkell Þrándarson,
ríðr sig undir ey:
„nú skal eg þeirrar ekkju biðja,
sem áður fèkk eg mey.“

70.

Byrjaðr var þar bjór,
borið var þar bland:
víða var í þeirra brullaup
boðið um allt land.
Sefr hin ríka rós á hans armi.

B.

(a: kgl. fol., 170. b: G. Ív., 170.)

1.

Það er hann Þorkell Þrándarson,
 ríðr sig undir ey:
 lokkar hann frúna Aðallist,
 þá velbornu mey.
 Fellur döggr á fagra eik í lundi.

2.

Lokkar hann frúna Aðallist,
 dóttur herra Loga:
 hún kann honum þau klæðin að skera,
 honum sómir þau vel að bera.

3.

Hún kann honum þau klæðin að skera,
 það er hans virðing full:
 hver sá saumr, sem þar er á,
 hann glóir með rauðagull.

4.

Það er hann Þorkell Þrándarson
 með sárum sútar karmi:
 fullar lá hann vikurnar sjö
 á stolts-frúinnar armi.

5.

Enginn maðr það vissi,
 og enginn maðr það sá,
 nema hennar yngsti þjónustu-sveinn,
 hann hèlt þar vakt upp á.

6.

Heyrði það Þorkell Þrándarson,
viða er manna getið:
að því spurði hans kæri faðir,
hvar hann hefði setið.

7.

„Eg hef verið að veiða dýr
í herra Loga skóg:
hver þar kemur eptir mig,
sá fángar dýrin nóg.

8.

Eg hef verið að blanda bjór
í herra Loga haga:
hver sem kemur eptir mig,
sá fángar góða daga.“

9.

„Hafirðu verið að veiða dýr
í herra Loga skóg:
þar er sú hind, sem þú hefr veiðt,
og þig ber fljótt í róg.

10.

Eg skal kenna þér annað ráð
að veiða dýr í haga:
þú skalt þig til Fríslands
með Ásbirni hinum snara.

11.

Þú skalt þig til Fríslands,
brèfin mín að tjá:
segðu, kónggrinn komi til vor,
ef löndunum vili hann ná!“

12.

Það var einn svo blíðan dag,
— guð gefi oss góðan tíma! —
Aðallist sig til kirkju gengr
með sælu móður sína.

13.

Þegar þær koma í borgarhlíð,
sveipa þær yfir sig skinn:
Aðallist sig með höfuðgull
gengr í kirkju inn.

14.

Þetta ræð hún Aðallist
við sína móður að tala:
„hverir eru þeir sendimenn
til Frislands eiga að fara?“

15.

Þetta talar hún Gunnhildr,
hún brosir undir skinn:
„það er hann Þorkell Þrándarson,
beztí vinrinn þinn.“

16.

En svo ræð hún Aðallist
sinni móður að svara:
„sá guð, er allri veröldu ræðr,
gefi honum vel að fara!“

17.

Súngin var þar messan
og komið fram á tíð:
Þorkell sig með bekkjum gengr,
kveðr hann vinina sín.

18.

Þorkell sig með bekkjum gengr,
 kveðr hann frúr og meyjar:
 allra síðast sinn einka vin,
 Aðallist undir eyju.

19.

„Heyrðu það, frúin Aðallist mín!
 berðu ei nokkra þrá:
 það mun okkur lukkan ljá,
 að eg komist heim aptr í ár.“

20.

„Heyrðu það, Þorkell Þrándarson!
 margt kann til að bera:
 það skeðr á einum litlum tíma,
 er um aldr verðr að trega.“

21.

Láu þeir í höfnunum,
 sem hver mann mátti sjá:
 lægðist segl á búnka niðr
 Fríslands drengjum hjá.

22.

Þegar þeir komu í borgarhlið,
 sveipa þeir yfir sig skinn:
 svo gánga þeir hæversklega
 fyrir Fríslands kónginn inn.

23.

Leysir hann bréf af belti sèr
 og lagði í kónsins knè:
 „það er sá sanní boðskapr,
 minn herrann sendi þèr.“

24.

Kóngurinn tekr við brèfunum
og vill ei líta á:
tekr hann sèr einn tygilkníf
og sker þau í stykki smá.

25.

Það var hann Þorkell Þrándarson,
hann var sig maðrinn bráðr:
„hvað er þess á brèfunum,
þèr vilið ei líta á þau?“

26.

„Hann hefr mína föðurleifð
sèr fyrir eiginn haga:
bræður hans og einka synir
skulu þar fyrir svara.“

27.

Það er hann Þorkell Þrándarson,
hann rykkir búnum knífi:
„fyr skal allt Frísland í rauðum loga,
en eg týni lífi.“

28.

Tveir voru þar kóngsins sveinar,
þeir tóku í Þorkels hönd:
þeim setti hann odd í bringu-bein,
svo báðir mistu önd.

29.

Mikill var þá hljómrinn
eptir staðnum fram:
þeir tóku hann Þorkel Þrándarson
með átjándá mann.

30.

Þeir tóku hann Þorkel Þrandarson
með nitjándá svein:
þeir komu honum aldri í myrkva-stofu,
hann vann þeim öllum mein.

31.

Af sumum hjó hann hendur,
af sumum hjó hann fót:
allir þeir, sem fyrir urðu,
biðu þess aldri bót.

32.

Tveimur vikur vísunum,
og nú skal skýra frá:
Stígur heitir Jónsson,
er frúinnar biður þá.

33.

„Heyrðu það, frúin Aðallist mín!
þú mátt ei svo lifa:
Stígur heitir Jónsson,
eg vil þig honum gefa.“

34.

„Heyrðu það, minn kæri faðir!
auktu mèr ei þá þrá:
það er svo illt á úngum aldri
gamlan mann að fá.“

35.

„Heyrðu það, mín kæra dóttir!
segðu mèr satt í frá:
hver er sá nú öðlings sonr,
þinn stár hugrinn á?“

36.

„Annan daginn og þriðja
skulum við minnst á,
um hann Þorkel Þrándarson,
er til Fríslands fór í ár.“

37.

„Heyrðu það, mín kæra dóttir!
berðu ei fyrir hann þrá:
Þorkell sitr á Fríslandi,
þú munt hann aldri sjá.“

38.

Svaraði hennar fósturmóðir,
hún sat henni í hjá:
„láti þér mína kæra bíða,
hvað hún fregna má!“

39.

Þetta talar hún Gunnhildr:
„þið megið þegja báðar;
þið eigið öngva kosti að kjósa,
og ekki ber yðr að ráða.“

40.

Hún sló frána Aðallist
á þá björtu brá:
illa þótti honum herra Stígi,
þegar hann tárin sá.

41.

Það var hann Stígr Jónsson,
hann vann sér allt í hag:
fastnar hann frána Aðallist
á þann sama dag.

42.

„Heyrðu það, Kristín Jónsdóttir!
 hvers eg beiði þig:
 eina nótt eðr allar tvær
 liggðu mey fyrir mig!“

43.

„Heyrðu það, frúin Aðallist mín!
 mikið er synd að gera:
 fyrir þig vilda eg allra helst
 um minn aldr trega bera.“

44.

Það var einn svo blíðan dag,
 fólk fór út á skóg:
 svo gátu þær hörmum skipt,
 að báðar höfðu nóg.

45.

Það var einn svo blíðan dag,
 — guð gefi oss góðan tímal —
 Aðallist sig til kirkju gengr
 með sæla móður sína.

46.

Þegar þær komu í borgarhlið,
 sveipa þær yfir sig skinn:
 Aðallist sig með frúarfald
 gengr í kirkjuna inn.

47.

Aðallist sig fyrir altari gengr
 og krýpur þar á knè:
 það er hann Þorkell Þrándarson,
 hann fær vel til hennar sæð.

48.

Það er hann Þorkell Þrándarson,
með karska sveina sín:
„hver hefr felit það höfuðgull,
er áðr bar kæra mín?“

49.

Svaraði hennar þjónustu-sveinn,
sem honum mundi bera:
„Stígur heitir Jónsson,
hann þorði það vel að gera.“

50.

Það er hann Þorkell Þrándarson,
hann var sig maðrinn bráðr:
hann sló frúinnar þjónustu-svein,
svo heilinn fauk um rjáfr.

51.

„Heyrðu það, frúin Aðallist mín!
segðu mér satt í frá:
var það ljúfleg vilinn þinn,
að þú varst gefin þá?“

52.

„Heyrðu það, Þorkell Þrándarson!
þú kannt þig vel að stilla:
fátt hefr mér að oskum gengið,
en hótin við mig spilla.“

53.

„Þann skal eg með vopnum vega,
er sefr á þinn arm:
bindum við okkar blíðu og trú!
svo lokið sè þínum harm.“

54.

„Vegir þú hann herra Stíg,
 eg gef þar ei til já:
 þó þú lifir minn allan aldr,
 skaltu mig aldri fá.

55.

Heyrðu það, Þorkell Þrándarson!
 farðu að biðja þær kvenna!
 svæfum við okkar sáran harm!
 en þó mun eg hans kenna.

56.

Heyrðu það, Þorkell Þrándarson!
 þigg þú ráðin góð:
 þeirrar máttu brúðar biðja,
 dóttur Ívars á Hól.“

57.

„Þeirrar má eg brúðar biðja,
 hún er sig nógu rík:
 uggir mig það, Adallist mín!
 ekki sè hún þær lík.“

58.

Þegar hann Þorkell Þrándarson
 þetta mælti um það,
 þá var hún Imba Ívarsdóttir
 honum gefin í stað.

59.

Íngibjörg á Tindum
 ól hún syni þrjá;
 sjálfrar sinnar lifið
 lagði hún ofan á.

60.

Þar leið ekki á milli,
utan um mánuði þrjá:
Stígur bjóst í leiðángur
og andaðist þá.

61.

Það er hann Þorkell Þrándarson,
hann klappar lófum saman:
„herra guð signi þess riddara sál!
helzt til varð hann ofgamall.“

62.

Það er hann Þorkell Þrándarson,
hann ríðr sig undir ey:
„nú skal eg þeirrar ekkju biðja,
er áður fékk eg mey.

63.

Kristínu gef eg söðul og hest
og búgárdana þrjá:
minna gaf hann herra Stígr,
og svaf hann henni hjá.“
Fellur döggr á fagra eik í lundi.

C.

(J. Steph., 4.)

1.

Það er hann Þorkell Þrándarson,
hann siglir suður undir ey:
lokkar hann frúna Aðallist,
velborna mey.

Þó kann vera, hann finni sína frúna.

2.

Loðkaði hann frúna Aðallist,
dóttur hans herra Loga:
hún kaun honum klæðin skera,
sem kunna vel að duga.

3.

Þessu ræði hann Logi þá
honum Þorkeli að svara:
„þú skalt suður til Fríslands reisa
með Ásbirni snara.“

4.

Svo ræð hann Þorkell Þrándarson
sínnum orðum venda:
„eg skal boðinn og búinn til þess,
hvert þér villið mig senda.“

5.

Það var einn svo blíðan dag,
— guð gefi oss góðan tíma! —
hún Aðallist til kirkju-róðr
með kærri móður sína.

6.

Svo ræð hin únga Aðallist

siuni móður að svara :

„hverir eru þeir sendimenn,
til Frislands eiga að fara?“

7.

En því svaraði hún Snjófríður

og brosti undir skinn :

„það er hann Þorkell Þrandarson,
bezti vinrinn þinn.“

8.

Út var sungen messan öll,

lesið var þar þrím ;

Þorkell fram með skörunum gekk,
kveður vinina sín.

9.

Þorkell fram með skörunum gekk,

kveður frúr og mey :

seinast sinn hina bezta vin,

Aðallist undir ey.

10.

Háu dró skóinn á hans fót,

hrínginn á hans arm :

„hvar þú fer um heiminn allan,
ber eg fyrir þig harm.“

11.

„Heyrðu það nú, Aðallist mín !

felldu ei fyrir mig tár :

það skal okkar gleðin vera,

að eg kem aptr í ár.“

12.

Hann hratt sínum skipunum
af söltum sand:
það var hann Þorkell Þrándarson,
þá fyrstur stè á land.

13.

Þegar hann kom í garðsins hlið
axlaði hann yfir sig skinn:
svo snúðuglega gengur hann
fyrir Fríslands kónginn inn.

14.

Leysti hann brèf frá linda sèr
og lagði í kóngsins kuè:
„hèr í er sá boðskapur,
er Logi lét í tè.“

15.

Konúngur tók við brèfunum
og bráðlega litur á:
líka skipti hann litunum
og lagði þau sèr hjá.

16.

Þorkell svara þessu vann
konúnginum þá:
„hvað er þess á brèfunum,
þèr vilið þau ei sjá?“

17.

„Heyrðu það, Þorkell Þrándarson!
segja vil eg þæ þèr:
hundrað merkur af raudagulli
hvert ár býður hann mèr.

18.

Hundrað merkur af raubdagulli
 hvert ár býður [hann] mér,
 ef þú gætir aldrei komið
 fyrir augun á sèr.“

19.

Þeir tóku hann Þorkel Þrándarson
 við átjándá svein:
 áður hann kom í myrkvastofu,
 öllum vann hann mein.

20.

Af sumum hjó hann hendurnar,
 af sumum hjó hann fót:
 allir, sem á móti voru,
 biðu þess aldrei bót.

21.

Hætti eg um hann um stund
 — hlýði þeir sem vilja!—
 þá kom hann Stígur Jónsson,
 frú Adallist til biðla.

22.

„Heyrðu það, minn kæri faðir!
 segja vil eg þér frá:
 það er svo illt fyrir únga stúlku
 gamlan mann að fá.

23.

Það er svo illt fyrir únga stúlku
 gamlan mann að fá:
 og lifa við hann sinn lánngan aldur
 bæði með sorg og þrá.“

24.

„Heyrðu það, mín kæra dóttir!
segðu mér þar frá:
er þar nokkur riddarinn,
sem veldur þinni þrá?“

25.

„Heyrðu það, minn kæri faðir!
segja vil eg þér frá:
það er hann Þorkell Þrándarson,
sem Frisland sigldi á.“

26.

„Heyrðu það, hin arma jómfú!
hygg af hörmum þeim:
hann Þorkell situr í Frislandi
og kemur aldrei heim.“

27.

Aðallist sezt á brúðarbekk
utan allan vilja:
faðir og móðir fyrir gekk,
málann hennar að skilja.

28.

Einatt felldi hún tár á kinn
ofan á hvíta brá:
illa þótti honum herra Stíg
þegar hann tárin sá.

29.

„Heyrðu það, Kristín jómfú:
hvers að eg bið þig:
eina nótt eða allar þrjár
sofðu mey fyrir mig!“

30.

„Heyrðu það nú, Aðallist mín!
 illt er synd að fremja:
 þó vil eg fyrir þig kvenna helzt
 annað verra að hemja.“

31.

Þá leið ekki lengur en
 hálf önnur vika ein:
 þá kom Þorkell Þrándarson
 frá Fríslandi heim.

32.

Það var einu svo blíðan dag,
 — guð gefi oss góðan tíma! —
 hún Aðallist til kirkju ríðr
 með vondu móður sína.

33.

Út var súngin messan öll
 lesin var þar þrín:
 Þorkell fram með skörunum gekk
 og heilsar vinunum sín.

34.

Þorkell fram með skörunum gekk,
 heilsar frúm og mey:
 seinast sínum bezta vini
 Aðallist undir ey.

35.

Að því búnu spurði Þorkell
 sveinana sín:
 „hver hefir felt þau höfuðgull,
 sem fyr bar kæran mín?“

36.

Þar var þá einn litill sveinn,
 þorði honum svara:
 „Það var hann Stigur Jónsson,
 sem þetta þorði að gjöra.“

37.

Það varð Þorkell Þrándarson,
 hann varð reidibráður:
 lagði hann þá til Loga frúar:
 „launlega er eg smáður.

38.

Heyrðu það, Stigur Jónsson!
 þú ert svo frúnni kær:
 fyrir löngu skyldi eg drepa þig,
 en þú sefur henni svo nær.“

39.

„Heyrðu það, Þorkell Þrándarson
 sem eg segi þér frá:
 þó eg lifi minn lángan aldur,
 líf mitt skaltu ei fá.

40.

Heyrðu það, Þorkell Þrándarson!
 þiggðu ráðin góð:
 Íngibjargar brúðar bið þú í
 býr á Hól gullslóð.“

41.

„Þeirrar skal eg brúðar biðja,
 hún er nógu rík:
 uggir mig það, Adallist mey!
 aldrei hún verði þér lík.“

42.

„Heyrðu það, Þorkell Þrándarson!
 segi eg það við þig:
 Kristín litla, jómfrú úng,
 hún svaf mey fyrir mig.“

43.

„Eg gef henni söðul og hest
 og búgáðana þrjá:
 minna gefur hann herra Stígr,
 er á hennar armi lá.“

44.

Þá var Þorkell Þrándarson
 með sárum sorgar eldi:
 hvorki kendi haun öls nè matar
 á því sama kveldi.

45.

„Heyrðu það, minn kæri sonur!
 segðu mér þar frá:
 er sú nokkur jómfrúin,
 sem veldur þér þrá?“

46.

„Heyrðu það, mín kæra móðir!
 segi eg þér frá:
 konan, sem hann Stígur hefir,
 veldur minni þrá.“

47.

„Heyrðu það, minn kæri sonur!
 vendu þig þar frá:
 það er svo illt að elska þá,
 sem annar maður á.“

48.

Heyrðu það, minn kæri sonur!
 Þiggðu ráðin góð:
 Þeirrar skaltu brúðar biðja,
 brúðurinnar á Hól.“

49.

En því svaraði hann Þorkell,
 og horfði niður á láð:
 „guð hann eigi það jómfú-blóð,
 er gaf mér þetta ráð!“

50.

Það var hann Þorkell Þrándarson,
 honum gekk allt í hag:
 fastuaði hann frú Íngibjörgu
 á sjálfan sunnudag.

51.

Það var hann Þorkell Þrándarson,
 honum gekk allt að vilja:
 en á því hinu þriðja ári
 hlutu þau að skilja.

52.

Íngibjörg á tæðum ól
 tíma syni þrjá:
 sjálfrar sinnar lífið lagði
 ljúf þar ofan á.

53.

Það var hann Þorkell Þrándarson,
 hann læk sér að taffi:
 hann þá heyrði tíðindin,
 að komu tveir á hjalli.

54.

Talar hann Þorkell Þrándarson
svo við sveina tvo:
„hann Stígur sigldi í leiðangur
og andaðist svo.“

55.

En því svaraði hann Þorkell
og brosti undir skinn:
„þeirrar skal eg brúðar biðja,
er beið með meydóm sinn.“

56.

Það var hann Þorkell Þrándarson,
honum gekk allt í hag:
fastnaði hann frána Aðallist
á sjálfan sunnudag.

57.

Var þá drukkið vin óspart
við þann gleðieim:
gaf hann öllum gullið bjart,
gæði og margs kyns seim.
Því nú hafði hann fundið sína frána.

Overskrift fattes overalt.

A, v. 33, l. 1—2. Skriveren har i hdskr. ladet plads åben til disse to linjer, der i teksten ere optagne efter C, 22. Her fattes dog måske endnu ett helt vers forud = B, 33; men det kan undværes og haves ej heller i C.

A, v. 60–61. *Skriveren har her i hðskr. ladet plads åben til ett vers, men her fattes åbenbart to, svarende til C, 44 og 45, og deres form må her have været lig v. 6 og 7 i vor nr. 28, hvorfra de derfor ere lånte til vor tekst med de nødvendige forandringer: af navnet i det første og af stóra til sterka i det andet vers.*

B, v. 6, l. 1. Heyrði, **b**: Heyrðu. L. 3. kæri faðir, **b**; **a**: kæra frú.

— v. 7, l. 1. veiða dýr, *begge hðskr.*: blanda bjór (*ligeså i v. 9*).

— v. 12, l. 3. Aðallist, **b**; **a**: að Allist (*ligeså i v. 45*).

— v. 13, l. 4. **b**: i kirkjuna gengr inn.

— v. 14, l. 2. að, *fattes i b*.

— v. 15, l. 3. hann, **b**; *fattes i a*.

— v. 16, l. 1. røð, **b**; **a**: røði.

— v. 19, l. 2. nokkra, **b**: stóra.

— v. 21, l. 3. lægðist, **b**: lægði.

— v. 23, l. 4. herrann, **b**: herra.

— v. 24, l. 4. þau, *fattes i b*.

— v. 27, l. 2. rykkir, **b**: rykti.

— v. 30, l. 4. vann, **b**; **a**: var.

— v. 31, l. 2. af, **b**: en.

— v. 32, l. 4. er, **b**: og.

— v. 34, l. 1. minn kæri faðir, **b**; **a**: mín kæra frú.

— v. 37, l. 4. sjá, **b**; **a**: fá.

— v. 39, l. 4. yðr, **b**: ykkir.

— v. 44, l. 1. blíðan, **b**; **a**: fríðan. L. 2. fórr, **b**: fóru.

— v. 47, l. 2. á, *fattes i b*.

— v. 50, l. 2. sig, **b**: so. L. 4. fauk, **b**: hraut.

— v. 61, l. 4. til, **b**: í.

C. *Om kvædet gentages ved vers 56 i følgende form:*

Nú hefir hann fundið sína frúna.

63.

Gunnlaugs kvæði.

Gunløg moder opmuntrer sin sön til at fæste sig en viv: kong Erik af Sverig har fem døttre, en af dem må han kunne få. Gunløg sejler til Ölvers-skær og går der i land op til kongeborgen. Kong Erik giver ham valget imellem sine fem døttre, og Gunløg hjemfører da en af dem til sin odelsgård.

(a: Giss. Sv., 14. b: kgl. fol., 14. c: G. Ív., 14.
d: Brit. mus. 174., 16.)

1.

Hústrúin talar við sinn son:

„leitaðu þér að úngri kon!“

Það heiðrar so margan riddara.

2.

Með sinn son:

„leitaðu þér að úngri kon!“

„Kæri mín móðir, gerðu á skil:

hvar vísar þú mæð brúðar til?“

Það heiðrar so margan riddara.

3.

Gjörðu á skil —

„Eirek nefni eg kónginn þann,

fyrir Svíaríki ræður hann.

4

Kónginn þann —

Hann á sèr þær dætur fimm:
ná máttu þær einni af þeim.“

5.

Dætur fimm —

Gunnlaugr bjó til skip og her,
so siglir hann fyrir Ölvers-sker.

6.

Skip og her —

Hann gengur á land með drengja sveit:
þar inni drekkur hirðin teit.

7.

Drengja sveit —

Eirekr hóf sín málin grimm:
„kjóstu þær víf af meyjum fimm!“

8.

Málin grimm —

Gunnlaugr bjarta brúði hlaut:
hann sigldi með hana þaðan á braut.

9.

Brúði hlaut —

Hann flutti hana heim til landa sín,
og lét hana blanda bjór og vín.

10.

Landa sín —

Hann setti hana á einn gullegan stól,
og lét hana sjá sín eðla ból.

11.

Gullegan stól,

og lét hana sjá sín eðla ból.

Hann setti hana niðr með einum hætti,
þar sem grasið grundu mætti.
Það heiðrar so margan riddara.

- Overskrift:* Gunnlaugs kvæði. **a**; Kvæði af Gunnlaugi, **bed**.
 V. 1, l. 1 við, *sál alle fire afsk. her, men i n. v. a:* með,
bed: við.
 V. 2, l. 3. kæri, **bc:** kæra.
 V. 3, l. 2. kónginn, **b:** konúnginn (*ligeså i n. v.*). L. 3. hann,
fattes i d (ligeså i gentagelsen).
 V. 4, l. 2. þær, **bc:** úngar. L. 3. máttu þær, **bc;** **ad:** muntu
 þar (*ligeså i gentagelsen*). L. 3. þeim, **bc;** *fattes i ad*
(ligeså i gentag).
 V. 5, l. 3. Ölvers-sker, **c:** Elvarsker (*ligeså i gentag*). L. 3.
 fyrir, **d:** inn fyrir, (*ligeså i gentag.*).
 V. 9, l. 3. og, *fattes her i b (men står i gentag).* L. 3. hana-
bc: henni (*ligeså i gentag.*).
 V. 10, l. 3. eðla ból, **bed:** aðalból (*ligeså i gentag.*).

64.

Sigríðar kvæði.

Sigurd lander med sine guldsmykkede snekker ved en ø
og bejler til Gunløg's søster Sigríð, men får afslag. Da siger
han til Gunløg: væn er vel dit søster. Sigríð, men fagrere
mø er dog på mine skibe. Gunløg svarer i vrede: tolf
guldringe vædder jeg på, at det er ikke sandt. Sigurd går

ned til sit skib og byder sin søster Sidsel at følge med sig. Fuldt smykket træder Sidsel ind i hallen, fulgt af sine fem møer; hun sætter sig der ved drikkebordet, men Sigríd talte ikke til hende. Alle beundrede Sidsels skønhed, hvorover Sigríd bar stor avind. — Det blev enden på visen: at den stolte Sigríd fik barn med en træ!*)

(**a**: Giss. Sv., 4. **b**: kgl. fol., 4. **c**: G. Ív., 4. **d**: Brit. mus. 174., 6.)

1.

Sigurðr lendir skipunum
við eina ey:
gulli voru þau búin
með fagri fley.

Svefn öngvan má eg sofa.

2.

Sigurðr biður Sigríðar
sem hann kanu:
hún vill ekki eiga þann
hinn væna mann.

3.

„Væn er hún Sigríður,
systir þín:
þó finnst annað fegra fljóð
á skipum mín.“

*) Denne sidste sætning indeholdes i v. 10, som findes i **abd** men fattes i **c**; måske er det vægte og tilsat efter at visens vægte slutning (hvad den nu kan have været) var tabt.

4.

En svo svaraði hann Gunnlaugr
og varð við reiðr:
„eg skal gefa þér hringa tólf,
ef það er ei.“

5.

Sigurðr gengur stuttan veg
til skipa sín:
„stattu upp, Sesselía,
systir mín!“

6.

Sesselía klæddi sig
í stakkinn blá,
silfrinu temprar hún
þar utan á.

7.

Sesselía klæddi sig
í safala-skinnt:
svo gengur hún í höllina inn
með meyjar fimm.

8.

Sesselía settist undir
drykkju-borð:
ekki mælti hún Sigríður
við hana orð.

9.

Öllum þótti hún Sesselía
væn að sjá:
þar læk henni Sigríði
öfundin á.

10.

Svo lyktaði kvæðinu

fyrir og nær:

Sigríður átti barn

við borgar-præl.

Svefn öngvan má eg sofa.

Over skrift: Kvæði af Gunnlaugi og af [fattes i **bed**] Sigurði.

Om kvæð: eg sofa, **bed**: eg því sofa.

V. 1, l. 3. þau búin, **bc**: h. þ. L. 4. **bc**: hinu fögru fley [fattes i **b**]. L. 4. fagri, **d**: fögur.

V. 3, l. 3. fjóð, **d**: fjóðid. L. 4. skipum, **d**: skipunum.

V. 4, l. 4. **bc**: ef sá finnst heitur. L. 4. ei, *fattes i d*.

V. 5, l. 3. upp, **bc**: upp og klædst.

V. 6, l. 1. klæddi sig, **bc**: klædist. L. 3. **c**: og silfri temprar. L. 3. hún, *fattes i d*.

V. 7, l. 2. i, **bc** [*fattes i d*]: með. L. 3. inn, *fattes i bc*.

V. 10, *fattes i c*. L. 2. fyrir, *således alle afskr.; skrivf. f. firr eller fjær?* L. 3. Sigríður, **bd**: önnur þeirra [*fattes i d*].

65.

Bóthildar kvæði.

Peder hedder en bonde, der bor ude ved å; han har tre væne døttre. Han lader brygge og blande og reder et

gæstebud for kongen og alle hans mænd. Mellem dem var Lave staller. Han siger

Hør du det, Peder, selle min:
giv du mig Bodil, datter din!

Men Peder svarer:

Det gör jeg aldrig, mens jeg må leve:
at jeg skulde dig hende Bodil give.

Da drager Lave sit sværd og hugger til Peder, som da for at frelse sit liv lover Lave sin datter.

Bodil vågner ved våbengnyet og kalder mænd til hjælp, men får til svar (formodenlig af faderen):

Ikke da kan jeg hjælpe dig,
ti Laves svende de holde mig.

Så tog Bodil selv sværd i hånd og vog Lave staller; og derefter gik hun i kloster:

Bodil hun holdt så vel sin tro:
hun gav sig i kloster med femten bo.

Denne vise kan sammenlignes dels med en **dansk**: i Danm. gl. folkev. nr. 189, der også haves på **svensk**: hos Arwidsson, nr. 29, og på **norsk**: hos Landstad, nr. 21; dels med en anden **dansk** vise om Lave Pedersen: i Danm. gl. folkev. nr. 199, der, da han forgæves har søgt at lokke Ebbes datter, vil trænge ind i hendes bur ved nattetid, men der får en hånd afbugget af hendes fader.

(a: Giss. Sv., 17. b: kgl. fol., 17. c: G. Ív., 17. d:
Brit. mus. 174., 19.)

1.

Býr einn bóndinn upp með á,
hann á sèr þær dætur þrjár.
Lætur hann byrja og blanda.

Því nú er hann einn staddur í þeim vanda.

2.

Vanda,
boð fyrir kóng að senda.
Boð fyrir kóng og alla hans menn.

3.

Alla hans menn,
Logi stallari kom þar inn:
„heyrðu það. Pétur, solli minn!

4.

Solli minn:
giptu mér Bóthildi, dóttur þín!“
„Það gjöri eg aldrei á meðan eg lifi.

5.

Meðan eg lifi:
frú Bóthildi að eg þér gefi.“
Logi sínu sverði brá.

6.

Sverði brá,
minnilega til Péturs hjó.
„Hættu þig, Logi, högg ei mig!

7.

Högg ei mig!
frú Bóthildi gef eg þér.“
Vaknaði hún Bóthildur, upp að hún sá.

8.

Upp að hún sá:

„hver er sá maðr, að hjálpa má?“

„Eg þori ekki að hjálpa þèr.

9.

Hjálpa þèr,

því Loga synir halda mèr.“

Frú Bóthildur hún vó þann mann.

10.

Vó þann mann:

Logi stallari heitir hann.

Settist hún í helgan stein.

11.

Helgan stein,

bætti hún um fyrir öllum mein.

Bóthildur sitr og heldr sinni trú.

12.

Heldr sinni trú:

hún gefst í klaustur með fimtán bú.

Vendi eg mínu kvæði í kross.

Því nú er hann einn staddur í þeim vanda.

Overskrift: Bóthildar kvæði, **a**; Kvæði af Bóthildi, **bed**.

V. 1, l. 2. þer, *fattes* í **d**; **be**: friðar.

V. 2, l. 2 og 3. kóng, **b**: konúng.

V. 4, l. 3. á, *fattes* í **bed**.

V. 5, l. 2. að, *fattes* í **bed**.

V. 6, l. 3. ei, **b**: eigi.

V. 7, l. 2. gef eg þér, **a**: eg þér gef.

V. 11, l. 2. um, *fattes* i **bc**.

V. 12, l. 2. gefst, **bc**: gafst.

66.

Íngu kvæði.

1.

Liden var stolt Inge,
— I grönnen skov —
så ene rider hun til tinge.
— til jomfruens bur at ride.

2.

Kongen taler til ridder' sin:
„Jeg ser en jomfru til tinge ride.“

3.

Kongen han lod spørge dertil:
„Hvad mon den jomfru ad tinge vil?“

4.

Det svared den liden smådreng:
„Hun er udridende at skue eders mænd.“

5.

Men enten er hendes kjortel for sid,
og heller hendes kåbe den er for vid.“

6.

Og alt da holdt den jomfru så mod,
hun lydde på den smådrengs ord.

7.

„Havde jeg ikke haft på [at] kære,
da havde jeg meget heller været hjemme end here.

8.

Og havde jeg ikke mit ærinde vist,
da skulde jeg vel have hjemme sidt.

9.

Men ikke da er min kjortel for sid,
min kåbe er vel til måde vid.

10

Hør i, danerkongen, vil i mig høre?
jeg haver en sag for eders nåde at føre.

11.

Jeg var mig så lidt et barn,
så tidlig faldt mig moder fra.

12.

Min fader satte mig liden på sit knæ,
han skifte med mig både guld og fæ.

13.

Han leved ikke med mig foruden et år,
så rådde jeg ene for al den bo.

14.

Igen så leve min' morbrøder ni,
alt mit gods forødte di.

15.

De skær min ager, de slår min eng,
de lokke fra mig både pige og dreng.

16.

De tage fra mig både okse og ko,
de lokke mine svende fra mit bord.

17.

Men før end det skulde så længer blive,
da vilde jeg eders nåde mit fæderne give.“

18.

„I haver tak, jomfru, for eders gave!
hvilken af min' ridder' da vil i have?“

19.

„Havde jeg kår, og måtte jeg tage,
her Ove Stiesen så vilde jeg have.“

20.

„Stat op, her Ove, og svar for dig!
her er en jomfru, vil have dig.“

21.

Op stod her Ove og svared for sig:
„Skøn jomfru! i får intet af mig.

22.

Langt bedre kan jeg min' ærmer snøre,
end jeg kan den bomand være.

23.

Langt bedre kan jeg med høg og hund,
end jeg kan lade drive din plov i grønne lund.“

24.

„Da sidder i karm og ager med mig!
så god en bondesæd da lærer jeg eder.

25.

Tager plov i hånd, lader pløje vel dybt!
tager korn i hånd, sår mådelig tykt!

26.

Og lader så harven efter gå!
så må i vel jomfruens fæderne nå.

27.

I værer ikke niding over eders bord!
så får i vel en dannemands ord.“

28.

Det var stor lyst at høre den rø:
her Ove gav den jomfru sin tro.

29.

Hun red til tinge hun var så ene:
kongen fulgte hende siden hjem med alle siue mænd.

30.

Der var glæde og halvstørre gammen
— I grønne skov —
her Ove og stolt Ingelil blev given til-sammen.
— til jomfruens bur at ride

Denne **danske** vise, der findes trykt i Danm. gl. folkev. ur. 222, viser os en fuldstændigere skikkelse af nærværende islandske og kan træde i stedet for en angivelse af dennes indhold.

(a: Giss. Sv., 16. b: kgl. fol., 16. c: G. Ív. 16, d:
Brit. mus. 174., 18.)

1.

Úng var hún Ínga,
hún reið sig til þinga,
hún reið sig á velborið þing,
hún talar við danskan konúnginn.

Hvar á land sem hún er.

2.

Velborið þing.

hún talar við danskan konúnginn:

„Eg á mèt þá brædur þrjá,

þeir halda öllu því eg á.

Hvar á land sem hún er.

3.

Brædur þrjá —

Eg á mèt þá brædur fimm,

allt mitt gózið er hjá þeim.

4.

Brædur fimm —

Ef það á svo lengi að vera.

vil eg það mínum herra gefa.“

5.

Lengi að vera —

„Hafðu þökk fyrir gáfur þín!

kjóstu þér mann af riddurnum míni!“

6.

Gáfur þín —

Íngu varð svo skjótt til svara:

„Loga Stígsson vil eg helst hafa.“

7.

Skjótt til svara —

Logi gaf þá svar fyrir sig:

„eg kann svo lítt í búmanns sið.

8.

Svar fyrir sig —

Betr kann eg við skjöld og spjót,

úngum riddurum víða á mót.“

9.

Skjöld og spjót —

„þú skalt ei það lengi læra,
hvernig þú átt þinn bók að hræra.

10.

Leugi læra —

Taktu þinn hest og rið með mër!
búmanns sið skal eg kenna þér.

11.

Rið með mër!

búmanns sið skal eg kenna þér.“

Riðu þau svo til hallar heim,

líkaði fullvel báðum þeim.

Hvar á land sem hún er.

Overskrift: **u:** Íngu kvæði; **ued:** Kvæði af Loga og Íngu.

Omkvæd: land, **he** overalt: landi.

V. 1, l. 2. hún, **he:** er hún. L. 4. hún, **he:** og. L. 4 kon-
unginn, **h:** konung; **e:** dögling (*samme læsemåder i n. v.*)

V. 2, l. 4. halda, **d:** halda á (*ligeså i gentagelsen*). L. 4.
þvi, **e her:** sem (*i gentag. þvi*).

V. 4, l. 3. vil eg það, **ad:** það vil eg (*ligeså i gentag.*).

V. 6, l. 3. Loga, **h** har i gentag.: hann Loga.

V. 7, l. 2. þá, **he:** það. L. 3. svo, *fattes i he* (*ligeså i gentag.*).

V. 9, l. 2. ei, **h:** eigi. L. 3. hrærs, **u:** bera (*ligeså i gentag.*).

V. 10, l. 3. **u:** eg skal kenna þér búmanns sið (*ligeså i gentag.*).

V. 11, l. 3. þau, *fattes i he*. L. 3. þau svo, **d:** svo þau.

Efterskrift.

Efter at det gennem hr. cand. mag. Pálmi Pálsson var meddelt, at der blandt afd. prof. Sv. Grundtvigs literære efterladenskaber befandt sig en nogenlunde fuldstændig samling af materiale til fuldendelsen af de af ham i forening med afd. arkivar Jón Sigurdsson for det nordiske Literatur-Samfund udgivne *Íslensk fornkvæði* (1—3. hæfte, Kbh. 1854—59) — deraf dog kun forholdsvis få kvæder, af udgiverne bestemte til at udgøre fortsættelsen af det sidst offentliggjorte, der kunde betragtes som færdige til trykning —, besluttede bestyrelsen for „Samfund til udgivelse af gammel nordisk litteratur“ som arving af Nordisk Literatur-Samfunds midler om muligt ved udgivelsen af et 4de hæfte at afslutte 2den del af de af det ældre Literatur-Samfund bekostede fornkvæder. På årsmødet 1885 erhvervedes derfor generalforsamlingens bemyndigelse til ved optagelse af den fornødne kapital at udgive det af afd. prof. Sv. Grundtvig til trykning forberedte materiale som et slutningshæfte, der enden at omdeles som årsskrift vilde komme i handelen. Udgivelsen heraf overdroges hr. cand. P. Pálsson, hvis arbejde således væsentlig har været en bestemmelse og ordning af det foreliggende materiale, med fremdragelse af hvad der måtte anses for at være fuldstændig færdigt til trykning og således kunde frem-

træde som de tidligere udgiveres eget arbejde. Enkelte henvisninger har han tilføjet og optaget nogle, af prof. Sv. Grundtvig senere tilføjede bemærkninger på deres rette plads (f. eks. nr. 61, s. 237 henvisningen til den danske folkevise, af Grv. kun antydet ved et „DgF. 269“). Endvidere har han gjort enkelte tilføjelser, hvorom der ikke havdes noget i de foreliggende arbejder, sål. afvigende læsemåder fra enkelte, udgiverne ikke bekendte håndskrifter (f. eks. Brit. Mus. 174), samt tilføjeisen af de to sidste opskrifter af nr. 61. Á su dans (E. og F.). — Den her således offentliggjorte afslutning på 2den del af Íslensk fornkvæði udgør s. 217—331, samt indholdsliste; endvidere medfølger titelblade til begge bind.

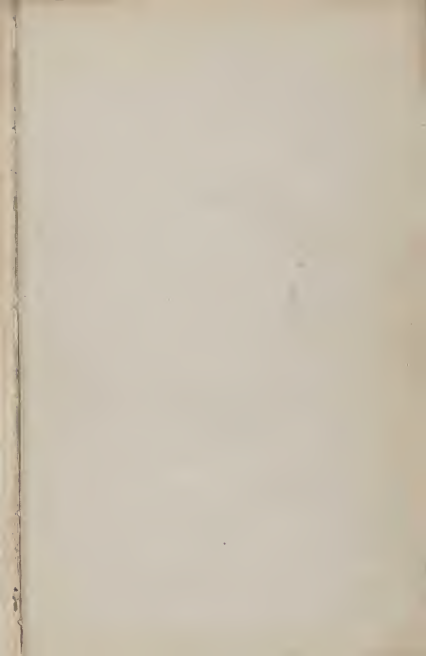
Kbh. Juni 1885.

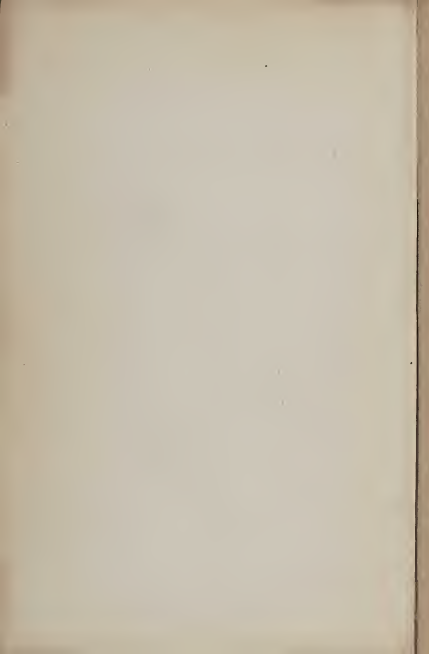
Best. f. Samf til udgivelse af
gammel nordisk litteratur.

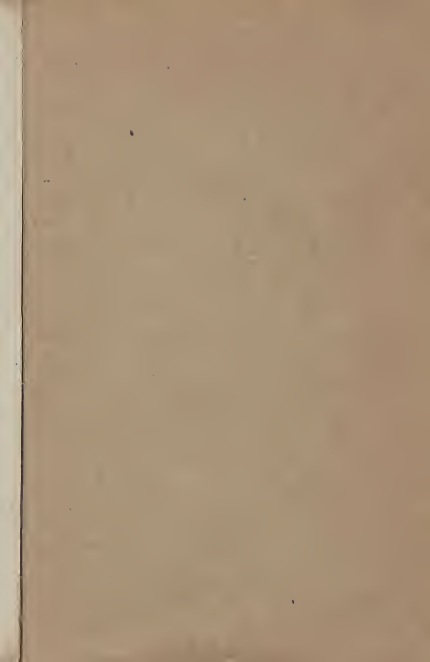
Indhold af 2den del.

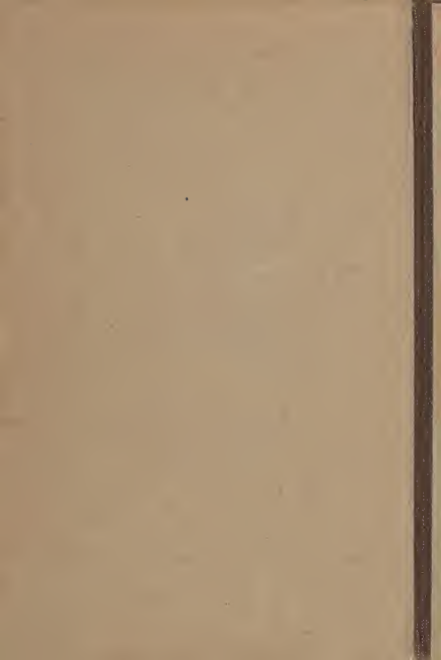
Nr.		Side
35.	Tófu kvæði (A—F)	1
36.	Alexanders kvæði (A—B)	12
37.	Bóthildar kvæði (A—D)	20
38.	Taflkvæði (A—G)	33
39.	Draumkvæði eða Stjúpmóður minning (A—L)	52
40.	Marteins kviða	59
41.	Gunnbjarnar kvæði (A—F)	63
42.	Vilhjálm's kvæði (A—B)	74
43.	Eiturbyrlunar kvæði (A—D)	79
44.	Kvæði af Nikulási (A—B)	83
45.	Harma bótar kvæði (A—D)	89
46.	Agnesar kvæði	98
47.	Þerne kvæði	101
48.	Elja kvæði (A—E)	104
49.	Gunnars kvæði	132
50.	Ólafs vísur	135
51.	Karla-Magnúsar kvæði	148
52.	Soffiu kvæði (A—F)	152
53.	Kvæði af Tófu og Suffaralín (A—B)	184
54.	Kvæði af Kristínu drottningar elju (A—B)	197

Nr.		Side
55.	Asbjarnar kvæði (A—D)	209
56.	Riddara kvæði	215
57.	Þiðriks kvæði konúngs	218
58.	Klerksins kvæði	221
59.	Systkina kvæði (A—B)	223
60.	Ásu kvæði (A—M)	226
61.	Ásu dans (A F)	234
62.	Þorkels kvæði Þrándarsonar (A—C)	281
63.	Gunnlaugs kvæði	317
64.	Sigríðar kvæði	319
65.	Bóthíldar kvæði	322
66.	Íngu kvæði	326

Lbs Ísl
Grundtvig-Svend-
Islensk forkvæði

819.1
Gru *Ísl*
1854

1002608873

